

*Lokalny Program Rewitalizacji
Miasta Bogatynia na lata 2009-2013*

Bogatynia, maj 2009

Niniejsze opracowanie jest dokumentem przygotowanym zgodnie z wytycznymi Instytucji Zarządzającego RPO WD dotyczącymi przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji jako podstawy udzielania wsparcia z RPO dla WD na lata 2007-2013 – Uchwała Zarządu Województwa Dolnośląskiego Nr 2281/III/08 z 23.12.2008 r.

Opracowanie zostało przygotowane na podstawie informacji rzeczowych, finansowych oraz organizacyjnych, dostarczonych przez m.in. jednostki organizacyjne i pomocnicze gminy Bogatynia.

SPIS TREŚCI

Rozdział I Aktualna sytuacja społeczno- gospodarcza miasta Bogatynia	5
1. Ogólne dane o mieście Bogatynia	9
1.1. Społeczeństwo	10
1.2. Imigranci, mniejszości narodowe i etniczne oraz uchodźcy	12
1.3. Struktura wykształcenia mieszkańców	12
1.4. Rynek pracy	13
1.5. Migracje	14
1.6. Tereny przemysłowe i powojkowe	14
1.7. Osoby niepełnosprawne	14
2. Środowisko	17
2.1. Gleby	18
2.2. Stan i ochrona środowiska	18
2.3. Zakłady uciążliwe dla środowiska	20
3. Gospodarka komunalna na terenie gminy	21
3.1. Zaopatrzenie w wodę	21
3.2. Gospodarka ściekowa	22
3.3. Gospodarka odpadami	22
3.4. Energetyka	23
3.5. Zasoby mieszkaniowe w mieście	23
4. Sport i rekreacja na terenie miasta	25
4.1. Infrastruktura sportowo- rekreacyjna na terenie miasta	25
5. Turystyka na terenie miasta	27
5.1. Zabytki	27
5.2. Baza hotelowo-gastronomiczna	29
6. Ochrona zdrowia	29
7. Bezpieczeństwo publiczne na terenie miasta	30
7.1. Komisariat Policji w Bogatyni	30
7.2. Straż Pożarna	31
7.3. System zarządzania kryzysowego w mieście	31
7.4. Gminny Zespół Reagowania Kryzysowego w Bogatyni	32
8. Gospodarka	34

ROZDZIAŁ II <i>Charakterystyka obszaru wsparcia</i>	35
1.1 Mapa przedstawiająca obszar wsparcia	35
1.2. Powierzchnia i liczba mieszkańców obszaru wsparcia.	37
1.3. Uzasadnienie wyboru obszaru wsparcia	37
1.4. Kryteria delimitacji	37
1.5. Analiza SWOT obszaru wsparcia	45
1.6. Planowane inwestycje (zadania) w obszarze wsparcia	47
1.6.1. Rewitalizacja historycznej części miasta ul. Waryńskiego –Aleja Żytawska	47
1.6.2. Rewitalizacja byłej strażnicy wojskowej z przeznaczeniem na Wielofunkcyjny Ośrodek Pomocy	47
1.7. Charakterystyka zabudowy przysłupowo-zrębowej	48
1.8. Analiza funkcjonalna istniejącej zabudowy przysłupowo-zrębowej	53
1.9. Struktura własności	60
ROZDZIAŁ III <i>Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Bogatynia na lata 2009-2013</i>	61
1.1. Cel rewitalizacji	61
1.2. Przedsięwzięcia społeczne	63
1.2.1. Projekty społeczne	69
1.3. Konsultacje społeczne	71
1.4. Monitoring i ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji	72
1.5. Rewitalizacja historycznej części miasta ul. Waryńskiego – Aleja Żytawska	74
1.6. Rewitalizacja byłej strażnicy wojskowej z przeznaczeniem na Wielofunkcyjny Ośrodek Pomocy (WOP)	81
1.7. Efektywność energetyczna budynków	86
Załącznik nr 1:	
Lista projektów dla Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bogatynia na lata 2009-2013 (lista zasadnicza)	87
Załącznik nr 2 :	
Matryce logiczne przedsięwzięć inwestycyjnych	88
Załącznik nr 3:	
Matryce logiczne projektów społecznych	92
Bibliografia	96
Słownik użytych skrótów	97

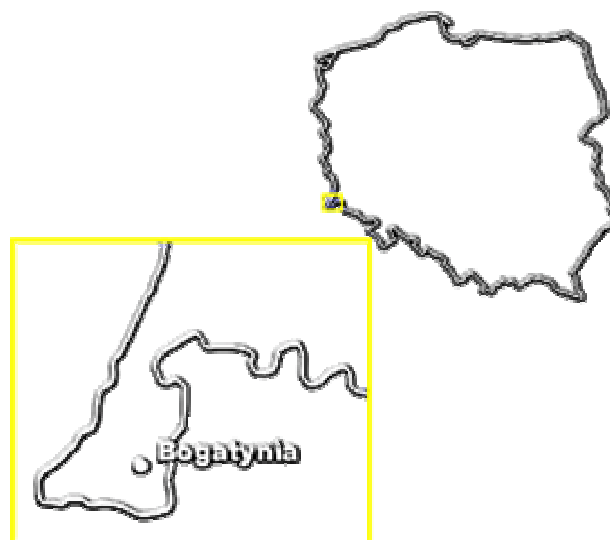
ROZDZIAŁ I. Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza Miasta Bogatynia

Miasto Bogatynia o powierzchni 59,76 km², jest położone na wysokości 250 - 310 m n.p.m. i usytuowane w dolinie rzeki Miedzianki w Kotlinie Turoszowskiej otoczonej od południa Górami Łużyckimi, od wschodu Górami Izerskimi, a od północy Wyniosłością Działoszyńską będącą mocno rozczłonkowanym tektonicznie granitowym grzbietem o wysokości 280 - 350 m n.p.m. Granicę zachodnią gminy stanowi dolina Nysy Łużyckiej.

Krajobraz okolic miasta został już jednak mocno zdeformowany, co jest w dużej mierze spowodowane działalnością kopalni i elektrowni Turów. Znikają naturalne formy ustępując miejsca sztucznym, takim jak zwałowiska (o wysokości ponad 100m) powstałe z nagromadzonej ziemi wybranej z odkrywki. Najbardziej rzucającym się w oczy elementem krajobrazu jest jednak sama odkrywka, która na dzień dzisiejszy stanowi jedną z największych "dziur" wykopanych przez człowieka.

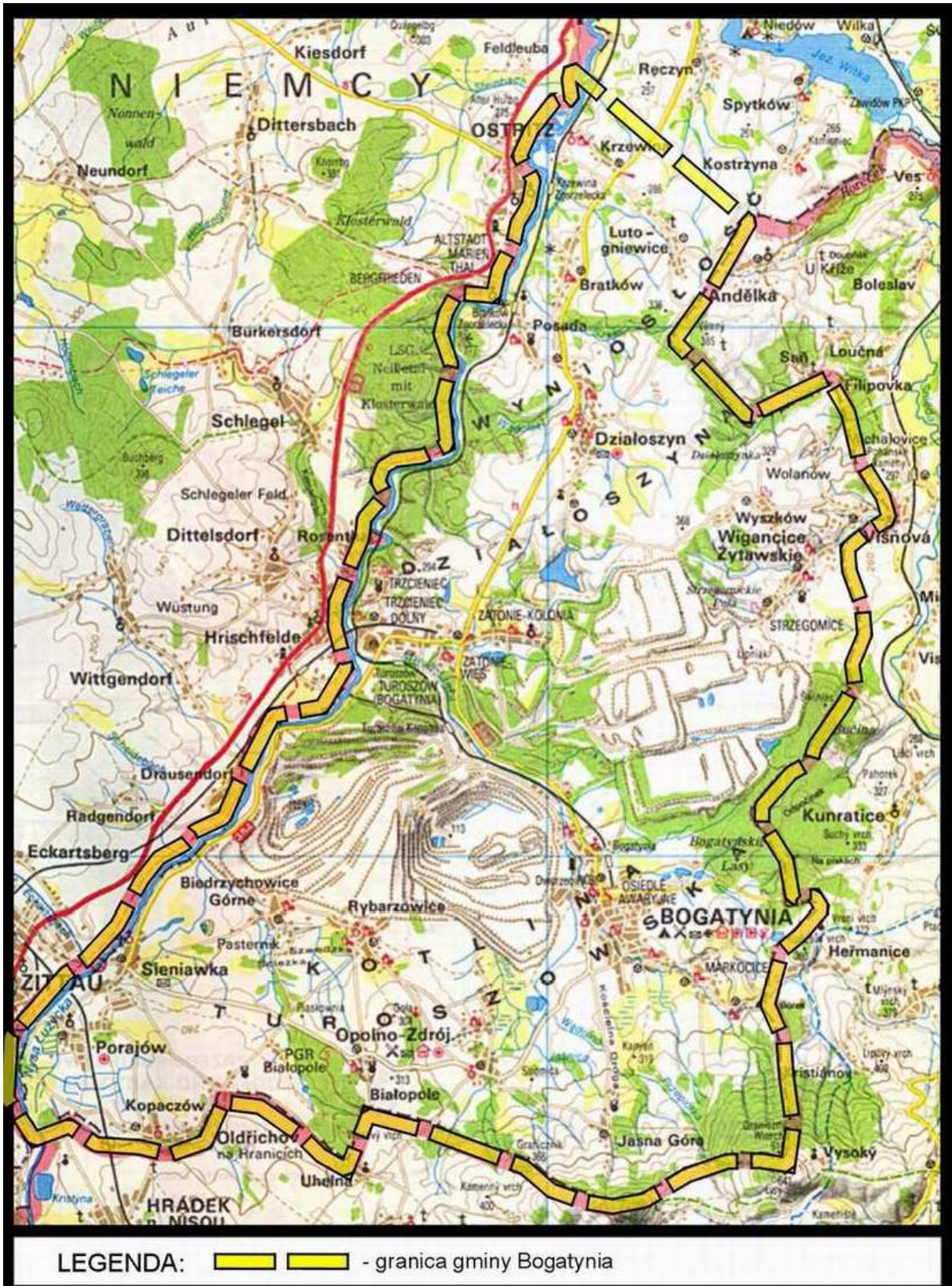
Z racji swego położenia Bogatynia stanowi jedną z 43 polskich gmin należących do Euroregionu Nysa. Euroregion położony na styku trzech państw - Niemiec, Czech i Polski - to obszar zajmujący 10,6 tys. km², z czego 37,7% to część polska. Euroregion tworzą trzy samodzielne stowarzyszenia: Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Nysa, Regionalne Stowarzyszenia Euroregionu Nysa (strona czeska) i Komunalne Stowarzyszenie Euroregionu Nysa (strona niemiecka). Stowarzyszenia te tworzą trójstronną Radę Euroregionu, do polityki której należy przede wszystkim tworzenie dogodnych warunków bezpośredniej współpracy transgranicznej.

Miasto Bogatynia na tle Polski

Źródło: UMiG w Bogatyni

Miasto Bogatynia

Źródło: UMiG w Bogatyni

Obszar gminy tworzy bardzo charakterystyczny na mapie Polski wielobok przypominający swym kształtem worek lub półwysep. Od tego właśnie podobieństwa wzięły się nazwy: Worek Turoszowski lub Półwysep T. Nie mają one jednak charakteru oficjalnego, choć można je spotkać

zarówno w tekstach traktujących o regionie jak również w mowie potocznej. W podziale fizyczno-geograficznym gmina należy do Pogórza Zachodniego (Sudetów) i wyróżnia się na jej terenie kilka mikroregionów: Dolinę Nysy Łużyckiej, *Wyniosłość Działoszyna*, Przedgórze Izerskie oraz Kotlinę Żytawską, przy czym ta ostatnia dzieli się na Dolinę *Miedzianki* Obniżenie Zatonia, Wysoczyznę Kopaczowa i Grzbiet Rybarzowicki. Taka morfologia powoduje, iż cała południowa część gminy zamknięta jest w płaskodennej niecce, która przez ostatnie kilkadziesiąt lat pogłębiana jest systematycznie przez eksploatację złóż węgla brunatnego. Najwyższe wzniesienie sięga 616m n.p.m. i jest zwane Granicznym Wierchem, natomiast najniżej położone są brzegi Nysy Łużyckiej we wsi Krzewina (205m n.p.m.), Bogatynia zaś leży na średniej wysokości 260m n.p.m. Choć to niewysoko, wokół miasta krajobraz kojarzy się z niskimi górami zwłaszcza, że widoczne są znacznie wyższe partie Gór Izerskich na pd.-wsch. oraz na zach. Gór Łużyckich i Żytawskich.

Dwie najważniejsze rzeki w obrębie omawianego obszaru tj. Nysa Łużycka i Miedzianka swój początek biorą w Czechach i przekraczają polską granicę w górnym biegu. Obie mają koryta wyregulowane jeszcze przez niemieckich gospodarzy tych ziem, a Miedzianka na ok. dwukilometrowym odcinku płynie zupełnie sztucznym korytem utworzonym podczas rozbudowy Kopalni Węgla Brunatnego Turów. Ponadto z północnych stoków Pogórza Izerskiego spływa kilkanaście mniejszych potoków, z których najważniejszym jest, płynąca przez Opolno Zdrój Jaśnica.

Mikroklimat panujący w Bogatyni należy do łagodnych i powoduje, iż jest to najcieplejszy region Pogórza Sudeckiego, co łatwo zaobserwować zimą, kiedy pokrywa śnieżna utrzymuje się stosunkowo krótko, a tęgie mrozy bywają rzadko. Odkąd w niecce usadowiła się Elektrownia Turów średnia roczna temperatura nieznacznie się podwyższyła i przybyło dni deszczowych. Spowodowane jest to zapyleniem atmosfery i słabszą cyrkulacją powietrza przez podniesienie powierzchni terenu w obrębie zwałowiska zewnętrznego. Jednak generalnie ciepły i wilgotny klimat panuje tu od początku czasów nowożytnych i sprzyjał rozwojowi sadownictwa w XIX wieku, z którego okolica słynęła. Upadło ono niemal całkowicie po 1945 roku.

W najbliższej okolicy miasta znajduje się tylko jeden większy zbiornik wodny, mianowicie tzw. "Zatonka" lub "Zatonie" i spełnia on rolę zasobnika wodnego na użytek elektrowni oraz miasta. Nie posiada niestety walorów rekreacyjnych, kąpiel w nim jest zabroniona i korzyść odnoszą tylko wędkarze. Przez wiele lat funkcjonowała opinia, iż po wyeksploatowaniu złoża węgla powstanie w wyrobisku ogromne sztuczne jezioro i snuto nawet plany zagospodarowanie tego pogórniczego "morza" w celach wypoczynkowych. Dziś jednak wiadomo, że jest to praktycznie nierealne i nawet jeśli jakkolwiek zbiornik powstanie nie będzie on wypełniał całej (ogromnej przecież) odkrywki - bez większego turystycznego znaczenia.

Działalność przemysłowa odbiła swe piętno nie tylko na rzeźbie terenu, stosunkach wodnych i klimacie lecz także na szacie roślinnej. Dawniej przeważająca część gminy pokryta była polami uprawnymi, pastwiskami i sadami, a więc terenami rolniczymi. Dziś, kiedy rolnictwem zajmuje się co raz mniejsza liczba mieszkańców, pola i łąki znajdujące się przede wszystkim w północnej części, systematycznie ustępują miejsca zabudowie i lasom. Najbliższa okolica miasta to z wyłączeniem (niestety przeważających) terenów typowo przemysłowych, głównie lasy, bardzo przecież potrzebne w regionie należącym do Czarnego Trójkąta. Przeważa sosna i świerk, którymi zastępowane były do połowy ubiegłego wieku naturalne lasy mieszane, jednak nie brakuje kilkunastu innych gatunków, które przywracają dawny charakter terenom leśnym. Oczywiście w lasach tych występują oprócz jadalnych owoców runa i podszytu, zwierzęta, spośród których warto wymienić wciąż spotykane jelenie rogacze, dziki, sarny, a także bażanty, kuropatwy i wiele innych gatunków ssaków, ptaków i gadów. Ciekawostką przyrodniczą stanowi obecność we wsi Trzciniac (oficjalnie część Bogatyni) siedlisk salamandry plamistej, która uchodzi za płaza o wysokich wymaganiach względem czystości środowiska. Miasto z uwagi na dość luźną zabudowę odziedziczoną po wiejskim charakterze miejscowości przez setki lat, jest również silnie zadrzewione i wraz z wieloma trawnikami, klombami i łąkami ma zielone oblicze co na pewno sprzyja dobremu samopoczuciu ludności.

Bogatynia znana jest raczej z przemysłu ciężkiego i ewentualnie z nadgranicznego położenia. Pomijają tę miejscowość (wraz z całą gminą) przewodniki po Sudetach (z nielicznymi wyjątkami, głównie autorstwa M. Staffy), próżno też szukać opisu gminy w folderach wydawanych przez organizacje i przedsiębiorstwa turystyczne. Taki stan rzeczy ma złożone przyczyny i ich analizę pozostawmy specjalistom. Wiedzieć jednak warto, iż nie zawsze tak było i w pewnym okresie historii Bogatynia wraz z okolicą cieszyła się dużym zainteresowaniem turystów oraz pochwalić się mogła niezłe rozwiniętą kulturą aktywnego wypoczynku wśród miejscowej ludności. Był to czas nie aż tak bardzo odległy, a jego zmierzch przypada na początek państwowości polskiej na tych terenach, czyli koniec II wojny światowej. W Reichenau (przedwojenna nazwa Bogatyni) działało kilka towarzystw o charakterze sportowym i towarzyskim (Schützenverein, Turnverein, Sportverein), które w pewnym zakresie organizowały piesze wycieczki po okolicy. Na terenie dzisiejszej gminy aktywne było również (choć nie posiadało tu swej siedziby) Riesengebirgsverein (RGV) założone w Jeleniej Górze w 1880 i w kilka lat później przemianowane na Riesengebirgs- und Isergebirgsverein (Towarzystwo Karkonoszy i Gór Izerskich). Z inicjatywy jego członków, którzy najbliższą siedzibę posiadali w Zittau, a działali na terenie niemal całego Śląska opieką zostało otoczone kilka ciekawych obiektów o charakterze pomników przyrody znajdujących się w okolicy Reichenau (Bogatyni).

Osobnym rozdziałem jest turystyka zdrowotna zapoczątkowana w połowie XIX wieku przez uruchomienie na komercyjną skalę uzdrowiska w Oppelsdorf (zwanego później Bad Oppelsdorf) przez prof. Gottlieba Apelta. Kurort na początku XX stulecia stał się na tyle popularny, iż powszechnie nazywany był "Cieplicami saskimi". Rozwój tej miejscowości oczywiście przyczynił się w znacznym stopniu do wzmożenia turystyki w całej gminie. Wszak kuracjusze nie mogli spędzać czasu wyłącznie na kąpielach i spacerach.

1.- Ogólne dane o mieście Bogatynia

Powierzchnia miasta Bogatynia

Wyszczególnienie	km2	gęstość zaludnienia	liczba ludności
Miasto Bogatynia	59,76	425,53	19 159

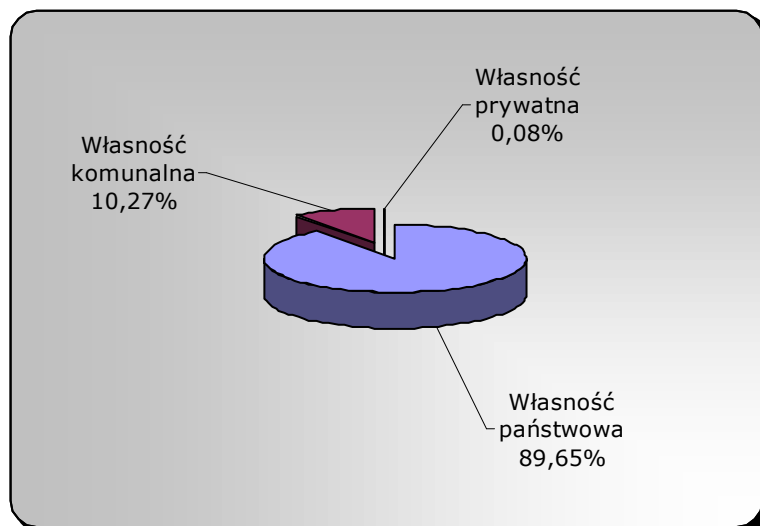
Źródło: UMiG w Bogatyni

Struktura własności gruntów

Wyszczególnienie	Własność państwowa	Własność komunalna	Własność prywatna
Miasto Bogatynia	89,65 % (4942 ha)	10,27 % (566 ha)	0,08% (4,68 ha)

Źródło: UMiG w Bogatyni

Struktura własności gruntów

Źródło: UMiG w Bogatyni

1.1 - Społeczeństwo

Demografia

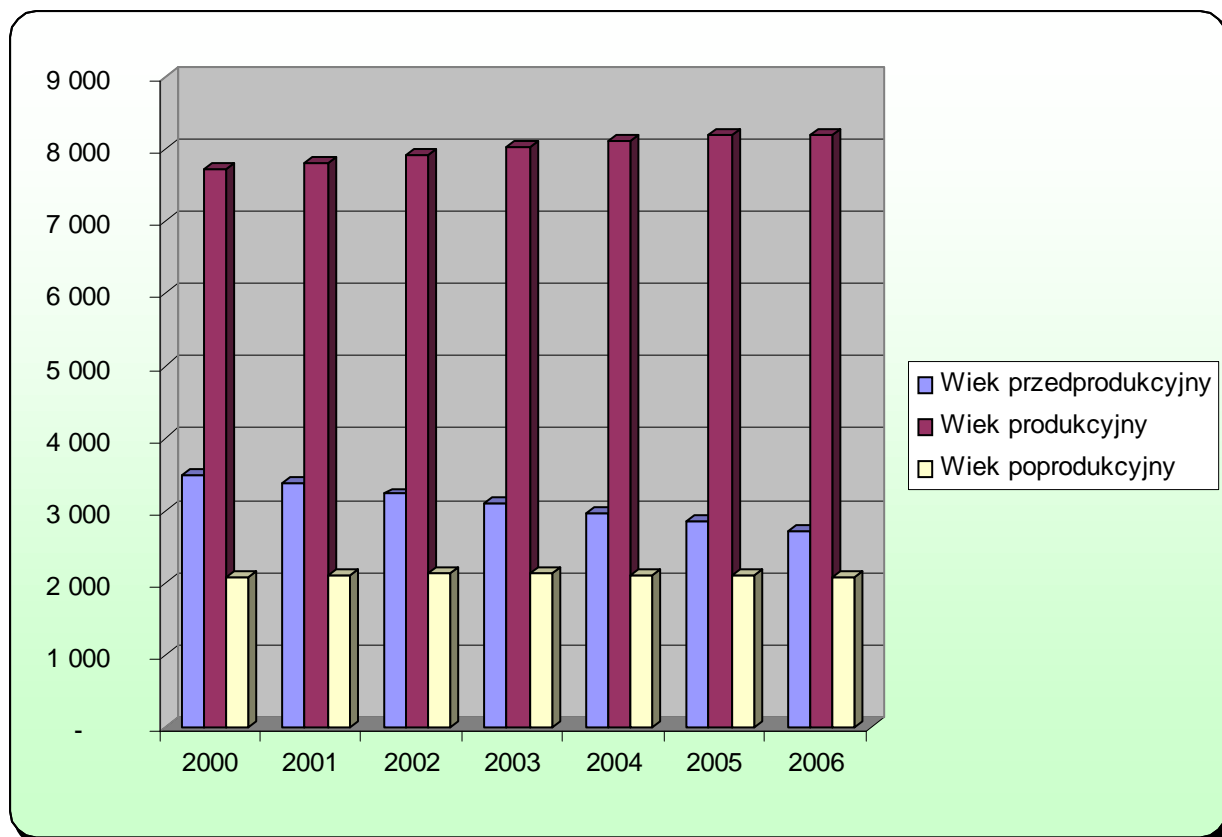
Ludność miasta Bogatynia w latach 2000 – 2006

Razem	Kobiety				Mężczyźni				Razem ludność miasta Bogatynia			
	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny	RAZEM KOBIETY	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny	Razem mężczyźni	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny	Razem
2006	2 719	8 197	2 090	13 006	2 949	8 584	891	12 424	5 668	16 781	2 981	25 430
2005	2 845	8 187	2 097	13 129	3 072	8 603	894	12 569	5 917	16 790	2 991	25 698
2004	2 954	8 122	2 109	13 185	3 177	8 543	887	12 607	6 131	16 665	2 996	25 792
2003	3 102	8 021	2 136	13 259	3 280	8 485	871	12 636	6 382	16 506	3 007	25 895
2002	3 227	7 914	2 124	13 265	3 428	8 437	845	12 710	6 655	16 351	2 969	25 975
2001	3 383	7 817	2 115	13 315	3 569	8 359	865	12 793	6 952	16 176	2 980	26 108
2000	3 501	7 725	2 080	13 306	3 688	8 252	840	12 780	7 189	15 977	2 920	26 086

Źródło: UMiG w Bogatyni

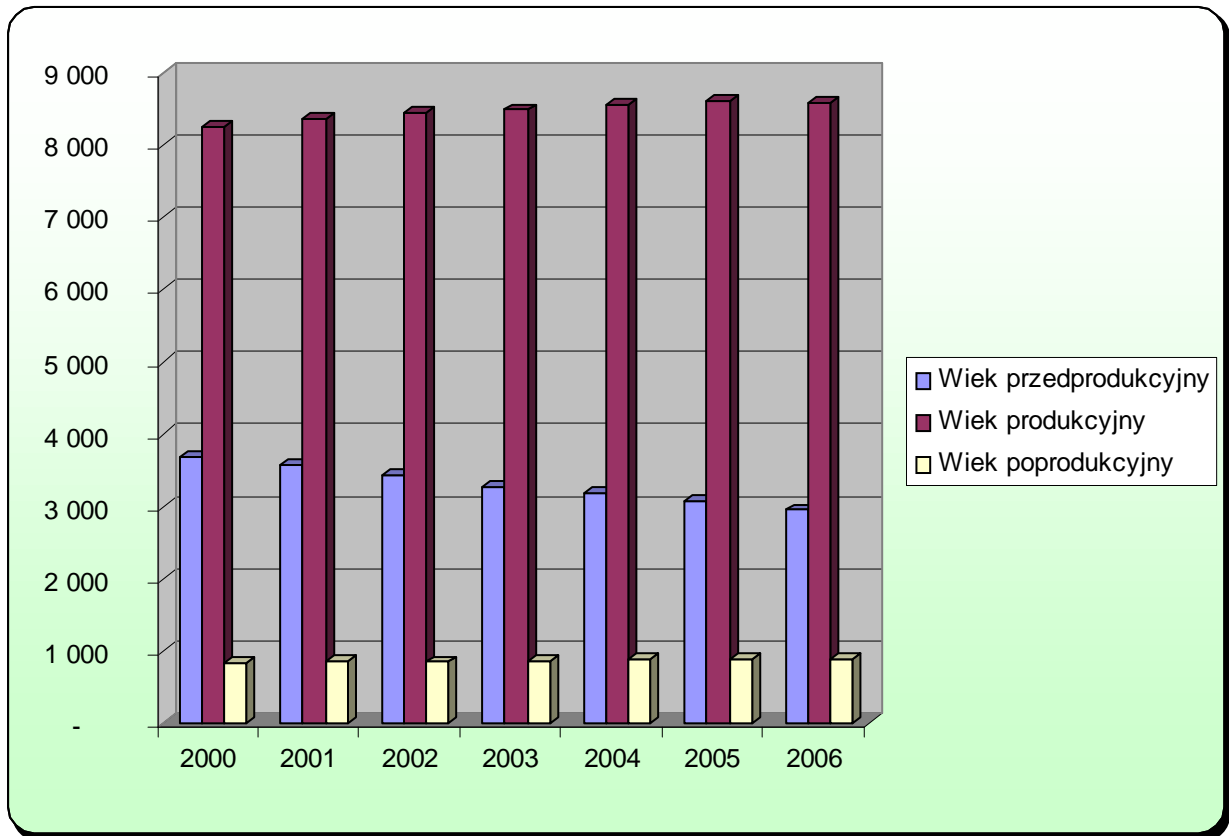
Z przedstawionych powyżej rysunków, wyraźnie widać, wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym, zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn. Natomiast liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, na przestrzeni lat 2000 – 2006 maleje, z liczby 7 189 do liczby 5 668, co jest niepokojącym zjawiskiem. Świadczy bowiem o starzeniu się społeczeństwa miasta Bogatyni.

Ludność Bogatyni w podziale na wiek - kobiety

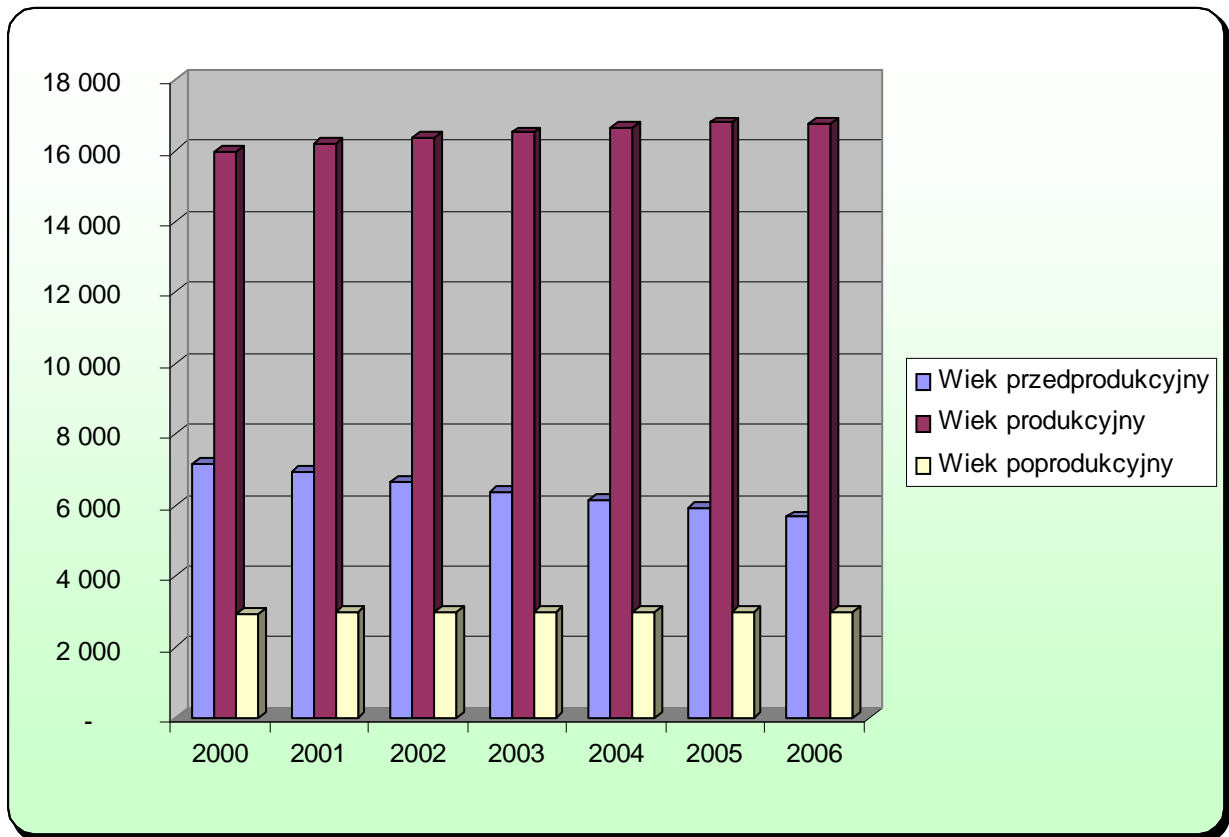

Źródło: UMiG w Bogatyni

Ludność Bogatyni w podziale na wiek – mężczyźni

Ludność Bogatyni w podziale na wiek – ogółem

Źródło: UMiG w Bogatyni

1.2 - Imigranci, mniejszości narodowe i etniczne oraz uchodźcy

W gminie Bogatynia żadna z wyżej wskazanych grup osób nie występuje dlatego też nie została objęta obszarem wsparcia w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bogatynia.

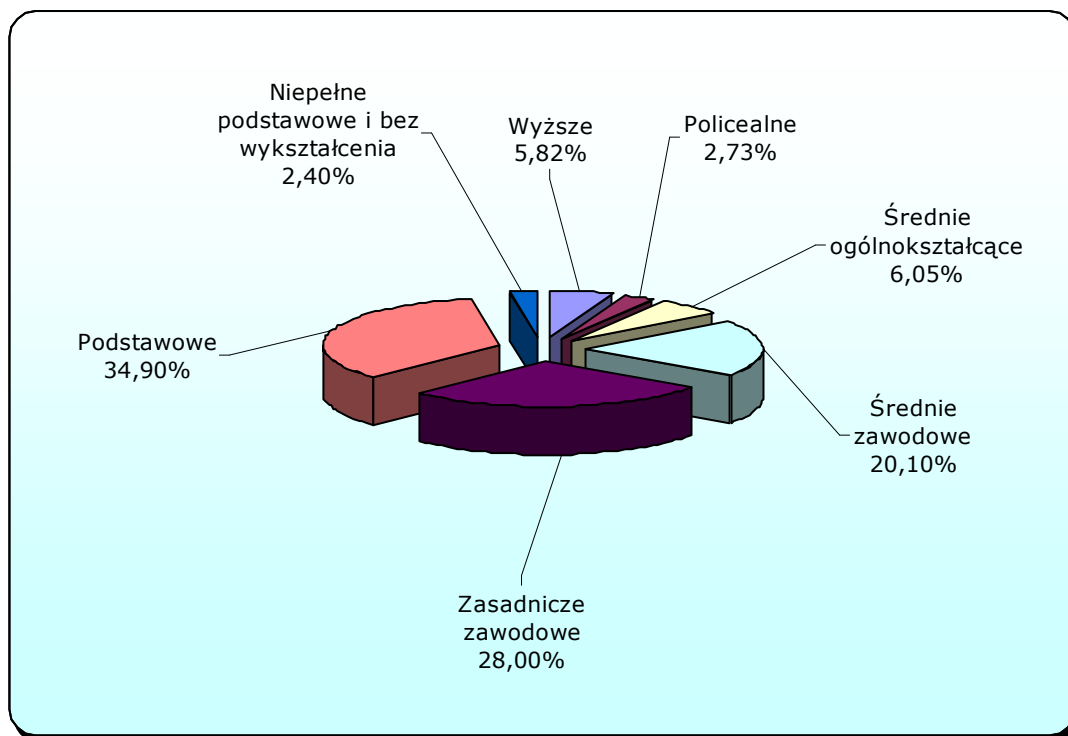
1.3 - Struktura wykształcenia mieszkańców

Wykształcenie mieszkańców miasta Bogatynia

Wyszczególnienie	Wykształcenie						
	Wyższe	Policealne	Średnie ogólnokształcące	Średnie zawodowe	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe	Niepełne podstawowe i bez wykształcenia
2002	949	445	987	3 278	4 566	5 693	392

Źródło: UMiG w Bogatyni

Wykształcenie mieszkańców miasta Bogatynia

Źródło: UMiG w Bogatyni, opracowanie własne

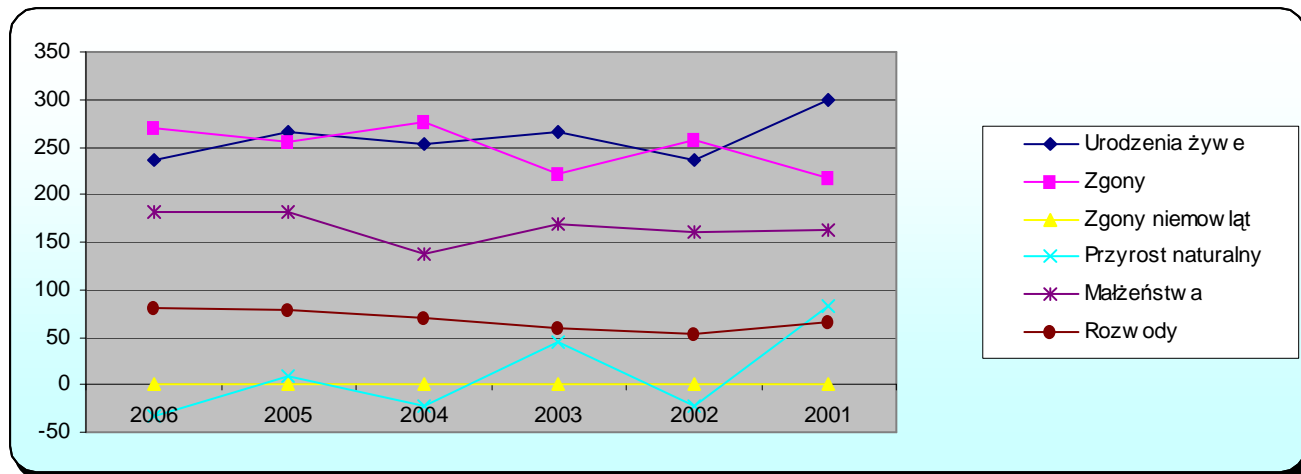
Ruch naturalny ludności

Wyszczególnienie	Urodzenia żywe	Zgony	Zgony niemowląt	Przyrost naturalny	Małżeństwa	Rozwody
2006	237	270	0	-33	181	80
2005	265	255	0	10	182	79
2004	254	277	0	-23	137	71
2003	266	221	0	45	168	60

2002	236	258	0	-22	160	53
2001	299	217	0	82	162	65

Źródło: UMiG w Bogatyni

Ruch naturalny ludności

Źródło: UMiG w Bogatyni, opracowanie własne

Z przedstawionych powyżej rysunków, wyraźnie należy zauważyć wzrost liczby w roku 2006 liczby zawartych związków małżeńskich ale też wzrost liczby rozwodów. Natomiast liczba urodzeń żywych w 2001 roku jest wyższa w stosunku do lat późniejszych. Dane odnośnie przyrostu naturalnego wyraźnie wskazują na ujemny przyrost naturalny w ostatnich latach (rok 2006).

1.4 - Rynek pracy¹

Liczba bezrobotnych na terenie miasta Bogatynia

Wyszczególnienie	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
2006	110	90	200
2005	45	63	108
2004	61	101	162
2003	61	67	128
2002	51	69	120
2001	57	69	126
2000	52	57	109

Źródło: PUP w Zgorzelcu

Jak widać poziom bezrobocia w mieście Bogatynia wskazuje tendencje narastającą. Dane te z roku na rok są rosnące. W roku 2005 było ogółem 108 bezrobotnych natomiast rok później drastycznie wzrosła dając wynik 200 osób pozostających bez pracy. Problem bezrobocia częściej niżeli mężczyzn dotyka kobiet.

¹ Źródło: <http://pup.zgorzelec.ibip.pl/public/?id=86987>

1.5 - Migracje

Migracje ludności miasta Bogatynia

Wyszczególnienie	Zameldowanie		Wymeldowanie		Saldo migracji	
	W ruchu wewnętrznym	zagranica	W ruchu wewnętrznym	zagranica	W ruchu wewnętrznym	zagranica
2006	988	5	266	61	722	-56
2005	872	11	255	13	617	-2
2004	1049	7	218	15	831	-8
2003	1083	4	257	16	826	-12
2002	988	6	253	28	735	-22
2001	1105	5	264	13	841	-8
2000	1141	Brak danych	96	22	1045	Brak danych

1.6- Tereny przemysłowe i powojkowe

Na terenie gminy Bogatynia znajdują się tereny przemysłowe. Nieruchomości zabudowane zlokalizowane na tych terenach są w bardzo złym stanie technicznym zagrażającym życiu bądź zdrowiu ludzi. Poza tym część budynków, które zlokalizowane są na obszarze przemysłowym została rozebrana bądź jest w trakcie rozbiórki. Zdegradowane, zapomniane tereny, od lat niedoinwestowane wymagają zdecydowanie prac naprawczych, pozwalających tym obszarom na powrót do lat świetności. Jednakże z uwagi na fakt, iż właścicielami nieruchomości znajdujących się na terenach przemysłowych są osoby prywatne, które nie są zainteresowane sprzedażą przedmiotowych gruntów, Gmina Bogatynia nie włączyła tychże terenów do obszaru wsparcia w programie rewitalizacji.

Tereny powojkowe zlokalizowane na terenie gminy Bogatynia zostały objęte obszarem wsparcia w programie rewitalizacji. Wojska Ochrony Pogranicza przekazały gminie Bogatynia tkankę powojkową, w skład której wchodzi nieruchomość szczegółowo opisana w rozdziale II. Biorąc pod uwagę fakt włączenia terenów powojkowych do obszaru wsparcia do programu wpisano zadanie pn.: "Rewitalizacja byłej strażnicy wojskowej z przeznaczeniem na Wielofunkcyjny Ośrodek Pomocy".

1.7- Osoby niepełnosprawne

Zgodnie z danymi uzyskanymi od instytucji, które współpracują z osobami niepełnosprawnymi na terenie miasta Bogatynia jest 1750 osób niepełnosprawnych. Dzięki współpracy jednostek pomocniczych z terenu miasta Bogatynia, które w swoim zakresie działania mają pomoc i współpracę z osobami niepełnosprawnymi uzyskano informacje odnośnie sytuacji osób

niepełnosprawnych funkcjonujących w społeczności lokalnej. Gmina Bogatynia nie pozostaje bierna wobec potrzeb i problemów osób niepełnosprawnych.

Kompetencje w zakresie realizacji programów na rzecz osób niepełnosprawnych należą m.in. do Powiatowego Centrum Pomocy w Rodzinie, który m.in. :

- uczestnictwo osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- sport, kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych,
- koszty tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej,
- zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym przyznawane na podstawie odrębnych przepisów,
- rehabilitacja dzieci i młodzieży,
- likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,

Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej w Bogatyni realizuje zadania m.in. dla osób niepełnosprawnych poprzez:

- rehabilitację dzieci i młodzieży,
- świadczenie usług opiekuńczych dla swoich podopiecznych w formie ośrodków- Dom Dziennego Pobytu dla Osób Niepełnosprawnych i Seniorów
- prowadzenie poradnictwa osobom niepełnosprawnym (np. z zakresu możliwości pozyskania środków z PFRON-u)
- współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami, które działają na rzecz osób niepełnosprawnych celem zapewnienia realizacji potrzeb niepełnosprawnych (Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Koło Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym Ruchowo w Bogatyni, Dom Pomocy Społecznej „JĘDREK” – osoby niepełnosprawne intelektualnie)

Z uwagi na tą grupę osób, która potrzebuje szczególnej troski zarówno ze strony osób pełnosprawnych jak i władz miasta, gmina Bogatynia promuje podejmowanie wszelkich inicjatyw i działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Dzięki współpracy Gminnego Centrum Informacji z prywatnymi pracodawcami zrealizowano projekt którego celem była aktywizacja osób niepełnosprawnych z terenu miasta Bogatynia. Ponadto na terenie miasta działają placówki oświatowe, które przystosowane są zarówno technicznie jak i edukacyjnie do potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, do których zaliczyć można :

- Przedszkole Publiczne nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi
- Zespół Szkół z Oddziałami Integracyjnymi w Bogatyni

Placówki te przystosowane są do nauki osób niepełnosprawnych dzięki odpowiednio stworzonym warunkom mogą one się kształcić i rozwijać swoje zainteresowania.

Osoby niepełnosprawne z uwagi na swoją ograniczoną sprawność ruchową bądź intelektualną często narażone są na dyskryminację oraz lekceważenie ze strony społeczności lokalnej. Brak tolerancji dla „odmienności” tej grupy osób spotyka się z coraz mniejszą ilością zwolenników. Dlatego też istotne jest podejmowanie działań i inicjatyw, dzięki którym osoby niepełnosprawne będą miały poczucie dbania o ich interes społeczny jak i prawny.

Jednym z zadań wpisanych do Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bogatynia jest „Rewitalizacja byłej strażnicy wojskowej z przeznaczeniem na Wielofunkcyjny Ośrodek Pomocy”. W Bogatyni instytucje, które pełnią rolę społeczną są rozproszone, co uniemożliwia uzyskanie fachowej pomocy w jednym miejscu. Scalenie instytucji i ośrodków, których celem są m.in. działania o charakterze społecznym w jednym budynku w znaczny sposób ułatwi mieszkańcom uzyskanie fachowej pomocy oraz pokonanie barier architektonicznych w przypadku osób niepełnosprawnych chcących skorzystać z usług tychże instytucji. Obecnie budynki, w których znajdują się instytucje świadczące usługi społeczne nie są przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, dlatego też osoby takie bardzo często albo rezygnują z możliwości otrzymania wsparcia albo też mają utrudniony dostęp do jego otrzymania. Ponadto realizacja przedmiotowego projektu gwarantuje osobom niepełnosprawnym równy dostęp do oferowanej pomocy o charakterze m.in. społecznym.

Projekt pn.: „Rewitalizacja historycznej części miasta ulicy Waryńskiego – Aleja Żytawska” w sposób pośredni wpływa na równy dostęp osób niepełnosprawnych. Poprzez prace budowlane obejmujące m.in. remont nawierzchni ulicy, chodników, jak i wjazdów na chodniki poprawi się dostęp osób niepełnosprawnych do istniejącej infrastruktury miejskiej. Nie wystąpią żadne „kolizje” uniemożliwiające osobom niepełnosprawnym utrudnione poruszanie w rewitalizowanym obszarze miasta.

2. - Środowisko

Gmina Bogatynia położona jest w obszarze dwóch makroregionów:

- Pogórza Zachodniosudeckiego z mezoregionami Obniżenia Żytawsko –Zgorzeleckiego oraz Pogórza Izerskiego,
- Sudetów Zachodnich z mezoregionem Gór Izerskich.

Położenie gminy w granicach kilku jednostek fizjograficznych wpływa na zróżnicowanie rzeźby terenu. W krajobrazie zaznaczają się pozostałości rzeźby trzeciorzędowej w postaci twarzieli bazaltowych i ostańców oraz linii tektonicznych uskoków. Widoczne są też dość znaczne deniwelacje terenu. Najwyższy punkt w gminie wznosi się na wysokość 615,9 m n.p.m. (Graniczny Wierch na południowym–wschodzie), a najniższy 199 m n.p.m. (dolina Nysy Łużyckiej na północnym–zachodzie).

Największą powierzchnię zajmuje falisty i pagórkowaty obszar Kotliny Turoszowskiej położony na wysokości 235 – 270 m n.p.m. Obszar ten w większości zatracił swój pierwotny charakter na skutek odkrywkowej eksploatacji węgla brunatnego. Obecnie wyrobiska i zwałowiska kopalniane zajmują około połowy powierzchni kotliny.

Północną część gminy stanowi Wysoczyzna Działoszyńska wchodząca w skład Pogórza Izerskiego. Wysokości bezwzględne wynoszą tu 300 – 350 m n.p.m., a teren łagodnie opada ku północy i zachodowi. Krajobraz ma charakter falisty, wyżynny.

Do Pogórza Izerskiego należą również stoki granicznych wzniesień pomiędzy Bogatynią a Wigancicami, których wysokość sięga 350 m n.p.m.

Dolina Nysy Łużyckiej położona jest na wysokości 200 – 240 m n.p.m.

Najwyżej położona jest południowo–wschodnia część gminy, zaliczona do Gór Izerskich, gdzie wysokości przekraczają 600 m.n.p.m. Są tu też największe nachylenia terenu. Stoki Granicznego Wierchu są dość strome, o nachyleniu dochodzącym do 15°.

Na obszarze gminy znajdują się trzy udokumentowane złoża kopalin. Są to:

- złożo węgla brunatnego „Turów”,
- złożo surowców ilastych ceramiki budowlanej „Wolanów”
- złożo bazaltu „Wojtek”.

2.1 - Gleby

Gleby na terenie miasta Bogatynia

Wyszczególnienie	Użytki rolne [ha]				Lasy i grunty leśne	Pozostałe
	grunty	sady	łąki	pastwiska		
Miasto Bogatynia	938 ha	7 ha	231 ha	168 ha	2252 ha	2380 ha

Źródło: UMiG w Bogatyni

Na terenie Bogatyni dominują gleby o potencjalnie wysokich walorach dla rolnictwa. Gleby o wysokiej wartości bonitacyjnej (klasy I-IVa) stanowią ponad 77,88% ogólnej pow. gruntów ornych oraz 91,08% ogólnej pow. użytków zielonych (klasy I-IV). W związku z powyższym praktycznie $\frac{3}{4}$ pow. gruntów ornych oraz $\frac{4}{5}$ pow. użytków zielonych podlega ochronie, a rozwój przestrzenny poszczególnych miejscowości wymaga ingerencji w ochronę gleb. Zgodnie z Programem Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Bogatynia na terenie powiatu zgorzeleckiego ochrona gleb obejmuje m.in. :

- ochrona gleb przed degradacją i rekultywacja gleb zdegradowanych;
- ochrona gleb przed negatywnym wpływem transportu i infrastruktury transportowej;
- właściwa polityka zalesiania gruntów nieprzydatnych rolniczo;
- wspieranie i promowanie rolnictwa ekologicznego.

2.2 - Stan i ochrona środowiska

Bogatynia jest miastem o charakterze przemysłowym ze znacznym udziałem obszarów leśno rolnych. Teren gminy jest najsilniej uprzemysłowionym obszarem powiatu i jednym z najsilniej uprzemysłowionych w regionie. Na terenie gminy funkcjonują dwa wielkie zakłady przemysłowe Elektrownia i Kopalnia Węgla Brunatnego „Turów” PGE, które stanowią filar gospodarczy całego regionu oraz małe i średnie przedsiębiorstwa o profilu produkcyjno – usługowo - handlowym.

Koncentracja źródeł zanieczyszczeń w miejscowościach gdzie działają zakłady powoduje także, zanieczyszczenie w pewnym stopniu okolicznych terenów. Stopień zanieczyszczenia w dużej mierze zależy od siły i kierunku (zasięg przenoszonych zanieczyszczeń) oraz częstotliwości wiatrów (ilość przenoszonych zanieczyszczeń).

Badania monitoringowe jakości powietrza prowadzone są przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach programu „Czarny Trójkąt” na stacji pomiarowej w Działoszynie. Przeprowadzone badania wykazały, że stężenia SO₂, pyłu zawieszonego PM-10, NO₂ i CO nie przekraczają polskich norm jakości powietrza. Na przestrzeni lat stwierdza się spadek wartości 24-godzinnych stężeń SO₂, NO₂ i CO. Wartości te dla pyłu PM-10 ulegają wahaniom. Nie stwierdza się również przekroczeń

granicznych dla w/w wskaźników zanieczyszczeń określonych w dyrektywach UE, a także zalecanych wytycznych Światowej Organizacji Zdrowia. Związane jest to z podjęciem działań modernizacyjnych na terenie Elektrowni „Turów” BOT – zmniejszenie ilości spalane go węgla, zmiana zawartości siarki i popiołu w węglu oraz poprawa skuteczności elektrofiltrów, a także wymiana przestarzałych kotłów pyłowych na fluidalne.

Specyficzne położenie regionu sprawia, że na stan czystości powietrza atmosferycznego wpływ mają zanieczyszczenia transgraniczne z terenu Czech i Niemiec. Podjęta na początku lat 90-tych współpraca przygraniczna obszarów Czech, Niemiec i Polski doprowadziła do modernizacji energetyki na terenie tych krajów, co spowodowało odnowę środowiska. We wszystkich tych krajach odnotowano spadek poziomu zanieczyszczeń poniżej obowiązujących norm.

W wyniku odkrywkowej eksploatacji węgla brunatnego powstały w rejonie Bogatyni wielkoprzestrzenne, antropogeniczne formy terenowo – odkrywkowe: wyrobisko górnicze oraz nadpoziomowe zwałowisko nadkładu.

Ograniczenie ujemnego wpływu na powierzchnię terenu już zajętego odbywa się poprzez odpowiednią gospodarkę, rekultywację oraz zagospodarowanie obszarów zrehabilitowanych. Prowadzona od lat 60 – tych rekultywacja zwałowiska zewnętrznego, pozwoliła uzyskać 1445 ha zalesionego terenu. 706 ha zostało przekazane Regionalnej Dyrekcji Lasów. Na pozostałych obszarach prowadzone są prace pielęgnacyjne. Corocznie poddawane jest procesowi rekultywacji około 70 ha poeksploatacyjnych.

Na skutek eksploatacyjnej działalności PGE KWB „Turów” zmieniają się stosunki wodne. Powstałe przeobrażenia dotyczą zmian charakterystyk hydrologicznych w obszarze zlewni, przekształceń sieci hydrograficznej, jakości oraz ilości wody w odbiornikach. Aktualnie system odwadniania PGE „Turów” spełnia swoje podstawowe zadanie umożliwiające bezpieczne wydobywanie kopaliny. Wody z odwodnienia powierzchniowego spływają do pompowni, ulegając po drodze zanieczyszczeniu ilastą zawiesiną koloidalną. Wody głębinowe z odwodnienia studziennego są czyste (I i II klasa) i nie wymagają oczyszczenia przed zrzutem. Głównym odbiornikiem wypompowywanych z kopalni wód jest rzeka Nysa Łużycka.

Przełomem dla poprawy atmosfery było rozpoczęcie modernizacji PGE Elektrowni „Turów”. Program turowski to także pierwszy kompleksowy program odnowy techniczno – ekologicznej w energetyce polskiej. Pochłonął on około 1,5 mld USD i został zrealizowany w ciągu 10 lat.

Sieć monitoringu zanieczyszczeń atmosfery Worka Żytawskiego została zbudowana jako system zakładowy Elektrowni „Turów”, w wyniku decyzji Wojewody Jeleniogórskiego z dnia 13 listopada 1991 roku. Zobowiązuje ona zakład do wykonywania ciągłych pomiarów zanieczyszczeń pyłowo – gazowych, które pozwoliłyby ocenić ogólny stan powietrza atmosferycznego regionu. Zadaniem

utworzonego centrum pomiarowego w Działoszynie jest nie tylko zbieranie informacji ze stacji terenowych Worka Żytawskiego oraz stacji monitoringu Czarnego Trójkąta i ich przesył do Elektrowni „Turów” , ale także komunikacja z odbiorcami informacji oraz współpraca z nimi (WIOŚ – Jelenia Góra, SANEPID – Zgorzelec). Współpraca ta jest niezbędnym elementem działalności Wydziału Ochrony Środowiska w województwie.

2.3 - Zakłady uciążliwe dla środowiska

Ochrona środowiska stanowi integralny element działalności PGE KWB Turów S.A. Już na etapie sporządzania projektów i założeń techniczno-ekonomicznych wszelkich inwestycji uwzględniany jest ich wpływ na środowisko i pod tym kątem dokonywana jest weryfikacja dokumentacji projektowych.

Działania dotyczące ekologii mają również swój wymiar ekonomiczny. Są to szeroko zakrojone działania perspektywiczne. Odkrywkowa eksploatacja kopalin to przede wszystkim przekształcenia terenu i zmiany w otaczającym krajobrazie, wymaga zajmowania terenów zarówno pod odkrywkę, jak i zwałowisko zewnętrzne. Obecnie w PGE KWB Turów S.A. tereny zajmowane są jedynie pod odkrywkę: zwałowisko zewnętrzne osiągnęło już docelową powierzchnię. Ograniczenie ujemnego wpływu na powierzchnię terenu zajętego pod działalność górnictwem odbywa się poprzez odpowiednią gospodarkę terenami, rekultywację i zagospodarowanie terenów zrehabilitowanych, profilaktykę górnictwem i budowlaną. Prowadzona od lat sześćdziesiątych rekultywacja terenów pogórnictwem pozwoliła uzyskać teren zalesiony na 22,67 km², z czego ponad 18,88 km² zostało przekazanych Skarbowi Państwa i na terenach tych prowadzona jest gospodarka leśna.

Intensywna realizacja przedsięwzięć proekologicznych w ostatnim dziesięcioleciu XX wieku pozwoliła na pełne uregulowanie stanu formalno-prawnego w zakresie korzystania ze środowiska. Osiągnięcia kopalni znalazły potwierdzenie w skreśleniu przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w 2001 roku Kopalni Turów z „listy 80” najbardziej uciążliwych zakładów oraz uchyleniu decyzji ustanawiającej strefę ochronną.

Również w konkursie o *Ekolaury Polskiej Izby Ekologii* w kategorii *"Gospodarka odpadami, rekultywacja terenów"* Kopalnia Turów otrzymała wyróżnienie za realizację zadania *"Rekultywacja terenów zdegradowanych"*. Jesteśmy więc postrzegani jako firma wiele robiąca na rzecz poprawy środowiska

W PGE Elektrowni TURÓW S.A. pracuje obecnie sześć nowoczesnych bloków energetycznych z kotłami fluidalnymi w których następuje odsiarczanie spalin oraz trzy starszej generacji z kotłami pyłowymi wyposażonymi dodatkowo w instalacje suchego odsiarczania spalin, z wszystkimi kotłami współpracują wysokosprawne elektrofiltry o skuteczności odpylania powyżej 99,8%.

Palniki niskoemisyjne oraz optymalizacja doprowadzenia powietrza do komór spalania gwarantują redukcje tlenków azotu poniżej dopuszczalnych norm. Aby wyeliminować emisje niezorganizowane, doprowadzenie węgla oraz odprowadzenie popiołu odbywa się obudowanymi taśmociągami, a transport sorbentu do odsiarczania metodą pneumatyczną zamkniętymi instalacjami zabezpieczonymi odpowiednimi filtrami.

Rozliczenia emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłu z bloków energetycznych dokonywane jest na podstawie wyników uzyskanych z pomiarów ciągłych emisji. Zmodernizowana Komputerowa Sieć Kontroli Emisji Zanieczyszczeń (KSKEZ) zbiera dane z wszystkich systemów pomiarowych oraz przelicza je na wielkości wymagane przez przepisy prawa. Ponadto KSKEZ jest narzędziem dla pracowników ruchu, pozwalającym na bieżąco kontrolować poziomy emisji i optymalizować przebieg procesów spalania w każdym z 9 kotłów energetycznych.

Średnioroczne wskaźniki emisyjności zanieczyszczeń pyłowo-gazowych za 2006 r. na jednostkę produkcji wyniosły:

- Pył - 0,18 kg/MWh (4,94 kg/MWh w 1994r.)
- SO₂ - 3,47 kg/MWh (18,23 kg/MWh w 1994r.)
- NO₂ - 1,0 kg/MWh (2,24 kg/MWh w 1994r.)

co potwierdza uzyskanie bardzo znaczących redukcji emisji w wyniku przeprowadzonej kompleksowej modernizacji Elektrowni Turów.

3.- Gospodarka komunalna na terenie gminy

3.1 - Zaopatrzenie w wodę

Bogatynia zaopatrywana jest przez sieć wodociagową o długości 116,3 km, z czego na terenie miejskim wypada 52,5 km, z 3153 przyłączami do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Do obiektów zaopatrujących gminę w wodę należą zbiorniki:

- w Zatoniu,
- na rzece Witce w Niedowie,
- wyrównania dobowego przy Elektrowni „Turów”

System zasilany jest poprzez rurociąg od zbiornika w Niedowie do Zatonia. Ponadto powierzchniowe ujęcia wodne znajdują się w Jasnej Górze, Opolnie Zdroju oraz Bogatyni. Stan

techniczny sieci jest zróżnicowany, zależy od wieku i rodzaju materiału, z jakiego została wykonana. Wodociągi magistralne oraz rozdzielcze budowano głównie z rur PCV. Poniżej, w formie tabelarycznej, przedstawiono niektóre z parametrów opisujących sieć wodociągową gminy.

3.2 - Gospodarka ściekowa

Długość sieci kanalizacyjnej ogólnospławnej oraz gospodarczej wynosi ponad 39 km (obszar miejski – 25,2 km). Korzysta z niej 18465 mieszkańców, z czego przeszło 86 % to mieszkańcy obszarów miejskich.

3.3 - Gospodarka odpadami

Składowisko odpadów komunalnych jest zlokalizowane w północnej części miasta na działkach stanowiących własność gminy. W strefie bezpośredniej ochrony nie ma siedlisk ludzkich, ani użytkowanych działek rolnych. Pojemność całkowita pola odkładcze wynosi 180 tys. m³. Umożliwia to bezpieczne dla środowiska naturalnego składowanie na okres około 20 lat.

Nad prawidłowością funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy czuwa Gminne Przedsiębiorstwo Oczyszczania (całość udziałów spółki jest w posiadaniu Bogatyni).

Przedmiotem działalności spółki jest prowadzenie działalności usługowej w zakresie:

- wywozu i zagospodarowania śmieci i odpadów,
- oczyszczania ulic, placów i innych terenów, usuwanie śniegu i lodu,
- usuwania i wywozu ścieków komunalnych,
- utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwianie odpadów komunalnych,
- zagospodarowania metalowych odpadów i złomu,
- zagospodarowania niemetalowych odpadów,
- budowy i naprawy systemów kanalizacyjno-ściekowych i wodnych,
- wynajmu środków transportu lądowego,
- transport pasażerskiego, pozazakładowego drogowego,
- towarowego transportu drogowego,
- handlu paliwami stałymi i płynnymi,
- usług (robót) związanych z remontami i naprawami.

3.4 - Energetyka

Obecnie w mieście znajdują się fragmenty linii elektroenergetycznych, blokowych o napięciu 400 kV i 220 kV. Łączą one PGE Elektrownię „Turów” ZE STACJĄ SYSTEMOWĄ Mikułowa. Zarówno linie jedno, jak i dwutorowe są ważnym elementem sieci przesyłowej w krajowym systemie elektroenergetycznym. Umożliwiają wyprowadzenie mocy z Elektrowni „Turów”. W całości zarządzają nimi Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.

3.5 - Zasoby mieszkaniowe w mieście

Zasób mieszkaniowy gminy tworzy 1.623 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni użytkowej 77.080,72 m², z czego 814 lokali o powierzchni 40.556,72 m² to mieszkania w 243 budynkach stanowiących 100% własność gminy, a pozostałe znajdują się w małych i dużych wspólnotach mieszkaniowych. W małych wspólnotach mieszkaniowych znajduje się 409 lokali komunalnych o łącznej powierzchni użytkowej 18.636,72 m² - stanowi to 220 budynków. W dużych wspólnotach mieszkaniowych znajduje się 400 mieszkań w 91 budynkach, o łącznej powierzchni użytkowej 17.887,28 m². Istniejące budownictwo komunalne jest zróżnicowane: od budynków jednorodzinnych wolnostojących, poprzez zabudowę szeregową bliźniaczą, a do budynków wielorodzinnych. Należy zaznaczyć, że większość tych obiektów została wybudowana przed 1945 rokiem.

O poziomie warunków mieszkaniowych ludności decyduje wiele różnorodnych czynników, m.in.:

- liczba gospodarstw domowych,
- sytuacja demograficzna,
- zamożność społeczeństwa.
- stan zasobów mieszkaniowych

W zasobach mieszkaniowych w końcu 2003 roku (wg danych GUS) w gminie było 8623 mieszkań o 31840 izbach, łączna powierzchnia wyniosła 548230 m². W tej liczbie mieszkania stanowiące własność gminy w ilości 1654 o 4956 izbach i łącznej powierzchni 79348 m².

Informacje charakteryzujące zasoby mieszkaniowe gminy zawarto w poniższej tabeli, natomiast w dalszej części opisany został przeciętny poziom wyposażenia substancji mieszkaniowej w urządzenia techniczno – sanitarne (wodociąg, ustęp spłukiwany, urządzenia kąpielowe, prysznice z odpływem wody, centralne ogrzewanie).

Zasoby mieszkaniowe w gminie Bogatynia

Zasoby mieszkaniowe	Gmina ogółem	Obszar miejski	Obszar wiejski
Liczba mieszkań	8623	6677	1946
Liczba izb	31840	24056	7784
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	548230	406074	142156
Mieszkania stanowiące własność gminy	1654	1366	288
Izby stanowiące własność gminy	4956	4067	889

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

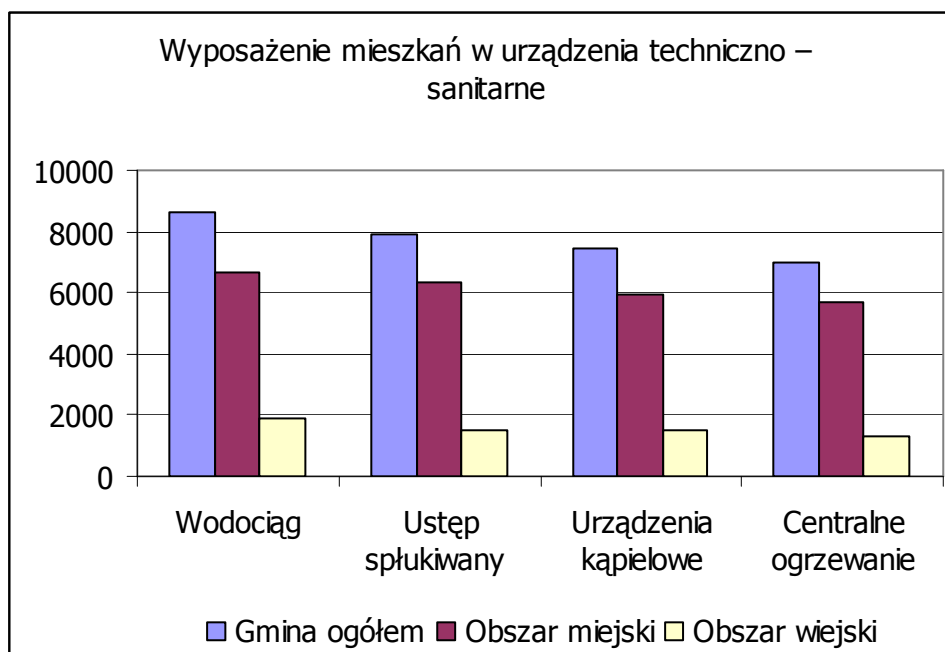
Stan techniczny substancji mieszkaniowej należy uznać za przeciętny, na co ma przede wszystkim wpływ zasobność mieszkańców i wieloletni brak środków finansowych zarządców budynków.

Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne

Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne	Gmina ogółem	Obszar miejski	Obszar wiejski
Wodociąg	8595	6677	1918
Ustęp spłukiwany	7893	6368	1525
Urządzenia kąpielowe, prysznice z odpływem wody	7438	5950	1488

Źródło: Opracowanie własne

Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno – sanitarne

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno – sanitarne

Jednocześnie na terenie gminy Bogatynia są prowadzone prace mające na celu poprawę stanu ilościowego i jakościowego zasobów substancji mieszkaniowej. Poniżej zaprezentowano dane statystyczne dotyczące tego obszaru działalności gminy za rok 2003.

4. - Sport i rekreacja na terenie miasta

4.1 - Infrastruktura sportowo – rekreacyjna na terenie miasta

Miasto	Stadiony	Boiska – w tym szkolne	Hale sportowe, gimnastyczne	Pływalnie kryte	Lodowiska sztuczne	Korty tenisowe	Stowarzyszenia sportowe	Jeździectwo
Miasto Bogatynia	3	4	2	1	0	4	17	0

Źródło: UMiG w Bogatyni

Tereny sportowo – rekreacyjne zlokalizowane na terenie samorządu zarządzane są przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Bogatyni. Infrastruktura sportowa składa się z następujących obiektów:

- kryty basen oraz hala sportowa wraz z kręgielnią przy szkole podstawowej nr 3 w Bogatyni wraz z kompleksem boisk sportowych oraz pełnowymiarową halą sportową,
- dwa stadiony sportowe (stadion lekkoatletyczny z wymaganymi certyfikatami oraz stadion lekkoatletyczny wraz z halą sportową),
- korty tenisowe,
- boiska piłkarskie.

W mieście funkcjonuje klub piłkarski „Granica Bogatynia”.

Dodatkowo po obszarze Bogatyni prowadzą piesze trasy turystyczne Polskiego Towarzystwa Turystyczno – Krajoznawczego, są to:

- Krzewina – Bogatynia (o długości 15,5 km) prowadzący przez Bratków, Posadę, Działoszyn oraz Trzciniec,
- Sieniawka – Bogatynia (o długości 15 km) biegnący przez Kopaczów, Białopole, Opolno Zdrój oraz Jasną Górę.

Atrakcje turystyczne gminy to przede wszystkim bezpośrednie położenie na granicy z Republiką Czeską oraz Niemcami. Bogatynia to odpowiednia baza wypadowa do Liberca, Zittau, w Góry Łużyckie i Sudety.

Warto podkreślić, że atrakcyjność turystyczną regionu wzmacniają dodatkowo szlaki rowerowe, biegnące przez teren gminy Bogatynia.

Na terenie miasta i gminy Bogatynia przebiegają następujące szlaki rowerowe:

- Obwodnica Bogatyńska o długości 58,1 km. Jest to najdłuższy szlak rowerowy biegnący przez teren gminy. Przez trzy kraje - między przejściami granicznymi Lutogniewice / Andelka i Krzewina / Ostritz o długości 4,5 km. Początek szlaku znajduje się na przejściu granicznym Lutogniewice / Andelka. Na przejściu znajduje się schemat ścieżek rowerowych

i szlaków turystycznych usytuowanych na terenie miasta i gminy Bogatynia oraz liczne drogowskazy. Droga asfaltowa wiedzie do miejscowości Lutogniewice, dojazd do drogi wojewódzkiej nr 352, dalej do miejscowości Krzewina. Następnie należy dojechać do Nysy Łużyckiej, skręcić w lewo i minąć przejście graniczne Krzewina / Ostritz. Przy przejściu znajduje się tablica ze schematem ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych usytuowanych na terenie miasta i gminy Bogatynia. W tym miejscu kończy się szlak żółty.

- Między przejściem granicznym Lutogniewice / Andelka i Studniskami Dolnymi, połączenie z międzynarodowym szlakiem turystycznym Zgorzelec - Jelenia Góra o długości 19,4 km. Początek szlaku znajduje się na przejściu granicznym Lutogniewice / Andelka. Później należy dojechać do miejscowości Lutogniewice, skręcić w prawo do drogi powiatowej nr 12315, do miejscowości Kostrzyna, a następnie do miejscowości Spytków. Później należy zjechać z drogi asfaltowej prosto w drogę polną do Ośrodka Wodnego KWB "Turów S.A." przy zbiorniku wodnym Witka, skręcić w lewo i wzdłuż jeziora jedziemy do miejscowości Ręczyn. Potem należy przejechać przez zapórę wodną na Jeziorze Witka i kierujemy się do miejscowości Niedów. Dalej, drogą powiatową nr 12317 do miejscowości Witka. Po dojechaniu do pieszego szlaku niebieskiego, należy skręcić w lewo i skierować się gminną drogą do miejscowości Wrociszów Dolny. Następnie drogą polną, szutrową do miejscowości Sulików. W Sulikowie na rynku powinno się wyjechać w drogę powiatową nr 12390 do miejscowości Studniska Dolne. Dojeżdżamy do drogi wojewódzkiej nr 358. W tym miejscu, przy remizie strażackiej OSP, kończy się szlak niebieski a zaczyna międzynarodowy szlak rowerowy Zgorzelec - Jelenia Góra.
- Jasna Góra - Bogatynia o długości 5,2 km. Początek szlaku znajduje się przy przystanku autobusowym, przy odejściu od szlaku zielonego. Należy zjechać w dół drogą utwardzoną kamieniem - tzw. "drogą kościelną", której walorem są wyjątkowe krajobrazy - do skrzyżowania z drogą Bogatynia - Sieniawka obok stacji paliw. Na skrzyżowaniu powinno się skręcić w prawo w ul. Opolowską, a następnie w ul. II Armii WP do centrum Bogatyni.

Szlaki rowerowe usytuowane są na istniejących już drogach terenowych, polnych i lokalnych, z których korzystają również inni użytkownicy (pojazdy, piesi, zaprzęgi konne i inni).

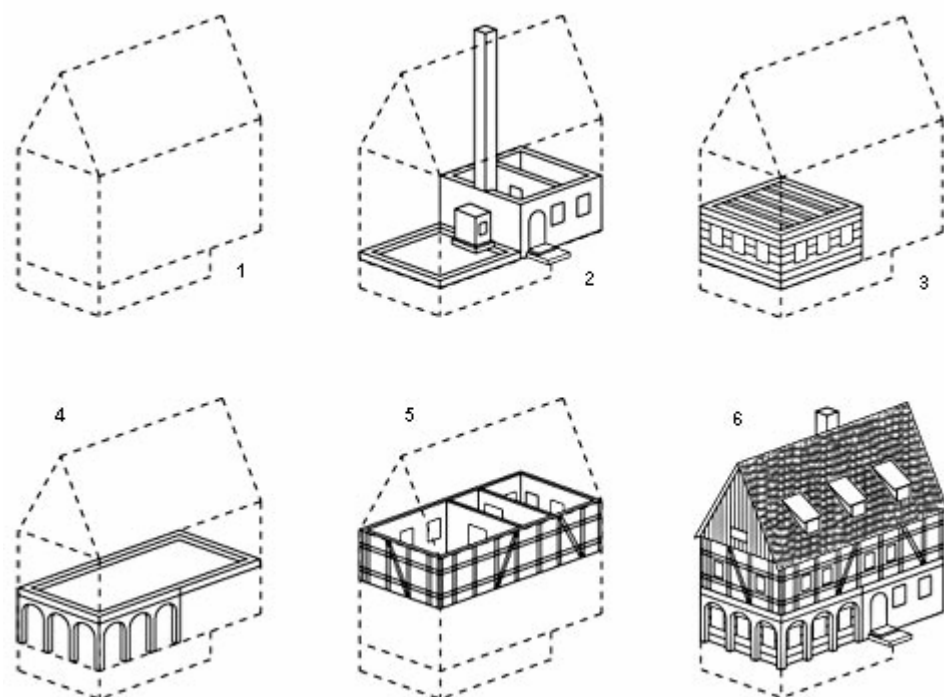
5. - Turystyka na terenie miasta

5.1 - Zabytki

Bogatynia nie posiada niestety zbyt wielu okazałych zabytków, ponieważ przez co najmniej siedem stuleci była jedynie dobrze rozwiniętą wsią, a jak wiadomo we wsiach poza kościołami nie buduje się wspaniałych i kosztownych gmachów czy pięknych pałaców. Może się jednak poszczycić ilością zabytków mniej efektownych ale równie cennych dla historyka, architekta czy też poszukiwacza ciekawych zakątków. Takimi osobliwościami na terenie Polski są dwa typy budownictwa mieszkalnego. Pierwszym z nich jest charakterystyczny dla Łużyc i bardzo tutaj powszechny model szachulcowo-przysłupowy. Szachulec to zarzucona glina na kosznicę czyli plecionkę z witek lub trzciny bądź też glina wymieszana z trocinami i wiórami (glinobitka). Takim materiałem budowlanym był wypełniany szkielet drewniany z poziomymi łączeniami (ryglami). Daje to charakterystyczny efekt, kiedy elewacja budynku - zwykle biała po otynkowaniu - poprzecinana jest ciemnymi od dziegiu belkami, ułożonymi w kratownicę z ukośnymi wsparciami (blokowanymi drewnianymi kołkami). Czasem takie rozwiązanie nazywane jest "pruskim murem" lecz ma to tylko wówczas uzasadnienie, gdy szkielet jest wypełniony cegłą (a więc nie szachulcem). Z reguły jest on tynkowany i nie da się odróżnić od ścian szachulcowych; nie tynkowany "pruski mur" spotyka się czasem w budynkach przemysłowych, acz rzadko na terenie łużyckim.

Przysłup zaś to termin określający rozwiązanie konstrukcyjne najpowszechniejsze na Łużycach polegające na niezależnym posadowieniu piętra na słupach oplatających przyziemie (stąd przysłupy). Tworzy się swego rodzaju podest podpierający górną kondygnację zwany stołem ciesielskim. Słupy połączone są tzw. mieczami czyli łukami (jak przęsła mostu). Konstrukcyjne oddzielenie parteru od piętra jest tłumaczone dwojako. Pierwsza hipoteza mówi, iż na ziemiach gdzie ten styl się rozwinął wilgotne i bagniste podłoże (Dolne Łużyce) nie mogło udźwignąć większego ciężaru; druga natomiast - silniejsza w argumentacji - podaje za przyczynę rozwój tkactwa na tych terenach i potrzebę uodpornienia konstrukcji na wibracje wytwarzane przez warsztat tkacki pomieszczony w izbie. Ponadto czasem do takiej konstrukcji dodawano element trzeciego rodzaju, mianowicie pomieszczenia kuchenne-inwentarzowe zbudowane z otynkowanego kamienia skryte pod stołem ciesielskim i oddzielone od izby sienią. Świetnym przykładem budownictwa szachulcowo-przysłupowego może być co drugi dom starej części Bogatyni. Tylko w mieście budynków tego typu doliczyć się można 651, a gmina skupia ich dodatkowo dwieście (w Polsce jest to najliczniejsze skupisko). Tak duża ich liczba w Reichenau, potwierdzać może hipotezę o tkackim "rodowodzie" przysłupa, ponieważ właśnie w XVIII wiecznej Bogatyni rozwinęło się to rzemiosło. Co do drugiego typu budownictwa to jest on nie tylko ciekawy ale też bardzo oryginalny w tej części Europy. Na początku lat 30. XX wieku wraz z rozbudową kopalni

oraz budową elektrowni Hirschfelde, wybudowano dla robotniczych rodzin osiedle zwane dziś Zatonie-Kolonia. Wzdłuż kilku ulic posadowiono szeregowe domki z niewielkimi schodkami przed wejściem, tudzież niezabudowanymi gankami we wnękach. Może i nic w tym osobliwego, lecz jest to styl zachodnioeuropejskiego budownictwa w rejonach silnie uprzemysłowionych takich jak Pn. Anglia, Zagłębie Rhury, czy Alzacja. W Polsce praktycznie niespotykane - nawet na Górnym Śląsku. I właśnie te domki stanowią dobry przykład zastosowania nie otynkowanego "pruskiego muru".

Etapy budowy domu szachulcowo-przysłupowego

1. ogólna bryła domu. 2. murowana (najczęściej kamienna, tynkowana) część gospodarcza wraz z sienią, kominem i piecem, w której mieściła się spiżarnia i pomieszczenie na żywy inwentarz. 3. drewniana, skrzynkowej budowy, izba. 4. stół ciesielski opasający przysłupami izbę i stanowiący podstawę piętra. 5. piętro z kratownicy drewnianej wypełnionej szachulcem. 6. dom nakryty dwuspadowym dachem.

W mieście Bogatynia znajduje się 708 obiektów zabytkowych z czego 89 z nich widnieje w rejestrze konserwatora zabytków. W pozostałych miejscowościach na terenie gminy zlokalizowanych jest 596 zabytków. Najbardziej charakterystycznymi i cennymi obiektami są domy przysłupowo-zrębowe. 187 obiektów tego typu znajduje się w Bogatyni. Zabudowa łużycka jest unikatową formą drewnianego budownictwa ludowego.

5.2 - Baza hotelowo-gastronomiczna

Na terenie miasta Bogatynia znajduje się 9 lokali gastronomicznych:

1. **Bar „TAWERNA”** - ilość miejsc 50;
2. **Bar „ŻYTAWSKA”** – ilość miejsc 28;
3. **PIZZERIA „RUSTICANA”** ilość miejsc 42 organizacja przyjęć okolicznościowych;
4. **KLUB „ASTRA”** – ilość miejsc 49;
5. **Bar „BOLERO”** ilość miejsc 45, usługi Cateringowe organizacja imprez okolicznościowych
6. **PIZZERIA „KON TIKI”** ilość miejsc 48
7. **Kawiarnia „PARKOWA** ilość miejsc 60, lokal przystosowany dla osób niepełnosprawnych, organizacja imprez okolicznościowych
8. **Club – Restauracja „JUBILAT”** organizacja przyjęć okolicznościowych i wesel; kompleksowa obsługa imprez; sala restauracyjno – balowa; sala klubowo – kawiarniana

Na terenie miasta Bogatynia znajdują się dwa hotele :

1. **Hotel „GÓRNIK”** ilość miejsc 148
2. **Hotel „RYCHŁO” ***** ilość miejsc 112

6. - Ochrona zdrowia

Miasto Bogatynia realizuje zadania związane z ochroną zdrowia mieszkańców zamieszkujących jej obszar poprzez Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Bogatyni w skład, którego wchodzi :

- Szpital Gminny w Bogatyni,
- Przychodnia Rejonowa w Bogatyni przy ulicy Wyczółkowskiego 15,
- Przychodnia w Bogatyni przy ulicy Fabrycznej 1,
- Wiejski Ośrodek Zdrowia w Opolnie Zdroju,
- Wiejski Ośrodek Zdrowia w Porajowie,
- Wiejski Ośrodek Zdrowia w Działoszynie.

SP ZOZ w Bogatyni udziela świadczeń zdrowotnych w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej (POZ), ambulatoryjnej specjalistycznej i stacjonarnej (szpital).

Udzielanie świadczeń w zakresie specjalistycznej opieki ambulatoryjnej : ginekologia i położnictwo, stomatologia, rehabilitacja, chirurgia urazowo – ortopedyczna, okulistyka, laryngologia, alergologia, chirurgia ogólna, dermatologia, domowa terapia tlenem, kardiologia, medycyna sportowa, pulmonologia, fizjoterapia, endokrynologiczno – położnicza.

Udzielanie świadczeń w zakresie opieki stacjonarnej, chorób wewnętrznych, pediatrii, położnictwa i noworodków, chirurgii ogólnej, intensywnej terapii, izby przyjęć, anestezjologii, rehabilitacji, opiekuńczo – leczniczej, dermatologii, onkologii.

Ponadto udzielanie świadczeń z zakresu pielęgniarstwa długoterminowego.

- Ilość chorych – około 250 pacjentów miesięcznie
- Ilość łóżek - 133
- Liczba lekarzy, w tym specjalistów – 43, w tym 38 specjalistów

Na terenie miasta Bogatynia funkcjonuje także Centrum Medyczne Turów Spółka z o.o. w Bogatyni przy ulicy Mickiewicza 11a (NZOZ), w skład którego wchodzi :

- Przychodnia Nr 1 przy ulicy Mickiewicza 11a,
- Przychodnia Nr 2 przy ulicy Pocztovej 13,
- Przychodnia Nr 3 przy ulicy Młodych Energetyków 12.

Udzielanie świadczeń zdrowotnych w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej (POZ), opieki ambulatoryjnej specjalistycznej.

7. - Bezpieczeństwo publiczne na terenie miasta

7.1 - Komisariat Policji w Bogatyni

Na terenie Miasta funkcjonuje jedna jednostka Policji, tj. Komisariat Policji w Bogatyni. Stan etatowy Komisariatu Policji to 46 policjantów oraz 5 pracowników cywilnych. W 2006 roku funkcjonariusze Komisariatu Policji w Bogatyni wszczęli ogółem 852 postępowań przygotowawczych, w których zostało stwierdzonych 1017 przestępstw. Wykrywalność ogólna wyniosła 70,4%. W 2006 r wszczęto 576 postępowań przygotowawczych o charakterze kryminalnym, w których zostało stwierdzonych 699 przestępstw. Wykrywalność przestępstw o charakterze kryminalnym wyniosła 57,7%.

W 2006 roku funkcjonariusze Komisariatu Policji w Bogatyni wszczęli 349 postępowań przygotowawczych w 7 podstawowych kategoriach przestępczości (tj. zabójstwo, zgwałcenie, kradzież w tym kradzież pojazdów, kradzież z włamaniem, rozbój), w których zostało stwierdzonych 442 przestępstwa. Wykrywalność przestępstw wyniosła 45,4%.

W 2006r funkcjonariusze Komisariatu Policji w Bogatyni stwierdzili 2 699 wykroczeń (tj. wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu w ruchu drogowym, bezpieczeństwie i porządkowi publicznemu oraz administracyjne i inne).

W 2006r na terenie Bogatyni zaistniało łącznie 15 wypadków drogowych.

7.2 - Straż Pożarna

Na terenie miasta Bogatynia funkcjonuje:

- 4 jednostki OSP –Działoszyn, Kopaczów, Porajów, Sieniawka
- 56 strażaków ochotników / pożary- 38 , miejscowe zagrożenia-34/
- Jednostka Ratowniczo- Gaśnicza PSP w Bogatyni

W roku 2006 służby pożarnicze interweniowały 452 razy:

- pożary – 236
- miejscowe zagrożenia- 194
- alarmy fałszywe - 22

7.3 - System zarządzania kryzysowego w mieście

Zarządzanie kryzysowe to działalność organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego polegająca na zapobieganiu sytuacjom kryzysowym lub podejmowaniu nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań oraz na odtwarzaniu infrastruktury lub przywróceniu jej do pierwotnego charakteru.

Zarządzanie kryzysowe, jako system organizacyjno-funkcjonalny jest niezbędne do poprawnego zapewnienia bezpieczeństwa ludziom w sytuacjach stwarzających zagrożenie życia, mienia oraz środowiska i powinno obejmować wszystkie poziomy zarządzania państwem.

W dobie rozwijającej się demokracji jedną z ważniejszych funkcji współczesnego państwa jest zapewnienie obywatelom podstawowych warunków ochrony przed potencjalnymi i realnymi niebezpieczeństwami.

Realizując zapisy ustawy o stanie klęski żywiołowej, Rada Ministrów w drodze Rozporządzenia określiła sposób tworzenia, zadania oraz standardy wyposażenia zespołów reagowania oraz centrów reagowania (zarządzania) kryzysowego.

7.4 - Gminny Zespół Reagowania Kryzysowego w Bogatyni

- składa się z szefa zespołu, zastępcy oraz grup roboczych o charakterze stałym i czasowym.

Grupami roboczymi gminnego zespołu o charakterze stałym są:

- 1) grupa planowania cywilnego;
- 2) grupa monitorowania, prognoz i analiz.

Grupy te stanowią **Gminne Centrum Reagowania Kryzysowego**, będące komórką organizacyjną urzędu miasta i gminy.

Gminny Zespół Reagowania Kryzysowego w Bogatyni.

Podstawowe zadania GZRK do realizacji w zakresie zarządzania (reagowania) kryzysowego:

1. Monitorowanie występujących klęsk żywiołowych i prognozowanie rozwoju sytuacji,
2. Realizowanie procedur i programów reagowania w czasie klęski żywiołowej,
3. Opracowywanie i aktualizowanie planów reagowania kryzysowego,
4. Przygotowywanie warunków umożliwiających koordynację pomocy humanitarnej,
5. Identyfikacja występujących i potencjalnych zagrożeń oraz ocena stanu bezpieczeństwa w mieście,
6. Organizowanie i koordynowanie procesu zarządzania (reagowania) kryzysowego na obszarze miasta i gminy,
7. Zorganizowanie, wyposażenie i utrzymanie miejskiego magazynu przeciwpowodziowego,
8. Kierowanie działaniami prowadzonymi w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia na terenie miasta i gminy - w tym ogłaszanie na terenie miasta i gminy pogotowia i alarmu przeciwpowodziowego,
9. Zarządzanie ewakuacji z obszarów bezpośrednio zagrożonych - jeżeli w inny sposób nie można usunąć bezpośredniego niebezpieczeństwa dla życia ludzi lub mienia.

Zarządzanie kryzysowe przebiega w czterech fazach: zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy, w trakcie których są realizowane następujące zadania:

- fazie zapobiegania:

- działania redukujące i eliminujące prawdopodobieństwo wystąpienia sytuacji kryzysowej,
- działania uprzedzające, mające na celu ograniczenie skutków sytuacji kryzysowej,

- fazie przygotowania:

- działania planistyczne dotyczące sposobów reagowania na czas wystąpienia sytuacji kryzysowej,
- działania mające na celu powiększenie zasobów sił i środków niezbędnych do efektywnego reagowania,

- w fazie reagowania:

- działania polegające na dostarczeniu pomocy poszkodowanym,
- działania hamujące rozwój występujących zagrożeń,
- działania ograniczające straty i zniszczenia,

- w fazie odbudowy:

- działania mające na celu przywrócenie zdolności reagowania,
- działania mające na celu odbudowę zapasów służb ratowniczych,
- działania mające na celu odtworzenie kluczowej dla miasta i gminy infrastruktury telekomunikacyjnej, energetycznej, paliwowej, transportowej oraz dostarczenia wody.

8. - GOSPODARKA

Uwarunkowania naturalne i determinanty ekonomiczne wyznaczają główne kierunki aktywności gospodarczej. Fundamentalną rolę odgrywa przemysł wydobywczy i energetyczny. Stanowi on podstawowe źródło dochodów budżetu gminy i jej mieszkańców. Elektrownia i Kopalnia Węgla Brunatnego „Turów” (PGE) wywierają istotny wpływ nie tylko na sytuację ekonomiczną, ale także na jej charakter, pomniejszając znaczenie innych działów gospodarki. Na terenie miasta i gminy Bogatynia jest zarejestrowanych około 3000 podmiotów gospodarczych. Najwięcej podmiotów jest zarejestrowanych w sektorze handlowym, budowlanym i usługowym.

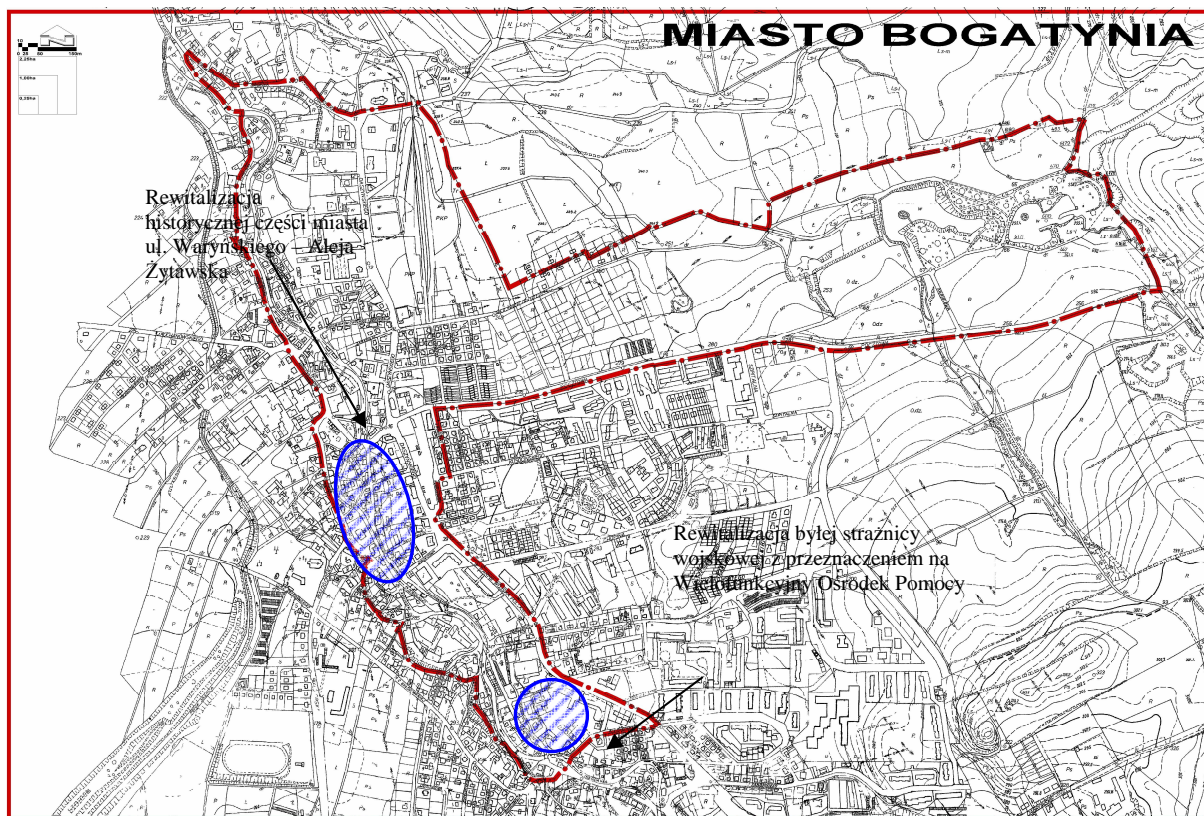
Ponadto do ważniejszych zakładów pracy należą:

- Bogatyńskie Wodociągi i Oczyszczalnia S.A.,
- Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej – Zakład Budżetowy,
- Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej,
- Gminne Przedsiębiorstwo Oczyszczania Miasta Sp. z o.o.,
- Gminny Zarząd Mienia Komunalnego Sp. z o.o.,
- Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A.,
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”,

Największym zakładem pod względem potencjału ekonomicznego oraz zajmowanego obszaru (66 km²) jest PGE Kopalnia Węgla Brunatnego „Turów”. Odkrywka o powierzchni 23 km² zlokalizowana jest na zachód od miasta. Obszar hałd, tzw. zwałowisko zewnętrzne o areale 22 km², położone jest na północ od Bogatyni. W planach rozwoju kopalni przewiduje się objęcie eksploatacją odkrywkową maksymalnie dalszych 6 km². PGE Elektrownia „Turów” znajduje się w zachodniej części gminy, pomiędzy Zatoniem, a Trzcíncem – dzielnicami Bogatyni.

ROZDZIAŁ II. Charakterystyka obszaru wsparcia

1.1 - Mapa przedstawiająca obszar wsparcia z zaznaczonymi lokalizacjami planowanych przedsięwzięć

1.2 - Powierzchnia i liczba mieszkańców obszaru wsparcia

Zgodnie z danymi Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta i Gminy Bogatynia na 31.12.2007 r liczba mieszkańców obszaru wsparcia wynosi 3575 osób.

Powierzchnia terenu w granicach obszaru wsparcia wynosi 1.409.492m kw => ~141 ha.

1.3 - Uzasadnienie wyboru obszaru wsparcia

Obszar wsparcia w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Bogatynia na lata 2009-2013 charakteryzuje się wyższym stopniem marginalizacji społeczeństwa, jego zubożenia, a także zjawisk negatywnych takich jak: nadużywanie alkoholu, narkomanii. W obszarze wsparcia ujęta jest część miasta obejmująca m.in. swoim zasięgiem ul. Turowską, w Bogatyni. Obszar tej części miasta charakteryzuje się wysokim stopniem przestępczości oraz marginalizacji części mieszkańców. W rejonie tym częściej niż na pozostałym obszarze wsparcia dochodzi do różnego rodzaju wykroczeń, przestępstw. Ponadto rejon ul. Turowskiej zamieszkały jest w znacznej części przez zubożałą część mieszkańców miasta Bogatynia. Warunki mieszkalno-bytowe tej części miasta często wymagają natychmiastowych nakładów finansowych m.in. na remont. Jednakże osoby tam mieszkające albo w dużej mierze pozostają bez pracy bądź nadużywają alkoholu w związku z czym nie mają środków finansowych na remont budynków mieszkalnych. Osoby młode, które zamieszkują ten teren znacznie częściej dopuszczają się wobec innych m.in. aktów przemocy (np. wymuszenia pieniędzy od innych dzieci).

Opinia społeczności lokalnej dotycząca tegoż rejonu i osób tam zamieszkujących ma charakter pejoratywny z uwagi na kumulację zjawisk społecznych o pejoratywnym charakterze.

1.4 - Kryteria delimitacji

Delimitacja (delimitation), to metoda podziału obszaru miasta i wyłonienia obszarów problemowych dla realizacji zadań przestrzennych, gospodarczych i społecznych w latach 2007 – 2015, przeprowadzona na podstawie analizy dokumentów strategicznych miasta, województwa dolnośląskiego i kraju, oceny aktualnej sytuacji społeczno – gospodarczej miasta obejmującej zagospodarowanie przestrzenne, infrastrukturę techniczną, gospodarkę i sferę społeczną, możliwości finansowych budżetu miasta i dostępnych funduszy zewnętrznych, w tym UE i EOG, a także przeprowadzonych konsultacji społecznych i badań wśród liderów opinii publicznej.

Kryteria dotyczące delimitacji zostały określone na podstawie Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dn. 8 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz

rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Diagnoza Obszaru wsparcia

Źródłem informacji wykorzystanych w pracy nad wyznaczeniem obszaru wsparcia były informacje oraz dane uzyskane od Powiatowego Urzędu Pracy w Zgorzelcu, Komendy Powiatowej Policji w Zgorzelcu – Komisariat Policji w Bogatyni a także dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Bogatyni. Materiały przekazane przez ww. jednostki były podstawą do opracowania wskaźników identyfikujących obszar wsparcia w programie rewitalizacji.

Analiza Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bogatynia na lata 2009-2013 pod kątem jego kwalifikowania się jako obszaru wsparcia w ramach priorytetu 9.1. RPO WD na lata 2007-2013 przeprowadzona została w oparciu o następujące wskaźniki :

1. wskaźnik przestępczości,
2. stopa bezrobocia,
3. wysoki poziom ubóstwa,

Obszar wsparcia wyznaczony w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Bogatynia na lata 2009-2013 charakteryzuje się występowaniem zjawisk o cechach pejoratywnych, takich jak bezrobocie, przestępczość oraz życie w ubóstwie mieszkańców obszaru wsparcia. Te niekorzystne zjawiska społeczne, które pozwoliły na wyznaczenie obszaru wsparcia dodatkowo w sposób pośredni przyczyniły się m.in. do degradacji części tkanki urbanistyczno-architektonicznej miasta, co wpływa na niekorzystne postrzeganie miasta Bogatyni zarówno przez mieszkańców gminy jak i np. turystów.

Planowane działania przewidziane do realizacji na obszarze wsparcia przyczynią się również do poprawy sytuacji zarówno w sferze społecznej, infrastrukturalnej ale również w sposób pozytywny wpłyną na rozwój społeczno-gospodarczy całego miasta. Obszar wsparcia obejmuje swoim zasięgiem powierzchnię ok. 141 ha i zamieszkiwany jest przez 3575 osób. Z uwagi na konieczność zdiagnozowania występujących w obszarze wskaźników obliczono wartości przyjętych wskaźników. Kolejnym etapem analizy było ich porównanie ze średnimi wartościami dla miasta Bogatynia. W przypadku wszystkich przyjętych wskaźników zaobserwować można wyższą wartość tych kryteriów dla poszczególnych ulic wchodzących w skład obszaru aniżeli dla całego miasta. Przedstawione poniżej dane tabelaryczne w pełni uzasadniają objęcie tegoż obszaru wsparcia interwencją w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bogatynia na lata 2009-2013.

Wskaźnik: przestępczość

Wskaźnik przestępczości na obszarze wsparcia w latach 2006-2008

	2006 R.						
Ulice	kradzieże	włamania do obiektów	włamania do pojazdów	uszkodzenie ciała	zniszczenie mienia	kradzieże pojazdów	bójki i pobicia
Kościuszki	3	4	0	0	0	0	1
Listopadowa	0	0	0	0	0	0	0
1-go Maja	1	2	0	0	0	0	0
Zygmuntowska	0	0	0	0	0	0	0
II AWP	2	6	1	0	0	0	0
Moniuszki	2	0	0	0	0	0	0
Pocztowa	0	1	0	0	1	1	0
Turowska	2	0	0	0	1	0	0
Armii Czerwonej	0	3	0	0	1	0	0
Dworska	0	0	0	0	0	0	0
Partyzantów	1	0	0	0	0	0	0
Jana Matejki	1	0	0	0	1	0	0
Daszyńskiego	7	2	1	0	0	0	0
Biskupia	0	0	0	0	0	0	0
Bojowników	0	0	0	0	0	0	0
Polna	0	0	0	0	0	0	0
Spółdzielcza	0	0	0	0	0	0	0
Nadbrzeżna	0	0	0	0	0	0	0
Pastwiskowa	0	0	0	0	0	0	0
Zamknięta	0	0	0	0	0	0	0
Waryńskiego	0	0	0	0	0	0	0
Dworcowa	1	2	0	0	1	0	0
Robotnicza	0	0	0	0	0	0	0
Fabryczna	0	1	0	0	1	0	0
	2007 R.						
ulice	kradzieże	włamania do obiektów	włamania do pojazdów	uszkodzenie ciała	zniszczenie mienia	kradzieże pojazdów	bójki i pobicia
Kościuszki	1	2	1	0	2	0	0
Listopadowa	2	0	0	0	0	0	0
1-go Maja	1	0	0	0	1	0	0
Zygmuntowska	0	1	0	0	0	0	0
II AWP	8	8	1	1	3	1	3
Moniuszki	1	0	0	0	1	0	0
Pocztowa	2	3	2	0	3	1	0

Turowska	2	2	0	0	0	0	3
Armii Czerwonej	2	0	0	0	0	0	0
Dworska	0	0	0	0	0	0	0
Partyzantów	0	1	0	0	0	0	0
Jana Matejki	1	3	0	0	1	0	0
Daszyńskiego	11	4	0	0	1	0	1
Biskupia	0	0	0	0	0	0	0
Bojowników	0	0	0	0	0	0	0
Polna	0	0	0	0	0	0	0
Spółdzielcza	0	0	0	0	0	0	0
Nadbrzeżna	0	0	0	0	0	0	0
Pastwiskowa	0	0	0	0	0	0	0
Zamknięta	2	0	0	0	0	0	0
Waryńskiego	0	0	0	0	0	0	0
Dworcowa	0	1	1	0	0	0	0
Robotnicza	1	0	0	0	0	0	0
Fabryczna	0	1	0	0	0	0	0
	2008 R.						
ulice	kradzieże	włamania do obiektów	włamania do pojazdów	uszkodzenie ciała	zniszczenie mienia	kradzieże pojazdów	bójki i pobicia
Kościuszki	1	2	1	2	2	0	0
Listopadowa	1	0	0	0	0	0	0
1-go Maja	2	1	1	0	2	0	1
Zygmuntowska	0	0	0	0	0	0	0
II AWP	3	3	2	1	3	0	3
Moniuszki	2	0	0	0	0	0	0
Pocztowa	6	9	3	1	1	1	0
Turowska	4	0	0	0	3	0	0
Armii Czerwonej	4	1	0	0	0	0	0
Dworska	0	0	0	0	0	0	0
Partyzantów	1	1	0	0	0	0	0
Jana Matejki	5	1	0	1	1	0	0
Daszyńskiego	11	8	1	0	4	0	2
Biskupia	1	0	0	0	0	0	0
Bojowników	2	1	0	0	0	0	0
Polna	1	0	0	0	0	0	0
Spółdzielcza	0	0	0	0	0	0	1
Nadbrzeżna	0	0	0	0	0	0	0

Pastwiskowa	0	0	0	0	0	0	0
Zamknięta	1	0	0	0	0	0	0
Waryńskiego	0	0	0	0	0	0	0
Dworcowa	0	1	0	0	2	0	0
Robotnicza	0	0	0	0	0	0	0
Fabryczna	1	1	0	0	0	0	0

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Zgorzelcu - Komisariat Policji w Bogatyni

Z informacji uzyskanych od Komisariatu Policji w Bogatyni wynika, iż popełnianie przestępstw o różnych kwalifikacjach prawnych zlokalizowanych w obszarze wsparcia jest większe aniżeli wartość dla miasta. Ponadto obszar wsparcia charakteryzuje się wyższym niż w pozostałych częściach miasta wskaźnikiem. Ponadto na pozostałym obszarze miasta, który nie wchodzi w skład obszaru wsparcia nie odnotowano zarówno przestępstw jak i wykroczeń.

Wskaźnik:: stopa bezrobocia

Osoby bezrobotne wg ulic z podziałem na płeć

Nazwa ulicy	2005		2006		2007		2008	
	Ogółem	Kobiet	Ogółem	Kobiet	Ogółem	Kobiet	Ogółem	Kobiet
ul. Kościuszki	49	34	42	30	24	14	21	11
ul. Listopadowa	15	7	12	7	9	6	11	8
1-go Maja	40	22	24	15	22	15	23	13
ul. Zygmuntowska	2	0	3	2	2	1	1	1
ul. II AWP	30	20	31	19	17	12	11	8
ul. Moniuszki	20	11	15	7	11	5	6	3
ul. Pocztowa	40	23	30	19	13	9	13	7
ul. Turowska	50	20	37	16	24	11	20	9
ul. Armii Czerwonej	15	8	14	6	11	6	9	4
ul. Dworska	5	4	4	3	5	4	2	1
ul. Partyzantów	4	3	3	2	3	2	1	0
ul. J.Matejki	29	20	27	20	22	17	9	4
ul. Daszyńskiego	24	12	20	10	14	9	10	7
ul. Waryńskiego	34	14	25	12	16	9	16	6
ul. Biskupia	4	2	4	2	0	0	1	1
ul. Bojowników o W. i D.	25	14	18	10	9	5	7	6
ul. Polna	5	2	2	2	2	1	0	0
ul. Spółdzielcza	20	13	17	12	9	5	8	3
ul. Nadbrzeżna	21	14	16	13	12	9	11	9
ul. Pastwiskowa	7	3	2	2	1	1	1	0
ul. Zamknięta	0	0	0	0	0	0	0	0
ul. Dworcowa	7	4	8	5	4	3	3	2
ul. Robotnicza	0	0	0	0	0	0	0	0
ul. Fabryczna	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Zgorzelcu

Zgodnie z danymi uzyskanymi z Powiatowego Urzędu Pracy w Zgorzelcu wynika, iż ogólna liczba osób bezrobotnych zlokalizowanych w obszarze wsparcia ma tendencję malejącą z roku na rok. Ilość osób bezrobotnych zmniejsza się stopniowo, przy czym ilość ta jest podobna zarówno po

stronie kobiet jak i mężczyzn. Ponadto najwyższy wskaźnik osób pozostających bez pracy zauważalny jest w bliskim sąsiedztwie zlokalizowanych przedsięwzięć inwestycyjnych.

Bezrobotni ogółem – stan na 2008 rok

Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych razem	Z tego wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach					
			Do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	Pow.24
Czas pozostawania bez pracy w m-cach	Do 1	97	97	-----	-----	-----	-----	-----
	1-3	147	-----	147	-----	-----	-----	-----
	3-6	80	-----	-----	80	-----	-----	-----
	6-12	85	-----	-----	-----	85	-----	-----
	12-24	80	-----	-----	-----	-----	80	-----
	pow.24	156	-----	-----	-----	-----	-----	156
Wiek	18-24	142	21	52	27	26	10	6
	25-24	198	35	51	26	23	25	38
	35-44	89	5	21	11	11	16	25
	45-54	162	30	18	13	21	23	57
	55-59	43	5	4	3	3	5	23
	60-64	11	1	1	0	1	1	7
Wykształcenie	Wyższe	36	5	14	5	5	6	1
	Police i śr. Zaw.	131	21	28	17	22	17	26
	Śr. Ogóln. Zasad. Zaw.	52	8	18	6	7	4	9
	Gimnazj i poniżej	150	25	34	22	17	17	35
Staż pracy	Do roku	107	21	20	20	12	9	25
	1-5	150	20	47	12	22	14	35
	5-10	74	13	13	6	6	17	19
	10-20	98	9	18	13	13	12	33
	20-30	66	14	8	4	9	10	21
	30 lat i więcej	5	1	1	0	1	0	2
	Bez stażu	145	19	40	25	22	18	21

Źródło: Dane statystyczne z Powiatowego Urzędu Pracy w Zgorzelcu

Dane statystyczne uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy odnośnie osób bezrobotnych na terenie miasta Bogatynia wskazują na to, iż wśród ogółu bezrobotnych największą grupę stanowią osoby bezrobotne, które pozostają bez pracy przez okres około 3 m-cy w wieku 25-34, których edukacja

ukończyła się na poziomie gimnazjum lub poniżej a których staż pracy kształtuje się od 1 do lat 5. Ponadto dane te wskazują, iż na terenie miasta Bogatynia najmniejszy odsetek osób bezrobotnych stanowią osoby pozostające bez pracy w dwóch przedziałach: pierwszy dotyczy osób, które poszukują zatrudnienia przez okres od 3 do 6 m-cy oraz drugi: to osoby bezrobotne przez okres od 12 do 24 m-cy. Z informacji jakie uzyskano z PUP w Zgorzelcu odnośnie ilości osób bezrobotnych zamieszkujących ulice zlokalizowane w obszarze wsparcia programu rewitalizacji wynika, iż znaczna część osób pozostających bez zatrudnienia zamieszkuje obszar wsparcia a w pozostałej części miasta Bogatynia bezrobotni stanowią mniejszą grupę osób.

Kryterium : poziom ubóstwa

Nazwa ulicy	Pomoc w dożywianiu	Usługi opiekuńcze	Pomoc finansowa(zasiłki celowe, okresowe, stałe)
ul. Kościuszki	24	2	31
ul. Listopadowa	8	0	11
1-go Maja	25	2	33
ul. Zygmuntowska	4	0	5
ul. II AWP	1	0	1
ul. Moniuszki	4	0	8
ul. Pocztowa	7	2	18
ul. Turowska	33	4	50
ul. Armii Czerwonej	9	2	12
ul. Dworska	2	1	4
ul. Partyzantów	1	0	1
ul. J.Matejki	6	2	14
ul. Daszyńskiego	8	3	14
ul. Waryńskiego	16	1	22
ul. Biskupia	1	0	2
ul. Bojowników o W. i D.	3	0	7
ul. Polna	4	0	2
ul. Spółdzielcza	5	0	8
ul. Nadbrzeźna	9	1	14
ul. Pastwiskowa	2	0	2
ul. Zamknięta	0	0	0
ul. Dworcowa	0	0	1
ul. Robotnicza	0	0	0
ul. Fabryczna	0	0	0

Źródło : Dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Bogatyni

Z danych uzyskanych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Bogatyni wynika, iż liczba osób którym przyznano pomoc uzasadniając to życiem na granicy ubóstwa wynosi 862 osób. Z analiz dokonanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej szacuje się iż ilość ta i tak jest zaniżona z uwagi na to, iż osoby żyjące na granicy ubóstwa często nie zgłaszają się po przysługującą im pomoc. Ponadto z przesłanych danych wynika, iż zdecydowanie większa część mieszkańców rejonu ulic bezpośrednio związanych np. z zadaniem pn: "Rewitalizacja historycznej części miasta

ul. Waryńskiego- Aleja Żytawska” znajdujących się w obszarze wsparcia korzysta z pomocy społecznej o charakterze materialnym. Gmina Bogatynia corocznie na pomoc socjalną przeznaczona znaczną część budżetu jednostki z uwagi na fakt, iż świadczeniobiorców pomocy społecznej przybywa z roku na rok.

W trakcie konsultacji społecznych mieszkańcy miasta Bogatynia stwierdzili, iż na obszarze wsparcia występują największe zagrożenia takimi zjawiskami jak :

- przestępczość- 50%
- bezrobocie – 44%
- bieda – 39%
- zanieczyszczenie środowiska -33%
- warunki mieszkaniowe – 33%
- wykształcenie – 28%

Dokonana analiza obszaru wsparcia jednoznacznie wskazuje na takie same zjawiska społeczne, które zagrażają miastu Bogatynia a które w badaniach wskazali sami mieszkańcy społeczności lokalnej.

<i>Lp.</i>	<i>Miasto Bogatynia</i>	<i>Obszar wsparcia</i>
wskaźnik przestępczości	3,9%	4,3%
stopa bezrobocia	11,7%	12,48%
poziom ubóstwa	18,5%	19,9%

Kryteria delimitacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bogatynia

Kryteria	Kryteria delimitacji obszarów problemowych		
	stopa bezrobocia	wskaźnik przestępczości	poziom ubóstwa
Obszary			
Obszar I: Rewitalizacja historycznej części miasta(ul. Waryńskiego) – Aleja Żytawska	X	X	X
Obszar II: Rewitalizacja byłej strażnicy wojskowej z przeznaczeniem na Wielofunkcyjny Ośrodek Pomocy (WOP-u)	X	X	X

Źródło. Opracowanie własne.

1.5 - Analiza SWOT obszaru wsparcia

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych tzw. „heurystycznych technik analitycznych”. Jej podstawowym zadaniem jest uporządkowanie informacji.

Analiza SWOT jest stosowana we wszystkich niemal obszarach planowania strategicznego, jako narzędzie uniwersalne niezbędne w analizach strategicznych, stanowiących bazę dla planowania strategicznego.

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji kategorii słabych i silnych stron oraz szans i zagrożeń. Głównym celem analizy SWOT jest określenie aktualnej i perspektywicznej pozycji każdego z obszarów delimitacji miasta Bogatynia.

Zakres rodzajowy czynników, które mają wpływ na przedmiot analizy SWOT jest bardzo szeroki.

Skuteczna ich identyfikacja jest podstawą analizy SWOT. Pomocnym w celu identyfikacji tych czynników jest schemat dzielący czynniki analizy SWOT na cztery kategorie:

- **Zewnętrzne, pozytywne** (szanse lub okazje). Należy znaleźć w otoczeniu kluczowe czynniki, które pozwolą na utrzymanie pozycji lub jej ekspansję, a jednocześnie osłabiają zagrożenia. Szanse mają pozytywny wpływ na rozwój i pokonywanie barier płynących z otoczenia.
- **Zewnętrzne, negatywne** (zagrożenia). Należy zidentyfikować w otoczeniu kluczowe czynniki, które są przeszkodą dla utrzymania pozycji, rozwoju lub ekspansji. Zagrożenia mają negatywny wpływ przede wszystkim na utrzymanie pozycji, jak również na perspektywy rozwoju. Skuteczna ich identyfikacja jest podstawą opracowania prawidłowej strategii. Czynniki zewnętrzne mogą w jednym przypadku być szansą, a w innych są zagrożeniem. Typowymi przykładami jest polityka gospodarcza prowadzona przez państwo, tendencje rynkowe, koncesjonowanie działalności gospodarczej.
- **Wewnętrzne, pozytywne** (mocne strony). Identyfikacja mocnych stron wynika ze znajomości przedmiotu analizy. Im ta znajomość jest głębsza, tym wynik analizy jest bardziej efektywny. Mocne strony zależą od rodzaju przedmiotu analizy. Całkowicie inaczej będzie prowadzona ich identyfikacja w przypadku przedsiębiorstwa, a inaczej w przypadku analizy jednostki samorządu terytorialnego w ramach, której przedsięwzięcia o charakterze gospodarczym muszą być ściśle powiązane z zadaniami społecznymi. Praktycznie w każdym przypadku mocne strony są wynikiem wszelkiego rodzaju zasobów i kwalifikacji przedmiotu analizy.
- **Wewnętrzne, negatywne** (słabe strony). Identyfikacja słabych stron przebiega podobnie jak identyfikacja mocnych stron przedmiotu analizy i jest wynikiem znajomości przedmiotu

analizy. Praktycznie jednak w każdym przypadku słabe strony są wynikiem wszelkiego rodzaju braku zasobów i braku kwalifikacji przedmiotu analizy.

Sporządzając analizę wzięto pod uwagę uwarunkowania charakterystyczne dla miasta Bogatynia jako potencjału cywilizacyjnego, a także dotychczasowe wyniki badań ankietowych liderów opinii publicznej i konsultacji społecznych.

Przy ich ocenie zadano sobie następujące pytania:

- Czy te składniki diagnozy stanu i potencjału rozwoju miasta są nadal aktualne i opisują stan faktyczny?
- Czy mają one związek z problemami rozwoju miasta, które trzeba rozwiązać?
- Jeżeli trzeba coś zmienić, to co, jak i dlaczego?

<i>Rewitalizacja historycznej części miasta ul. Waryńskiego – Aleja Żytawska</i>	
Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Duża liczba zabytkowych domów przysłupowo – zrębowych zachowanych w oryginalnej formie – unikatowa na skalę światową. 2. Aktywne działania na rzecz ochrony dóbr kulturowych. 3. Dobre walory kulturowe do promocji miasta. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak środków na ochronę dóbr kulturowych przed degradacją i wpływem środowiska. 2. Słabo wykorzystywane walory kulturowe miasta w jego promocji. 3. Niewystarczająca promocja obiektów zabytkowych.
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Edukacja kulturalna społeczeństwa. 2. Pozyskanie nowych turystów. 3. Uratowanie cennych zabytków. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrata cennych zabytków i dóbr kultury. 2. Utrata turystów na rzecz innych miast.

Infrastruktura powojkowa - Rewitalizacja byłej strażnicy wojskowej z przeznaczeniem na Wielofunkcyjny Ośrodek Pomocy (WOP)	
Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Istnienie terenów powojkowych. 2. Korzystna lokalizacja. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak środków na przystosowanie obiektów do nowych potrzeb. 2. Niezagospodarowane terenów powojkowych.
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zagospodarowanie obiektów i dostosowanie ich do nowych funkcji. 2. Wzrost estetyki otoczenia i zmniejszenie patologii społecznych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrata cennych obiektów. 2. Wzrost patologii społecznych i przestępczości na zaniedbanych obiektach.

1.6 - Planowane inwestycje (zadania) w obszarze wsparcia

1.6.1 - Rewitalizacja historycznej części miasta ul. Waryńskiego – Aleja Żytawska

Teren zabudowany jest w przeważającej części budynkami mieszkalnymi z wbudowanymi usługami komercyjnymi i publicznymi. Zabudowa powstała przed rokiem 1945. Obszar objęty ścisłą ochroną wartości zabytkowych. Istniejąca infrastruktura techniczna w zakresie uzbrojenia terenu: sieć wodociągowa, linie napowietrzne oświetlenia terenu, kanalizacja teletechniczna, kanalizacja ogólnospławna. Zakres inwestycji obejmuje m.in. : rozebranie nawierzchni asfaltowej i warstwy z kostki brukowej, miejscowe wznowienie podbudowy, wykonanie nawierzchni jezdni i parkingu z kostki kamiennej, wykonanie nawierzchni chodników i wjazdów na posesje z kostki kamiennej lub częściowo z kostki betonowej imitującej kostkę kamienną, remont skrzyżowań z ul. Armii Czerwonej i ul. Dworcową, wymiana istniejącej sieci wodociągowej na odcinku od ul. Biskupiej (wpięcie do nowego rurociągu) do ul. Partyzantów a także sieci rozdzielczej w bocznych ul. Waryńskiego, wykonanie odwodnienia ulicznego (cieki przykrawężnikowe, wpusty deszczowe z osadnikami), zagospodarowanie skweru przed budynkiem nr 19 z uwzględnieniem elementów małej architektury (ławki, kosze śmietnikowe) oraz wykonanie oświetlenia ulicznego z odtworzeniem historycznej formy latarni.

1.6.2 – Rewitalizacja byłej strażnicy wojskowej z przeznaczeniem na Wielofunkcyjny Ośrodek Pomocy

Rewitalizacja byłej strażnicy wojskowej z przeznaczeniem na Wielofunkcyjny Ośrodek Pomocy przyczyni się m.in. do zagospodarowania obszaru powojkowego zlokalizowanego w centralnej części miasta Bogatynia. Działania rewitalizacyjne podejmowane w ramach przedmiotowego projektu w sposób bezpośredni przyczynią się do aktywizacji społeczno-gospodarczej terenów zagrożonych marginalizacją oraz dewastacją budynków powojkowych. Brak kontroli i nadzoru nad pozostałą tkanką wojskową przyczynia się do dewastowania terenu przez wandalów. Realizacja projektu doprowadzi do uporządkowania obszarów rewitalizowanych poprzez odpowiednie ich zagospodarowanie i zabudowywanie w harmonii z otoczeniem na cele działalności instytucji realizujących zadania społeczne dla mieszkańców miasta Bogatynia. Celem przedmiotowego projektu jest nadanie nowych funkcji oraz zagospodarowanie opustoszałej kubatury obiektów powojkowych oraz poprawa jakości życia lokalnej społeczności oraz zwiększenie dostępu do usług świadczonych przez instytucje, które będą pełniły swoje obowiązki w zrewitalizowanym budynku.

Potrzeba podjęcia działań rewitalizacyjnych wynika z istniejącego szczególnie na tym obszarze deficytu prac remontowych i związanego z nim wysokiego stopnia degradacji, m.in. w postaci zaawansowanego zużycia technicznego istniejącej infrastruktury. Celem rewitalizacji

przedmiotowego projektu jest m.in. poprawa estetyki przestrzeni miejskiej, podniesienie atrakcyjności tego rejonu, wykreowania miejsca atrakcyjnego dla mieszkańców do spędzania wolnego czasu, a także stworzenie mechanizmu zachęt do inwestowania w nowe i istniejące w otoczeniu obiekty. Ponadto projekt pn:”Rewitalizacja historycznej części miasta ul. Waryńskiego-Aleja Żytawska w znaczny sposób wpłynie na podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez poprawę warunków zamieszkania i infrastruktury, co doprowadzi do zmniejszenia marginalizacji lub wykluczenia społecznego mieszkańców tego rejonu. Ponadto proces rewitalizacji przyczyni się do wzrostu świadomości lokalnej mieszkańców obszaru wsparcia.

1.7 - Charakterystyka zabudowy przysłupowo-zrębowej

Wśród niskiej zabudowy Bogatyni wyróżniają się domy przysłupowo – zrębowe stanowiące przykład architektury łużyckiej. Unikatowy jest tzw. dom łużycki przy ul. Kościuszki pokryty łuską drewnianą. Z przednapoleońskich czasów pochodzi dom przysłupowo – zrębowy usytuowany przy ul. Głównej. Postawiony został w 1793 r., świadczy o tym data wyryta nad drzwiami. W przeciwieństwie do pozostałych domów stojących na piaskowcu, posadowiony został na granitowych fundamentach. W dzielnicy Bogatyni – Markocicach architektura łużycka zachowała się najlepiej. Jej świadectwem jest najlepiej zachowany budynek przy ul. Dąbrowskiego. Do dnia dzisiejszego w budynku tym zachowały się różne elementy z początków dziewiętnastego wieku - drewniane, rzeźbione żaluzje, parapety, stropy jak również piorunochron na dachu z wiatromierzem.

Charakterystyczne dla domów przysłupowo – zrębowych są zaokrąglone, drewniane łuki. Zachowują one proporcje izby belkowej i często noszą ciężar całego piętra, względnie dachu. Domy zabudowy przysłupowej łączą w sobie dwa ludowe rodzaje budownictwa: słowiański styl belek i pochodzący z Frankonii mur pruski. Nowością budownictwa łużyckiego były przysłupy, które zobaczyć można po stronie szczytowej i przylegającej do niej stronie okapowej, po której znajduje się również część mieszkalna. Pojęcie - przysłupy pochodzi od słowa „umbinden” (obwiązać) i zostało wprowadzone przez saksońskiego badacza budynków O.Grunera. Specjaliści rozumieją pod nim co najmniej dwustronne rusztowanie podporowe. Dom przysłupowy nie został wynaleziony przez budowniczych, lecz przez zwykłych rzemieślników. W ciągu czterystu lat ulepszano tę konstrukcję, dopasowując ją do coraz to nowszych wymagań. Do dnia dzisiejszego zachowało się wiele przeróżnych domów przysłupowych: małych, dużych, wąskich, szerokich.

Pod względem budowy domy łużyckie charakteryzują się dużą różnorodnością. Dogodna konstrukcja dała budowniczym możliwość uwzględnienia lokalizacji oraz rodzaju użytkowania.

Zasadniczo rozróżnia się w domach przysłupowych konstrukcję ryglową i starszą pod względem budowniczym budowę wielopłytową, przy czym istnieją również formy mieszane.

Budowa ryglowa - młodszy styl budowania weszła do użycia później i stanowi postęp pod względem konstrukcyjnym. Niezależnie od tego jak wykonane jest w tym stylu piętro, zawsze jest pojedynczo obwiązane i osadzone na parterze, na własnej podwalinie, przez co nie ma żadnego konstrukcyjnego połączenia między piętrami. Tak zbudowany dom przysłupowy jest dwupiętrowy. Górne piętro nazywane jest „koszem (muru pruskiego)”, a w rzadkich przypadkach wykończone jest ścianą kolankową o wysokości połowy piętra.

Z kolei budowę wielopiętrową, zwaną również budową długosłupową, wyróżnia fakt, iż wszystkie słupy muru pruskiego od podłoża przy dolnej części ściany aż do wysokości izby znajdującej się na piętrze przechodzą w jednej części. W najprostszym przypadku mogły się na nich opierać więzary dachowe. Jeśli słupy były dłuższe, istniała możliwość przedłużenia parteru do poziomu poddasza. Analogicznie, jeszcze dłuższe słupy dawały możliwość wybudowania kompletnego piętra. W taki sposób dom przysłupowy posiadał dwa piętra. Zawsze jednak znamienne było, iż konstrukcja słupów przebiegających przez parter i piętro, na wysokości całej ściany, była jednolita. Wada takiego sposobu budowania muru pruskiego polegała na tym, iż słupy używane do budowania, musiały być bardzo długie, co utrudniało cieśli ich stawianie i wiązanie. Ponadto, skrzyżowane zastrzały uniemożliwiały regularne wbudowywanie większych okien, co nie było adekwatne do rosnącej potrzeby większej ilości światła. Strop izby z belek stanowi jednocześnie podłogę piętra. Przez nieodwracalny proces pęcznienia i kurczenia materiału, dochodzi do jego napięcia i następuje jego zdeformowanie wobec przylegającej do niego części kamiennej.

Układ historyczno – urbanistyczny

Pierwsza udokumentowana wzmianka źródłowa dotycząca Bogatyni pochodzi z 1262 r, kiedy to rycerz Werner von Opal odsprzedaje czynsz klasztorowi w Marienthal. Rozwój wsi związany z krzyżującymi się w tym miejscu dwoma starymi szlakami handlowymi. wskazuje się jako centrum rozwoju średniowiecznej miejscowości dzisiejszy plac Bohaterów Warszawy (zlokalizowany przy kościele Piotra i Pawła), ul. Waryńskiego, 1-go Maja, zach. część ul. Kościuszki. w 1424 r. Wieś znacząco zniszczona przez wojska husyckie. odbudowana, szybko rozwinęła się w XVII -XVIII w jako ośrodek tkactwa chałupniczego - rozwój miejscowości wzdłuż rzeki Miedzianki przy ciągach dzisiejszych ulic: Turowskiej, Nadbrzeżnej, Spółdzielczej, Kościuszki Listopadowej, Armii Czerwonej.

Zabudowa ulicowa wypełniona wolnostojącymi budynkami mieszkalno-gospodarczymi tkaczy o charakterystycznej konstrukcji przysłupowo-zrębowej i ryglowej. Rozwój miejscowości nastąpił w XIX w., a wzmożony ruch budowlany nasilił się w jego drugiej połowie, co było związane z rozwojem przemysłu włókienniczego, bawełnianego. Rozbudowano nową sieć dróg, ukończono

budowę linii kolejowej, powstały liczne kompleksy budynków fabrycznych (przy ul. Zgorzeleckiej, Daszyńskiego, Kilińskiego, II AWP, Kościuszki). W związku z nowym, przemysłowym charakterem miejscowości są wznoszone reprezentacyjne domy mieszkalne i budynki użyteczności publicznej - np. na ul. Daszyńskiego. przy kompleksach fabrycznych powstają wille fabrykantów. od pocz. xx w. buduje się przyfabryczne kolonie domków jednorodzinnych np. przy ulicach: Chopina, Słowiańskiej, Warszawskiej, Zamojskiego, Piastowskiej, Jagiellońskiej, Przodowników Pracy. Po 1945r powstająca współczesna zabudowa nie ingeruje w historyczny układ przestrzenny - dzielnice współczesnych bloków mieszkaniowych usytuowano poza dawną Bogatynią. Zniszczone natomiast zostają fragmenty miasta w wyniku działalności inwestycyjnej KWB „Turów” - pół. część ul. Turowskiej, zach. część ul. Kochanowskiego, Jagiellońskiej, Przodowników Pracy. W wyniku niewłaściwej działalności inwestycyjnej, zaniedbań, zniszczeniu i degradacji uległa liczna zabudowa przysłupowa ulic Kościuszki, Turowskiej, Placu Bohaterów Warszawy nr 3, karczma „Twardowski” przy ul. Armii Czerwonej. Rewitalizacji ze względu na wybitne wartości architektoniczne i urbanistyczne z odbudową zlikwidowanej zabudowy wymaga ciąg zabudowy ulic: 1-go Maja, Waryńskiego, Turowskiej, Kościuszki, Bojowników o Wolność i Demokrację.

Zabytki architektury i budownictwa występują na terenie całej gminy. Są to kościoły, budynki mieszkalne i gospodarcze. Zlokalizowano tu także liczne obiekty archeologiczne. Na szczególne wyeksponowanie zasługują cenne zespoły zabudowy łużyckiej. Konstrukcja tych domów jest bardzo ciekawa i charakteryzuje się połączeniem wielu materiałów i technik budowlanych. Podstawowym elementem budowlanym jest przysłup, skąd wywodzi się nazwa konstrukcji. Domy te w większości są piętrowe, kryte stromym dachem symetrycznym. Posiadają elementy zdobnicze: portale, obramienia okienne i dekorowane słupy. Największe skupisko domów łużyckich znajduje się na terenie dawnej wsi Markocice.

Zespoły zabudowy łużyckiej objęte są strefami ochrony konserwatorskiej, pojedyncze budynki z cechami kultury łużyckiej oraz inne obiekty posiadające wartości historyczne są wpisane do rejestru konserwatora zabytków lub też pozostają w spisie konserwatorskim. Ochronie konserwatorskiej podlega 74 obiekty na terenie miasta Bogatynia. W większości są to budynki mieszkalne, ale także kościół ewangelicki, kościół parafialny pw. Niepokalanego poczęcia NMP, kościół filialny wraz z cmentarzem w Zatoniu, zespół budynków folwarcznych oraz pałac przy ul. Dąbrowskiego.

Zabudowa przysłupowo – zrębowa

Wiele spośród historycznych regionów Europy posiada swoje architektoniczne „znaki rozpoznawcze”. Domy tyrolskie, chaty podhalańskie, norweskie kościoły czy kamienne wieże z półwyspu Mani stały się wizytówkami pewnych obszarów, stając się równocześnie ich wielką atrakcją. Podobnie ma się sprawa w przypadku okolic miasta Bogatyni. Charakterystycznym dla tego obszaru zjawiskiem są domy przysłupowo-zrębowe, zwane także w skrócie domami łużyckimi.

Łużyckie domy przysłupowe budowane w XVIII i XIX w. należą do typowych na tym terenie obiektów wznoszonych w konstrukcji przysłupowej, z piętrami o konstrukcji szkieletowej i z przelotową sienią w parterze. Całość nakrywają dachy dwuspadowe lub naczółkowe. Często domy te zachowały oryginalną stolarkę drzwiową i okienną o bogatej snycerce oraz stropy belkowe we wnętrzach.

Charakterystyczne dla domów przysłupowo – zrębowych są zaokrąglone, drewniane łuki. Zachowują one proporcje izby belkowej i często noszą ciężar całego piętra, względnie dachu. Domy zabudowy przysłupowej łączą w sobie dwa ludowe rodzaje budownictwa: słowiański styl belek i pochodzący z Frankonii mur pruski. Nowością budownictwa łużyckiego były przysłupy, które zobaczyć można po stronie szczytowej i przylegającej do niej stronie okapowej, po której znajduje się również część mieszkalna.

Dom przysłupowy nie został wynaleziony przez budowniczych, lecz przez zwykłych rzemieślników. W ciągu czterystu lat ulepszano tę konstrukcję, dopasowując ją do coraz to nowszych wymagań. Do dnia dzisiejszego zachowało się wiele przeróżnych domów przysłupowych: małych, dużych, wąskich, szerokich.

Pod względem budowy domy łużyckie charakteryzują się dużą różnorodnością. Dogodna konstrukcja dała budowniczym możliwość uwzględnienia lokalizacji oraz rodzaju użytkowania. Zasadniczo różni się w domach przysłupowych konstrukcję ryglową i starszą pod względem budownictwem budowę wielopiętrową, przy czym istnieją również formy mieszane.

Budowa ryglowa - młodszy styl budowania weszła do użycia później i stanowi postęp pod względem konstrukcyjnym. Niezależnie od tego jak wykonane jest w tym stylu piętro, zawsze jest pojedynczo obwiązane i osadzone na parterze, na własnej podwalinie, przez co nie ma żadnego konstrukcyjnego połączenia między piętrami. Tak zbudowany dom przysłupowy jest dwupiętrowy. Górne piętro nazywane jest „koszem (muru pruskiego)”, a w rzadkich przypadkach wykończone jest ścianą kolankową o wysokości połowy piętra przechodzą w jednej części. W najprostszym przypadku mogły. Jeśli słupy były dłuższe, istniała możliwość przedłużenia parteru jeszcze dłuższe słupy dawały możliwość wybudowania kompletnego przysłupowy posiadał dwa piętra. Zawsze jednak znamienne przebiegających przez parter i piętro, na wysokości całej ściany, budowania muru pruskiego polegała na tym, iż słupy używane długie, co utrudniało cieśli ich

stawianie i wiązanie. Ponadto, regularne wbudowywanie większych okien, co nie było adekwatne światła. Strop izby z belek stanowi jednocześnie podłogę piętra. i kurczenia materiału, dochodzi do jego napięcia i następuje jego do niego części kamiennej. Pod względem budowy domy przysłupowe wykazują się konstrukcją dała budowniczym wolną rękę przy uwzględnianiu rodzaju użytkowania, a także możliwości finansowych właściciela. I tak które wprawdzie ze względu na przysłupy wykazują duże podobieństwo, indywidualne.

Istnieją przeróżne domy przysłupowe: małe i duże, bardzo proste lub bogato zdobione. Często z ich konstrukcji wyczytać można sposób użytkowania, a tych sposobów było naprawdę wiele.

Można jednak rozpoznać podstawową zasadę. Parter był podzielony na izbę, przedsionek i oborę. Konstrukcję piętra zaś kształtowało zapotrzebowanie na miejsce i dostępne środki finansowe. Ponieważ izba była najczęściej jedynym ogrzewanym pomieszczeniem, służyła ona przede wszystkim do umieszczenia krosna tkackiego i mieszkania. Obora, której wielkość kształtowały potrzeby mieszkańców, była kwaterą dla zwierząt i magazynem, a przedsionek stanowił dostęp do całego budynku. Jeśli miejsca było za mało, przenoszono oborę i magazyny do budynków obok. Wcześniej domy przysłupowe użytkowane były w sposób klasyczny. Ponieważ izba była najczęściej jedynym ogrzewanym pomieszczeniem, służyła ona przede wszystkim do umieszczenia krosna tkackiego i mieszkania. Obora, której wielkość kształtowały potrzeby mieszkańców, była kwaterą dla zwierząt i magazynem, a przedsionek stanowił dostęp do całego budynku. Jeśli miejsca było za mało, przenoszono oborę i magazyny do budynków obok.

Zdjęcie: Zabudowa przysłupowo-zrębowa miasta Bogatynia.

Zdjęcie : Zabudowa przysłupowo-zrębowa miasta Bogatynia.

1.8 - Analiza funkcjonalna istniejącej zabudowy przysłupowo-zrębowej

Analiza funkcjonalna istniejącej zabudowy przysłupowo-zrębowej

Bogatynia jest miastem położonym u zbiegu trzech granic – Polski, Niemiec i Czech i władze samorządowe powiatów Lóbau-Zittau (D), Bautzen (D), Szwajcarii Saksońskiej (D), Lubania (PL) i Zgorzelca (PL) oraz Liberca (CZ) i Usti n/L (CZ) a także władze Euroregionów Nysa i Łaba zawarły porozumienie o partnerskiej współpracy mającej na celu promocję rozwoju wielokulturowego obszaru określanego mianem „Krainy Domów Przysłupowych”. Jednym z wielu celów tego programu jest patronat nad ratowaniem obiektów zabytkowych jakimi są domy o konstrukcji przysłupowo-zrębowej. Rewaloryzacja budynku wnioskowana o dofinansowanie ze środków Urzędu Miasta i Gminy Bogatynia, byłaby pierwszym pozytywnym przykładem (w rejonie Bogatyni) kompleksowego działania mającego na celu aktywizację i modernizację obiektu zabytkowego przy zachowaniu i uwypukleniu jego walorów zabytkowych.

W XVIII w na terenie Bogatyni rozwinęło się tkactwo. Rzemiosło tkackie miało istotny wpływ na usytuowanie się w terenie i rozplanowanie ówczesnych domów przysłupowych. Usytuowanie ich w sąsiedztwie strumienia lub rzeki było konieczne ze względu na zapotrzebowanie znacznej ilości czystej wody niezbędnej do czynności związanych z rośnieniem i uszlachetnianiem włókna lnianego. U schyłku XVIII w. zakończył się okres rozkwitu włókiennictwa. Przyczyną stał się m.in. rozwój przemysłu bawełnianego. W 1813r zakończył się eksport lnu za granice, warsztaty musiały płacić wysokie kontrybucje. W rezultacie rzemiosło przestało się opłacać. W XIX w. Bogatynia stała się miejscowością przemysłową za sprawą fabryk, cegielni a przede wszystkim kopalni węgla, którą jako pierwszą założono w 1855r.

Bogatynia po II wojnie światowej była miastem o charakterze przemysłowym o zabudowie przysłupowo-zrębowej, której architektura oraz otoczenie były jedną z charakterystycznych cech wyróżniających ją spośród pozostałych miast Polski. Infrastruktura na terenie miasta współgrała z otoczeniem domów przysłupowo-zrębowych dodatkowo uatrakcyjniając miasto. Krajobraz nieruchomości przysłupowych był dodatkowym atutem uznania tej miejscowości za perłę Górnych Łużyc. Dzięki szybkiemu rozwojowi społeczno-gospodarczemu miasto tętniło życiem. Wzdłuż części ulic drobni przedsiębiorcy prowadzili działalność gospodarczą. Zabudowa przysłupowo-zrębowa jest wyjątkowym dziedzictwem kulturowym pogranicza śląsko-górnołużyckiego. Przywrócenie dawnej świetności tej części miasta Bogatynia będzie bodźcem stymulującym władze miasta do podejmowania kolejnych etapów, których celem będzie powrót do dawnego wyglądu miasta oraz wzrost atrakcyjności regionu.

Więź i identyfikacja regionalna

Region zabudowy przysłupowej nie posiadał dotąd własnej identyfikacji regionalnej. Pojęcie „Krainy Domów Przysłupowych” jest dla wielu mieszkańców jeszcze pojęciem nieznanym czy wręcz niejasnym, jednak ma szansę na wspólne utożsamienie się z całym regionem po trzech stronach granicy. Symbolem dla całego regionu są niewątpliwie domy przysłupowe z wyjątkową w Europie koncentracją tejże zabudowy, które mogą tworzyć swoisty pomost między trzema krajami. Ponadto istnieją szanse na dalszy rozwój transgranicznej wspólnoty na bazie dotychczasowej współpracy, która z pewnością będzie się rozwijała.

Jednakże zróżnicowane tło historyczne i różnorodność kulturowa mogą stanowić istotną barierę na drodze do spójnej identyfikacji z regionem. O ile silna identyfikacja z regionem odgrywa w Niemczech bardzo istotną rolę, o tyle tożsamość w przypadku Dolnego Śląska musi się dopiero ukształtować. Ze względu na zmiany granic Polski i Niemiec w konsekwencji II wojny światowej, na Dolny Śląsk przybyli głównie wysiedleńcy z dawnych województw: lwowskiego (blisko 60%), stanisławowskiego, tarnopolskiego, warszawskiego (ok. 15%) i łódzkiego.

Turystyka

„Kraina Domów Przysłupowych” dzięki swojej różnorodności kulturowej i krajobrazowej jest bardzo atrakcyjna dla turystów. Szwajcaria Saksońska, Góry Łużyckie, Żytawskie i Izerskie są regionami o dużej tradycji turystycznej z istniejącą infrastrukturą. Stale wzrasta liczba gości oraz miejsc noclegowych: obecnie średni czas pobytu wynosi 3 dni, a obłożenie miejsc noclegowych w skali roku wynosi średnio 30%. Turystyka jako „przekrojowa” gałąź gospodarki tworząca nowe miejsca pracy jest ważna nie tylko dla typowych branż jak hotelarstwo, gastronomia czy rekreacja, ale również np. dla firm zaopatrzeniowych czy remontowo-budowlanych. Jest więc ona niezwykle ważnym elementem na mapie gospodarczej regionu. Uzdrowiska Oybin, Bad Schandau, Gohrisch,

Lazné Libverda i Świeradów-Zdrój wraz ze swoją ofertą leczniczą i odnowy biologicznej posiadają już wyrobioną markę. Region polskich Górnych Łużyc pomimo dużej atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej nie stanowi dotąd obszaru koncentracji ruchu turystycznego. Związane jest to głównie z niewystarczającą promocją w ostatnich dziesięcioleciach, długoletnią koncentracją przemysłu.

Koncepcja Rozwoju Regionalnego „Kraina Domów Przysłupowych“ Polska/Niemcy – Analiza stanu bieżącego oraz tendencje rozwoju uciążliwego dla otoczenia (przemysł wydobywczy, kamieniołomy) i niedoinwestowaną bazą turystyczną. W wielu miejscach, mogących funkcjonować jako atrakcje turystyczne brakuje infrastruktury okołoturystycznej w postaci np. publicznych toalet, miejsc parkingowych (zwłaszcza dla autokarów) czy zaplecza gastronomicznego.

Głównym centrum turystycznym regionu, przeżywającym w ostatnich latach prawdziwy rozkwit, jest Świeradów-Zdrój, w którym na kolejnych turnusach przebywa 800-1500 kuracjuszy, głównie ze wschodnich i północnych krajów związkowych Republiki Federalnej Niemiec. W efekcie zmodernizowana została niemal całkowicie baza noclegowa uzdrowiska, realizowane są inwestycje zmierzające ku poprawie stanu środowiska naturalnego, ale także daje to asumpt do rozwoju rozmaitych usług w samym mieście, ale i jego sąsiedztwie. Doświadczenia Świeradowa-Zdroju przekonują kolejne gminy i poszczególne osoby do zainteresowania się turystyką. Dotyczy to obecnie głównie południowej części gminy Leśna i całego rejonu przełomu Kwisy, wraz z oboma jeziorami zaporowymi (Leśniańskim i Złotnickim), zamkiem Czochoa oraz ruinami średniowiecznych zamków: Świecie i Rajsko. Należy przewidywać, że właśnie ten rejon stanie się głównym obszarem turystycznym Górnych Łużyc.

Innymi centrami ruchu turystycznego mają szansę stać się:

- Lubań z odbudowaną i remontowaną starówką, a także kompleksem parkowo-rekreacyjnym na Kamiennej Górze;
- punkty koncentracji architektury przysłupowo-zrębowej w rejonie Bogatyni i Sulikowa;
- główny obszar leśny regionu, czyli Bory Dolnośląskie;
- remontowany właśnie zespół pałacowy w Radomierzycach, który posiada atuty w postaci dogodnej lokalizacji (bezpośrednio przy polsko-niemieckim przejściu granicznym Radomierzyce-Hagenwerder, zaledwie 10 km na południe od Görlitz/Zgorzelca) oraz doświadczeń podobnego obiektu w Kliczkowie koło Bolesławca.

Ważnym etapem w kreowaniu Górnych Łużyc jako produktu turystycznego będzie kolejna faza oznakowania atrakcji turystycznych przez Dolnośląską Organizację Turystyczną przy pomocy znanych w całej Europie biało-brązowych tablic informacyjnych. Dotychczas DOT zrealizował około 500 spośród 2500 zaplanowanych i zaprojektowanych tablic; oznakowane zostały już główne obszary turystyczne województwa, czyli Ziemia Kłodzka oraz Karkonosze z Kotliną Jeleniogórska, obecnie trwa znakowanie atrakcji Sudetów Środkowych.

W polskiej części obszaru objętego Projektem „Kraina Domów Przysługowych” nadal przybywa miejsc noclegowych o różnym standardzie. Obecnie region w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dysponuje 27 miejscami noclegowym. W tym względzie powiat lubański (z blisko 40 miejscami noclegowymi na 1000 mieszkańców) na Dolnym Śląsku wyprzedza jedynie powiat kłodzki oraz jeleniogórski. Jest to niewątpliwie przede wszystkim zasługa dynamicznie rozwijającego się uzdrowiska Świeradów-Czerniawa. W ofercie noclegowej regionu wypełnia się luka dla średnio zamożnych turystów, wymagających jednak względnie wysokiej jakości usług. Naprzeciw ich oczekiwaniom wychodzą głównie coraz liczniejsze gospodarstwa agroturystyczne oraz niewielkie prywatne hotele. Dostępność miejsc noclegowych jest jednak nierównomierna i koncentruje się w południowej części regionu.

Kraina Domów Przysługowych to pozbawiony granic krajobraz kulturowy, region świadomy swojej historii na styku Górnych Łużyc, Dolnego Śląska i północnych Czech jako pomost łączący narody w sercu Europy konkurencyjny region gospodarczy i rekreacyjny o wysokiej jakości środowiska standardu życia jako przykład długofalowego wykorzystania rodzimych potencjałów przez pozbawioną uprzedzeń współpracę transgraniczną niepowtarzalna zabudowa łużycka jako charakterystyczny znak regionu i ponadgraniczny symbol dla zrównoważonego rozwoju i kooperacji.

Różnorodny – Dynamiczny – Innowacyjny - Otwarty na świat – Znający swoją wartość Żywe światowe dziedzictwo kulturowe Witryna przyszłościowego konkurencyjnego rolnictwa i leśnictwa Silny innowacyjny trójstronny obszar gospodarczy i naukowy Różnorodna oferta turystyczna o wysokiej jakości Przyrodniczy i kulturowy krajobraz wykraczający poza granice Równość szans i wspólny obszar działania dla zaangażowanych podmiotów Atrakcyjna i przyszłościowa transgraniczna oferta komunikacyjna.

TURYSTYKA	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> -coraz ważniejsza gałąź gospodarki - położenie u styku trzech granic – zróżnicowanie możliwości spędzenia czasu wolnego na obszarze krajów różnych kultur - region o znacznych walorach krajobrazowych, turystycznie atrakcyjny i różnorodny krajobraz kulturowy - duże tradycje jako region turystyczny z rozbudowaną infrastrukturą (D) - dobrze rozbudowana sieć szlaków pieszych - znane międzynarodowe uzdrowiska z wysokiej jakości usługami leczniczymi - bliskość powszechnie uznanych celów turystycznych: Pragi, Drezna i Karkonoszy 	<ul style="list-style-type: none"> - niewielkie wykorzystanie bazy noclegowej - deficyty w jakości i poziomie infrastruktury turystycznej, za mały udział specjalności regionalnych w gastronomii - słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna - brak transgranicznych szlaków rowerowych i pieszych, deficyty w sieci szlaków konnych - brak wspólnej oferty i informacji o całym regionie, brak jednolitej i konsekwentnej promocji turystycznej - obecność przemysłu wydobywczego oraz obiekty postindustrialne wpływające negatywnie na krajobraz

<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
<p>Kraina Domów Przysłupowych jako region turystyczny - wspólne budowanie marki i produktu turystycznego na bazie zróżnicowanej oferty</p> <ul style="list-style-type: none"> - domy przysłupowe jako element charakterystyczny dla regionu - ofensywa marketingowa informująca o poprawie oferty i usług turystycznych - wspólny marketing regionalny - wykorzystanie kandydatury Görlitz/Zgorzeleca jako Europejskiej Stolicy Kultury 2010 	<ul style="list-style-type: none"> - braki w infrastrukturze kulturalnej - brak jednolitej i konsekwentnej turystycznej - względnie niska atrakcyjność stosunku do pobliskich ośrodków (Drezna, Karkonoszy) - trudność w zatrzymaniu turystów na kilkudniowe pobyty - brak oferty dla zasobniejszych gości - duża ilość nieużytków i zły stan zabudowy (głównie strona polska i czeska) niwecząca wysiłki organizatorów turystyki poprzez negatywny wpływ na krajobraz

INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA	
<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
<ul style="list-style-type: none"> - dobrze rozbudowana sieć komunikacyjna, względnie gęsta sieć drogowa i kolejowa - atrakcyjne historyczne środki lokomocji (n.p. kolej wąskotorowa w Górach Żytawskich) - wprowadzenie dla sieci kolejowej propozycji ponadgranicznych 	<ul style="list-style-type: none"> - uszczerbki jakości w sieci komunikacyjnej, brak obwodnic i tras przelotowych - niewystarczające połączenia z osiami ponadregionalnymi - bariery w ruchu transgranicznym: za mało przejść granicznych szczególnie dla ruchu lokalnego - zmniejszenie oferty przewoźników publicznych
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> - możliwość dogodnych połączeń lokalnych, także ponadgranicznych - wykorzystanie strategicznego położenia obszaru objętego Projektem - potencjalnie dobre miejsce dla inwestycji zewnętrznych, większa identyfikacja regionu wśród osób przejezdnych - połączenie i udoskonalenie tradycyjnej i alternatywnej sieci komunikacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> - zachowanie „prowincjonalnego” charakteru przy zbyt małych nakładach na przebudowę układu transportowego - zmniejszenie roli transportu publicznego, wzrost ruchu indywidualnego / utrata mobilności

INFRASTRUKTURA SOCJOKULTURALNA	
<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
<ul style="list-style-type: none"> - wiele placówek szkolnictwa, także wyższego – dwu- i trójnarodowe - Pontes – ponadgraniczne centrum kształcenia - rozbudowana sieć placówek przedszkolnych - różnorodne nadal żywe zwyczaje i tradycje - bogata spuścizna kulturowa, różnorodne propozycje spędzania wolnego czasu - wysokiej klasy imprezy sportowe, kulturalne – międzynarodowa współpraca - różnorodne stowarzyszenia, duże zaangażowanie społeczności (D) - dobre warunki dla artystów i intelektualistów 	<ul style="list-style-type: none"> - zmiany demograficzne – zagrażają infrastrukturze kulturalnej, coraz mniejsza ich ilość w terenie - wzrost liczby osób potrzebujących pomocy - zmniejszająca się liczba lekarzy ogólnych - niedobór kontaktów transgranicznych i wykorzystania infrastruktury kulturalnej - zbyt pobieżna znajomość kultury i zwyczajów sąsiadów, uprzedzenia względem sąsiadów

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - wyspecjalizowanie się w trójnarodowe centrum kształcenia – nauka języka sąsiadów jako przedmiot obowiązkowy - wspieranie wymiany naukowej w/dla regionu - wzmocnienie / pomoc zaangażowaniu społecznemu w rozwój regionalny - współpraca na wszystkich płaszczyznach socjokultury – rozwój i stworzenie warunków dla wspólnego atrakcyjnego życia - wykorzystanie zmian demograficznych jako szansy dla regionu - inspiracja dla artystów, którzy osiedlają się w małych miejscowościach (Góry Izerskie) – wzmocnienie roli centrum kulturowego 	<ul style="list-style-type: none"> - brak dopasowania infrastruktury do nadchodzących zmian - za małe zrozumienie historii, współczesności i przyszłości, pogłębienie się wzajemnych uprzedzeń narodowościowych - brak przełożenia działań samorządów na wiedzę i działania mieszkańców regionu (PL)

W ramach Krainy Domów Przystupowych organizowane są – Dni Otwarte Domów Przystupowych – to cykliczne wydarzenie zapoczątkowane od 2003 roku, którego nadrzędnym celem jest stworzenie możliwości mieszkańcom Bogatyni oraz turystom z państw sąsiednich zwiedzania domów przystupowo-zrębowych oraz nawiązywania kontaktów i zacieśniania współpracy przygranicznej.

Wiele spośród historycznych regionów Europy posiada swoje architektoniczne „znaki rozpoznawcze”. Domy tyrolskie, chaty podhalańskie, norweskie kościoły czy kamienne wieże z półwyspu Mani stały się wizytówkami pewnych obszarów, stając się równocześnie ich wielką atrakcją. Podobnie ma się sprawa w przypadku Górnych Łużyc – historycznego regionu, od tysiąca lat pozostającego na styku Czech, Saksonii i Śląska. Charakterystycznym dla tego obszaru zjawiskiem są domy przystupowo-zrębowe, zwane także w skrócie domami łużyckimi. W celu ich zachowania, ponownego odkrycia ich piękna i uczynienia z nich prawdziwej wizytówki Łużyc, rozpoczęto realizację projektu „Kraina Domów Przystupowych”, który ma na celu spójny i wielopłaszczyznowy rozwój regionalny pogranicza polsko-czesko-niemieckiego.

W roku 1999 czeskie i niemieckie gminy z rejonu Seifhennersdorf, Varnsdorfu i Rumburka rozpoczęły współpracę mającą na celu znalezienie lub stworzenie wspólnego elementu łączącego cały region, bez względu na istniejące granice polityczne. Takim elementem wiążącym okazała się być właśnie architektura przystupowo-zrębowa, zwana niekiedy w Polsce także architekturą łużycką. Główny nacisk organizatorów Projektu został więc skierowany na zachowanie i rekonstrukcję tego typu zabudowy. W trakcie dalszych działań okazało się, że znaczna liczba (około 400) domów przystupowo-zrębowych występuje także na terenie Polski, głównie w rejonie Bogatyni, Zgorzelca, Sulikowa i Lubania. W związku z tym do Projektu przystąpiły w roku 2004 także polskie powiaty: Zgorzelec i Lubań. Przygotowana została wspólna, trójstronna koncepcja rozwoju regionalnego, której realizacja umożliwi spójny, transgraniczny rozwój regionu, który –

głównie z powodu oddalenia od centrów administracyjnych - przez długie dziesięciolecia nie znajdował należnego mu zainteresowania.

„Kraina Domów Przysłupowych” jest swego rodzaju „hasłem wywoławczym”, wskazującym jednocześnie na element łączący trzy części regionu objętego Projektem. W ogólnym zarysie cały obszar sprowadza się do historycznych Górnych Łużyc, choć należą do niego także części niemieckiego powiatu Szwajcaria Saksońska i czeskiego kraju Usti nad Labem. Docelowo krajobraz kulturowy „Krainy” miałby zostać wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO (jak to się stało niedawno w przypadku drewnianej architektury sakralnej w Małopolsce).

Ponadto w ramach Projektu poszukiwani są partnerzy (osoby fizyczne, firmy, stowarzyszenia itd.) do realizacji tzw. projektów kluczowych, mających wpłynąć na poprawę sytuacji ekonomicznej regionu, zacieśnienie lokalnych powiązań gospodarczych, kształtowanie krajobrazu oraz stworzenie produktu turystycznego w oparciu o istniejące (choć nie w pełni wykorzystywane) atrakcje tego terenu. Nie bez znaczenia jest także pogłębienie poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców regionu.

W celu przybliżenie mieszkańcom Górnych Łużyc ich największego, architektonicznego skarbu, już po raz piąty organizowany jest „Dzień otwartych domów przysłupowych”. W roku 2009 będzie on miał miejsce dnia 31 maja. W programie imprezy m.in. Bogatynia ul. Waryńskiego (poniżej tłumaczenie)

Bogatynia, ulica Waryńskiego 17

Przykład całkowitej renowacji domu przysłupowego z XVIII w.

www.euro-trade.com.pl; www.bsrr.eu

dojazd: w centrum miejscowości Bogatynia, od mostu przy ul. Dworcowej skręcić w lewo, w ul. Waryńskiego (ulica jednokierunkowa).

Obiekt znajduje się naprzeciwko parku, pośrodku ul. Waryńskiego

Otwary dom

Bogatynia, ulica Waryńskiego 24

Dom przysłupowy z 1685 r o konstrukcji przysłupowej w dolnej części z murem pruskim na górze. Dom ma typową w Bogatyni budowę wielopietrową

www.bsrr.eu

dojazd: w centrum miejscowości Bogatynia, od mostu przy ul. Dworcowej skręcić w lewo, w ul. Waryńskiego (ulica jednokierunkowa).

Obiekt znajduje się naprzeciwko parku, pośrodku ul. Waryńskiego

Kontakt: Ewelina Woźniak, ulica Waryńskiego

Na terenie objętym opracowaniem przeważa zabudowa mieszkaniowa wiele z budynków mieszkalnych posiada funkcje usługowe (głównie handlowe) w parterze. Zabudowa skoncentrowana jest wzdłuż rzeki Miedzianki oraz ulic: ul. Waryńskiego, 1 Maja i Armii Czerwonej.

Znajduje się tu wiele obiektów zabytkowych, które są w złym stanie technicznym.

Całość obszaru stanowi tzw. "Starą" część Bogatyni, która dawniej była wsią łańcuchową zlokalizowaną wzdłuż koryta rzeki Miedzianki.

W obrębie ulic: Waryńskiego, 1 Maja, Kościuszki i Armii Czerwonej przeważa zabudowa mieszkaniowa z funkcjami usługowymi (głównie handlowymi) w parterze. Teren ten stanowi w zasadzie skupisko obiektów handlowych i usługowych najczęściej odwiedzanych przez mieszkańców Bogatyni. Przy skrzyżowaniu ulic Waryńskiego i Dworcowej znajduje się targowisko miejskie, obok market i inne mniejsze sklepy o różnych branżach. Ponadto na dwóch przeciwległych końcach terenu objętego opracowaniem znajdują się budynki Urzędu Miasta i Gminy, szkoła podstawowa przy Pl. Bohaterów Warszawy oraz kościół parafialny. Wszystkie te obiekty sprawiają że teren jest regularnie odwiedzany przez mieszkańców Bogatyni, co jest ważnym powodem do odnowienia jego wizerunku.

1.9 - Struktura własności

Większość obiektów usytuowanych na terenie objętym opracowaniem stanowi własność prywatną. Spora część budynków jest we władaniu wspólnot mieszkaniowych (lokale prywatne i komunalne). Struktura własności na tym terenie stanowi jeden z podstawowych problemów stojących na przeszkodzie do przeprowadzenia procesu rewitalizacji, a w tym remontów cennych obiektów zabytkowych. Obszar "starej części Bogatyni" zamieszkują w większości ludzie niezamożni, którzy nie inwestują w utrzymanie budynków i ich otoczenia, a niezbędne prace zabezpieczające wykonują we własnym zakresie, najmniejszym kosztem, często niszcząc cenne obiekty.

ROZDZIAŁ III Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Bogatynia na lata 2009-2013

1.1 - Cel rewitalizacji

Celem głównym rewitalizacji jest: „*Ożywienie społeczne i gospodarcze miasta oraz zwiększenie jego potencjału turystycznego i kulturalnego*”

Głównym celem projektu jest ożywienie gospodarcze i społeczne oraz odnowa infrastrukturalna i architektoniczno-urbanistyczna obszaru miasta Bogatyni. W ramach zadania podjęte zostaną działania zmierzające do przywrócenia pierwotnych walorów estetycznych i funkcjonalnych, które mają poprawić wizerunek Bogatyni w oczach turystów, i mieszkańców. Podjęte działania zmierzać będą również do wyeksponowania ciekawych fragmentów miasta, *wykreowania tzw. serca miasta*, nadania *centrum* nowej roli jako miejsca organizowania imprez kulturalnych (Karbonalia) czy happeningów.

Rewitalizacja Bogatyni opierać się ma m.in. na wykorzystaniu historycznych wartości kulturowych, które spowodują wzrost ruchu turystycznego. W ujęciu długofalowym, w powiązaniu z realizacją komplementarnych zadań inwestycyjnych można oczekiwać ożywienia turystycznego zarówno na obszarze położonym najbliższej planowanej inwestycji, jak i w całym mieście. Nadanie nowej, aktywnej roli dla obszaru rewitalizowanego, stanowić będzie istotny impuls rozwojowy poprzez ożywienie społeczne i gospodarcze ważnego w regionie miasta z taką ilością obiektów zabytkowych kultury łużyckiej.

Do celów szczegółowych Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bogatynia na lata 2009-2013 należą:

- 1) Rehabilitacja przestrzeni publicznej terenów rewitalizowanych miasta Bogatynia, w tym budowa lub rehabilitacja małej architektury oraz tworzenie,
- 2) Remont nieruchomości i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej umożliwiającej rozwój działalności społecznej, kulturalnej,
5. Aktywizacja społeczna i ekonomiczna mieszkańców miasta,
6. Zwiększenie atrakcyjności miasta dla inwestorów lokalnych i zewnętrznych,
7. Poprawa warunków życia mieszkańców miasta Bogatynia,

8. Marketing i promocja regionalna, krajowa i zagraniczna atrakcji kulturalnych i turystycznych Bogatyni.

9. Zagospodarowanie obiektów i terenów powojkowych przez zmianę dotychczasowych funkcji na społeczne, edukacyjne, rekreacyjne i turystyczne.

Szczególną uwagę należy zwrócić na:

- zachęcanie do rozwijania nowych form aktywności gospodarczej generujących miejsca pracy poprzez budowę i przebudowę infrastruktury (dróg, budynków, parkingów, rynków), aby dostosować się do działalności i potrzeb nowych przedsiębiorstw, przy równoczesnej trosce o ochronę stanu środowiska naturalnego warunkującego zrównoważony rozwój gospodarczo – społeczny,
- współpracę różnych środowisk i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów społecznych na danym obszarze, poprawy bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości,
- aktywizację organizacji kulturalnych, edukacyjnych, turystycznych dla rozwoju czy usprawnienia ich działalności poprzez remont lub przebudowę obiektów pełniących funkcje zaplecza turystycznego lub kulturalnego.

Biorąc te wszystkie uwarunkowania pod uwagę należy stwierdzić: *rewitalizacja powinna charakteryzować się:*

- kompleksowością, czyli całościowym, kompletnym spojrzeniem na obszar problemowy, na którym podejmowane są zintegrowane działania w sferze infrastrukturalnej, gospodarczej, społecznej i środowiskowej,
- koordynacją działań, czyli takim zarządzaniem procesem, jego etapami aby prowadzony był zgodnie z ustalonym procesem wdrażania i realizacji programu rewitalizacji,
- wieloletnością, stopień skomplikowania procesu rewitalizacji, konieczność podjęcia wielu działań oraz ich kosztochłonność zmusza do rozłożenia wysiłków na wiele lat (w zależności od obszaru rewitalizacji i jego degradacji).

Tabelaryczne zestawienie celów Lokalnego Programu Rewitalizacji

CELE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	PROJEKTY PRZEWIDZIANE DO REALIZACJI W RAMACH LPR	WSKAŹNIKI
<ul style="list-style-type: none"> - Marketing i promocja regionalna, krajowa i zagraniczna atrakcji kulturalnych i turystycznych; - Zwiększenie atrakcyjności miasta dla inwestorów lokalnych i zewnętrznych - Modernizacja infrastruktury drogowej i technicznej - Kształtowanie i zachowanie historycznego krajobrazu zabytkowego układu urbanistycznego, promocji osiągnięć kulturalnych i gospodarczych miasta 	<p>Rewitalizacja historycznej części miasta ul. Waryńskiego - Aleja Żytawska</p>	<p>PRODUKTU: Długość zmodernizowanej drogi gminnej -km, Powierzchnia odnowiona z zakresu drobnej infrastruktury przestrzeni publicznej-m2</p> <p>REZULTATU: Liczba nowych ofert programowych w zakresie turystyki oraz kultury-szt.; Liczba nowych przedsiębiorstw powstałych na obszarze rewitalizacji - szt.;</p> <p>ODDZIAŁYWANIE: Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w obszarze wsparcia- szt.; Wskaźnik bezrobocia wśród osób zamieszkujących obszar wsparcia -%.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Remont nieruchomości i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej umożliwiającej rozwój działalności społecznej, - Poprawa warunków życia mieszkańców miasta Bogatynia, - Aktywizacja społeczna i ekonomiczna mieszkańców miasta - Poprawa bezpieczeństwa publicznego 	<p>Rewitalizacja byłej strażnicy wojskowej z przeznaczeniem na Wielofunkcyjny Ośrodek Pomocy (WOP)</p>	<p>PRODUKTU: Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych- szt. Liczba projektów w zakresie walki z bezrobociem- szt. Powierzchnia wyremontowanej i przebudowanej infrastruktury publicznej na terenie zrewitalizowanym -m2;</p> <p>REZULTATU: Powierzchnia zagospodarowana w ramach projektu -ha Liczba osób zamieszkujących obszary objęte rewitalizacją –osób; Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury objętej działaniem projektu –osób; Liczba wykroczeń i przestępstw w mieście –szt.</p> <p>ODDZIAŁYWANIE: Liczba osób korzystających z pomocy społecznej - osób Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w obszarze oddziaływania -szt.</p>

1.2 - Przedsięwzięcia społeczne

Gmina Bogatynia z uwagi na swoje położenie geograficzne na Styku Trzech Granic organizuje m.in. szereg imprez, festynów oraz spotkań zarówno dla mieszkańców gminy jak i sąsiadów miast przygranicznych. Imprezy organizowane są przez władze gminy Bogatynia przy współdziałaniu władz miasta Hradek i Zittau.

Gmina Bogatynia organizując imprezy dla mieszkańców kieruje się przede wszystkim tym, by każdy z obywateli miał do wyboru bogatą ofertę kulturalno-rozrywkową.

Realizowane przez gminę przedsięwzięcia społeczne ukierunkowane są m.in. na aktywne spędzenie wolnego czasu przez mieszkańców a także możliwość zawierania przez nich kontaktów z mieszkańcami pogranicza niemiecko-czeskiego. Szereg imprez organizowanych przez władze gminy Bogatynia ma charakter transgraniczny.

Wśród wielu imprez, festynów itp. jakie organizuje gmina Bogatynia na szczególne wyróżnienie zasługuje impreza pn” *Bogatyńskie Dni Węgla i Energii – Karbonalia 2008*”

Karbonalia to projekt o charakterze kulturalno-rozrywkowym mającym na celu integrację społeczności miasta jak również zaoferowanie interesującej propozycji spędzania czasu wolnego. Podczas Karbonaliów zostali zaprezentowani lokalni twórcy i zespoły artystyczne, a także organizacje działające na rzecz miasta i regionu. Szczególny nacisk został położony na promocję i zwiększenie identyfikacji mieszkańców Bogatyni z dwiema firmami, tj. PGE Kopalnią Węgla Brunatnego Turów S.A. i PGE Elektrownię Turów S.A.

Według założeń Karbonalia mają być imprezą cykliczną, odbywającą się co roku na terenie miasta Bogatynia. Głównymi założeniami imprezy była różnorodność oferty oraz związek z elementami, które przez wiele lat kształtowały wizerunek Gminy Bogatynia, to znaczy z węglem i produkowaną z niego energią elektryczną.

Karbonalia to impreza, która ma się kojarzyć z Bogatynią i tym, z czego wyrosło nasze miasto – węglem i energią. Celem festiwalu było pobudzenie aktywności kulturalnej społeczności Miasta i Gminy Bogatynia, propagowanie i upowszechnianie kultury muzycznej. Rozwijanie współpracy międzynarodowej w ramach Unii Europejskiej.

Wiele spośród historycznych regionów Europy posiada swoje architektoniczne „znaki rozpoznawcze”. Domy tyrolskie, chaty podhalańskie, norweskie kościoły czy kamienne wieże z półwyspu Mani stały się wizytówkami pewnych obszarów, stając się równocześnie ich wielką atrakcją. Podobnie ma się sprawa w przypadku Górnych Łużyc – historycznego regionu, od tysiąca lat pozostającego na styku Czech, Saksonii i Śląska. Charakterystycznym dla tego obszaru zjawiskiem są domy przysłupowo-zrębowe, zwane także w skrócie domami łużyckimi. W celu ich zachowania, ponownego odkrycia ich piękna i uczynienia z nich prawdziwej wizytówki Łużyc, rozpoczęto realizację projektu „Kraina Domów Przysłupowych”, który ma na celu spójny i wielopłaszczyznowy rozwój regionalny pogranicza polsko-czesko-niemieckiego.

W gminie Bogatynia jednym z najbardziej rozpoznawalnych znaków jest występująca zabudowa przysłupowo-zrębowa tzw. domy łużyckie, które stanowią wizytówkę naszego miasta. Towarzystwo Miłośników Ziemi Bogatyńskiej jako stowarzyszenie co roku jako cykliczną organizuje imprezę pn” Dzień Otwartych Domów Przysłupowych”.

Z pewnością muzea czy restauracje, które zostały urządzone w domu przysłupowym dają możliwość przyjrzenia się im od środka. Ale prawdziwa przygoda polega na podejrzeniu prywatnego życia w „przysłupach”. Ich mieszkańcom przypisuje się szczególne przywiązanie do ich domów. Raz w roku Kraina Domów Przysłupowych odsłania swe tajemnice i pozwala poczuć się prawdziwym odkrywcą. **„Dzień otwarty domów przysłupowych”** – to zaproszenie do odwiedzenia i głębszego poznania zakątka na pograniczu Polski, Niemiec i Czech, gdzie zdomowała się wyjątkowa w skali europejskiej architektura przysłupowa- na nowo odkryta i z wysiłkiem pielęgnowana. Organizacja takiej imprezy daje możliwość mieszkańcom gminy

Bogatynia oraz mieszkańcom pogranicza czesko-niemieckiego obejrzenia od środka domów przysłupowo-zrębowych. Prywatni właściciele, stowarzyszenia i samorządy udostępniają te wyjątkowe obiekty na Górnych Łużycach, a także w sąsiedniej Szwajcarii Saksońskiej i Czeskiej, północnych Czechach oraz na Dolnym Śląsku. Odwiedzający mają prawo do:

- 1) zwiedzania domów przysłupowych, oczywiście także od środka
- 2) spacer po miejscowościach obfitujących w „przysłupy”
- 3) rozmowy z ekspertami na temat fachowego przeprowadzenia remontu
- 4) prezentacje i wystawy dotyczące tematyki domów przysłupowych

Dzięki zaangażowaniu ze strony Towarzystwa Miłośników Ziemi Bogatyńskiej od roku 2005 organizowany jest „*Dzień Otwarty Domów Przysłupowych*”. Odbiorcami takiego przedsięwzięcia społecznego są wszystkie grupy wiekowe, które mają chęć brać czynny udział w tymże przedsięwzięciu.

Gmina Bogatynia organizuje szereg przedsięwzięć skierowanych do społeczności lokalnej o charakterze społecznym. W gminie Bogatynia utworzono Gminne Centrum Informacji, które dzięki wsparciu finansowemu z budżetu Unii Europejskiej rozwinęło w sposób dynamiczny swoją działalność. Gminne Centrum Informacji pomaga osobom poszukującym pracy wyszukiwać ogłoszeń o ofertach pracy, szkoleniach, kursach itp. Dzięki zaangażowaniu osób tam zatrudnionych wiele ludzi pozostających bez pracy przekwalifikowało się zgodnie z wymaganiami lokalnego rynku pracy, co przyczyniło się do pozyskania przez nich nowych miejsc pracy. Gminne Centrum Informacji oferuje również możliwość korzystania nie tylko przez osoby bezrobotne ze stanowisk komputerowych oraz podłączonego Internetu. Pracownicy GCI chętnie udzielają porad, a także sami przygotowują osobom bezrobotnym niezbędne dokumenty (CV, list motywacyjny, podanie o pracę) jakie muszą oni przedłożyć u potencjalnego pracodawcy. Gminne Centrum Informacji organizuje również szereg kursów i szkoleń dla bezrobotnych, dzięki którym mają oni szansę podjąć nową pracę. Często osoby te dotknięte są patologią, która dotyka ich całych rodzin. Możliwość brania udziału w różnych kursach przez osoby, u których występuje patologia skłania ich do bycia lepszym, po to by móc normalnie żyć a w przyszłości założyć własną rodzinę.

Ponadto gmina Bogatynia jest organizatorem wielu imprez o charakterze sportowym skierowanych do wszystkich grup wiekowych umożliwiając im czynny udział m.in. w zawodach sportowych, co pośrednio przyczynia się do zmniejszenia patologii i uzależnień przede wszystkim wśród młodzieży.

W gminie Bogatynia działa Bogatyński Ośrodek Kultury, który we współpracy z władzami samorządowymi podejmuje szereg inicjatyw skierowanych do mieszkańców m.in. obszaru wsparcia o charakterze społecznym. BOK realizuje statutowe działania skierowane na szeroki krąg

odbiorców. Samorządowa instytucja kultury odpowiedzialna jest m.in. za ofertę artystyczno-kulturalno-rozrywkową przygotowywaną zarówno dla dzieci, młodzieży czy też osób dorosłych. Bogatyński Ośrodek Kultury organizuje szereg imprez na terenie miasta Bogatynia. Spośród bogatej oferty kulturalno-rozrywkowej na szczególną uwagę zasługuje impreza o charakterze cyklicznym pn” Turniej Małych Form Satyrycznych”. Jest to impreza, dzięki której mieszkańcy miasta Bogatynia mogą uczestniczyć m.in. w przeglądzie amatorskich kabaretów. Ponadto BOK jest organizatorem różnego rodzaju wystaw, koncertów, festiwali itp. W placówce BOK-u działają pracownie : plastyczna, małych form dekoracyjnych, ceramiczna, foto+graficzna, teatralna oraz pracownia integracyjna bez barier. Młodzież zagrożona zjawiskiem wykluczenia społecznego z uwagi na to, iż pochodzi ona często z rodzin bardzo ubogich bądź nadużywających alkoholu ma możliwość bezpłatnego korzystania z oferty pracowni BOK-u. Wiele osób młodych z obszaru wsparcia zagrożonych zjawiskiem patologii społecznej uczęszcza na zajęcia organizowane przez ww. pracownie, dzięki czemu wolny czas spędza doskonaląc swoje umiejętności i zainteresowania.

Bogatyński Ośrodek Kultury został zaproszony do udziału w **Projekcie Dolnośląskie Forum Możliwości**. Projekt dofinansowany był przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, a realizowany przez Teatr ARKA z Wrocławia. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych polegała na przeprowadzeniu warsztatów z zakresu arteterapii, choreoterapii, terapii poprzez ruch i teatr oraz prezentacji spektakli teatralnych min: „Makbet”, „Dziady”, „Kochana Rodzina”, „Ciaptak”, „Romeo i Julia”.

Uczestnikami warsztatów były osoby niepełnosprawne z województwa dolnośląskiego. Zajęcia prowadzili aktorzy, reżyserzy, muzycy, terapeuci, psychologowie. Już 12 listopada odbyły się pierwsze zajęcia w których udział wzięło ponad 60 uczestników. Zwieńczenie projektu stanowił udział w Uroczystym Koncercie Artystycznym w Teatrze Kameralnym we Wrocławiu pt: „Wszystko co najważniejsze” z udziałem Anny Dymnej i Ewy Błaszczyk.

Grupa z **Pracowni Integracyjnej „Bez Barier” Bogatyńskiego Ośrodka Kultury** 15 grudnia br. wzięła udział w **finałowym programie „Wszystko co najważniejsze”** zamykającym projekt realizowany przez **Teatr „Arka” z Wrocławia**, na deskach którego przedstawiła utrzymaną w lirycznym nastroju etiudę **p.t.: „Jestem...”** . Przedstawienie spotkało się z dużym uznaniem publiczności, co wzmocniło wzruszenie obecnych na widowni rodziców. Aktorami były dzieci, młodzież oraz osoby dorosłe, które od lat w Bogatyńskim Ośrodku Kultury podejmują pracę twórczą w ramach zajęć terapeutycznych. „Bez Barier” jest grupą sprzyjającą integracji w wielu wymiarach – jednym z nich jest wymiar instytucjonalny, dlatego też w występie wzięli udział mieszkańcy **Domu Pomocy Społecznej „Jędrak” z Opolna Zdroju** pod opieką terapeuty **Anny Gorczyca**, którzy tak jak uczniowie **Szkoły Podstawowej w Porajowie i Publicznej Szkoły**

Podstawowej nr 3 w Bogatyni z udziałem nauczycieli **Agnieszki Legeżyńskiej i Anety Mroczi** brali czynny udział w warsztatach teatralnych prowadzonych przez aktorów **Teatru „Arka”**.

Jednym z projektów o charakterze społecznym jest Gminny Program Aktywizacji w ramach którego organizowane są prace społecznie użyteczne. Gmina Bogatynia po raz czwarty uczestniczy w realizacji programu prac społecznie użytecznych przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Zgorzelcu, Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Bogatyni oraz podmiotami, w których prace są wykonywane zgodnie z ustawą z dnia 20.04.2004r o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Do 31 stycznia każdego roku gmina sporządza plan potrzeb w zakresie wykonywania prac społecznie użytecznych, określając w nim rodzaj, liczbę godzin ich wykonywania oraz liczbę osób bezrobotnych zgodnie z zapotrzebowaniem podmiotów, w których są wykonywane prace oraz wnioski o skierowanie bezrobotnych bez prawa do zasiłku, korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej do wykonywania prac społecznie użytecznych na rzecz lokalnej społeczności, wykonywanych w miejscu zamieszkania lub pobytu. Na tej podstawie Starosta Zgorzelecki reprezentowany przez Dyrektora PUP w Zgorzelcu zawiera z Gminą porozumienie, które szczegółowo określa sposób i tryb organizowania w danym roku kalendarzowym. Na podstawie listy bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej sporządzanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Bogatyni, PUP w Zgorzelcu kieruje osoby bezrobotne do wykonywania prac. Gmina jako organizator tych prac na podstawie ewidencji wykonywania prac oraz listy obecności nalicza za dany miesiąc wysokość przysługującego świadczenia, które jest wypłacane w okresach miesięcznych.

W pracach społecznie użytecznych weźmie udział 30 osób bezrobotnych z terenu miasta oraz gminy Bogatynia. Osoby biorące udział w przedmiotowym projekcie będą wykonywać prace gospodarczo-porządkowe na terenie obiektów użyteczności publicznej.

Dzięki bogatej ofercie kulturalno-rozrywkowej skierowanej do mieszkańców gminy Bogatynia mniej nastolatków ale i nie tylko, popada w uzależnienie od alkoholu i narkotyków.

Zgodnie z przepisami prawa to na gminie ciąży obowiązek prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. W gminie Bogatynia działa Poradnia Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która wspólnie z władzami gminy realizuje Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Działalność tej placówki korzystnie wpływa na kształtowanie postaw młodych ludzi w zakresie uzależnień od alkoholu oraz narkotyków.

W ramach działania tejże placówki osoby uzależnione i członkowie ich rodzin mogą korzystać z działań informacyjno-konsultacyjnych oraz konsultacji psychologicznych, mają także możliwość uczestniczenia w grupach edukacyjno-wspierających, treningach umiejętności służących trzeźwieniu.

Ponadto w Bogatyńskim Ośrodku Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działa **Punkt Interwencji Kryzysowej dla Ofiar Przemocy w Rodzinie**. W Ośrodku odbywają się dyżury

interwencyjno-wspierające dla ofiar przemocy domowej. Punkt Interwencji Kryzysowej współpracuje z Komisariatem Policji i Ośrodkiem Pomocy Społecznej m.in. w zakresie tzw. Niebieskich Kart, czyli specjalnej procedury prawnej dla tego typu wykroczeń i przestępstw. Punkt Interwencji Kryzysowej odgrywa dużą rolę w koordynacji działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej na terenie gminy. Dyżury w punkcie pełnią dwie osoby po przeszkoleniach specjalistycznych. Gmina Bogatynia zgodnie z wymogiem ustawowym ma opracowany Gminny program zapobiegania narkomanii. Kontrolę merytoryczną nad programem sprawuje specjalista ds. przeciwdziałania narkomanii. Na potrzeby sporządzenia takiego programu przeprowadzono niżej opisana diagnozę.

Diagnoza stanu problemów narkomańskich na terenie gminy Bogatynia.

W 2007 r. Ośrodek Rozwiązywania Problemów Uzależnień i Pomocy Rodzinie przeprowadził lokalną diagnozę problemów narkomańskich. Oto niektóre wyniki badań:

- 4% szóstoklasistów, 31% uczniów III klas gimnazjów oraz 36% uczniów II klas szkół ponadgimnazjalnych miało kontakt ze środkami odurzającymi
- 9% gimnazjalistów i 14% uczniów szkół ponadgimnazjalnych miało kontakt w okresie 30 dni przed badaniem
- najczęściej zażywanymi środkami odurzającymi są marihuana i amfetamina
- 44% uczniów uważa, że posiada wystarczającą wiedzę o szkodliwym działaniu środków odurzających
 - co szósty gimnazjalista i więcej niż połowa uczniów szkół ponadgimnazjalnych spotkało w szkole osobę rozprowadzającą narkotyki (poza szkołom odpowiednio 43% i 70%)
- niemal połowa dorosłych mieszkańców gminy uważa, że w ich okolicy łatwy jest dostęp do narkotyków
- policja wszczęła 42 postępowania w związku z nieprzestrzeganiem ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii

Dzięki realizacji założeń zawartych w ww. programach mieszkańcy miasta mogą liczyć na fachową pomoc osobom uzależnionym oraz ich rodzinom. Organizowane przez Bogatyński Ośrodek Rozwiązywania Problemów Alkoholowych inicjatywy o charakterze społecznym doprowadziły do spadku osób nadużywających alkoholu bądź zażywania narkotyków. Liczba osób uzależnionych od nałogu spadła o około 30%, co w znaczny sposób zapobiegnie wykluczeniu społecznemu osób uzależnionych m.in. z obszaru wsparcia programu rewitalizacji.

1.2.1- Projekty społeczne

Projekt pn: "Od apatii do sukcesu"

Obszar wsparcia objęty programem rewitalizacji odznacza się wyższym w stosunku do miasta Bogatynia wskaźnikiem bezrobocia. W związku z zdiagnozowaniem problemu bezrobocia koniecznym jest podjęcie działań w celu eliminacji tegoż problemu. Projekt pn: " **Od apatii do sukcesu**" skierowany jest do osób bezrobotnych pozostających bez pracy przez okres co najmniej 6 –ciu miesięcy. W ramach projektu planuje się podzielenie grupy docelowej (60 osób) na dwie grupy. Grupa I to bezrobotni, którzy wezmą udział w kursie języka niemieckiego. Grupa II to osoby, które wezmą udział w szkoleniach z zakresu znajomości obsługi kasy fiskalnej, obsługi komputera. W związku z tym, iż gmina Bogatynia położona jest na styku trzech granic osoby bezrobotne mają możliwość podjęcia zajęcia zarobkowego poza granicami kraju. Gminne Centrum Informacji posiada w swojej bazie oferty pracy dla osób bezrobotnych z wyjazdem do Niemiec do opieki nad osobami starszymi. Jednakże jednym z wymogów jest znajomość języka niemieckiego minimum na poziomie podstawowym. Bezrobotni, którzy chcieliby podjąć pracę poza granicami państwa polskiego muszą wykazać się choć minimalną znajomością języka niemieckiego. Z uwagi na brak środków finansowych osób tych nie stać na prywatne opłacenie lekcji języka obcego, dlatego też nie mają możliwości skorzystać z oferowanej pomocy w znalezieniu pracy. Projekt pn: " **Od apatii do sukcesu**" zakłada przeszkolenie grupy 60 osób z grupy docelowej ze znajomości języka niemieckiego. Dzięki realizacji niniejszego projektu osoby bezrobotne objęte obszarem wsparcia ukończą kurs języka niemieckiego. Dodatkowym impulsem dla tej części grupy docelowej jest to, że w ramach projektu osoby, które skorzystają z oferowanej przez GCI pracy mają możliwość zarobienia w krótkim czasie dużych pieniędzy, co pozwoli im spłacić swoje zobowiązania.

Ponadto dzięki możliwości podjęcia pracy przez osoby bezrobotne zostaną zaktywizowane i zmobilizowane do poszerzenia swoich kwalifikacji zawodowych. Grupa II to osoby bezrobotne, które wezmą udział w kursach obsługi kasy fiskalnej (30osób) i obsługi komputera (30 osób). W związku z tym, iż gmina Bogatynia jest miastem o charakterze przemysłowym gdzie gospodarka oparta jest na działalności dwóch dużych zakładów (PGE Kopalnia Węgla Brunatnego Turów oraz PGE Elektrownia Turów) a także na handlu, który w lokalnej gospodarce odgrywa znaczącą rolę istnieje zapotrzebowanie potencjalnych pracodawców na poszukiwanie pracowników ze znajomością obsługi kasy fiskalnej. Realizacja niniejszego projektu będzie próbą przyczynienia się do spadku osób bezrobotnych z uwagi na podniesienie przez nich kwalifikacji zawodowych odpowiadających potrzebom lokalnego rynku pracy, które wynikają z informacji Powiatowego Urzędu Pracy. Ponadto projekt przyczyni się do zmniejszenia ilości osób korzystających z opieki społecznej. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej z terenu miasta Bogatynia to osoby, które

przyzwyczajone są do tego, że to gmina ma obowiązek zapewnić im podstawy do egzystencji. Ciągłe korzystanie z pomocy społecznej przez te osoby przyczynia się do ich biernego poszukiwania pracy. Dlatego też istotnym jest zmobilizowanie tej grupy docelowej do wzięcia udziału w kursach i szkoleniach, po to by mogły one znaleźć zatrudnienie a także by mogły one się wyrwać ze stanu apatii i podnieść swoje kwalifikacje zawodowe, tak potrzebne w dzisiejszych czasach.

Projekt pn: "Stop przemoc"

Obszar wsparcia wyznaczony na potrzeby podjęcia działań rewitalizacyjnych charakteryzuje się wyższym niż w mieście wskaźnikiem przestępczości. Z uwagi na problem przestępczości w obszarze wsparcia koniecznym jest podjęcie odpowiednich kroków w celu minimalizacji problemu. Projekt **pn: "Stop przemoc"** skierowany jest do osób zamieszkujących teren obszaru wsparcia wyznaczony w programie rewitalizacyjnym. Obszar ten odznacza się dodatkowo większym niż w pozostałych częściach wskaźnikiem bezrobocia oraz ubóstwa. W ramach przedmiotowego projektu zakłada się objęcie wsparciem dzieci i młodzież. Grupa docelowa obejmować będzie 30 osób. Projekt **pn: "Stop przemoc"** ma na celu przeszkolenie grupy docelowej m.in. z zakresu podstawowej znajomości przepisów prawa, a także skutków nieprzestrzegania litery prawa. Głównym celem projektu jest zapobieganie patologii wśród dzieci i młodzieży, które z uwagi na przebywanie w środowisku zagrożonym wykluczeniem społecznym w przyszłości mogą powielać model rodziny, w której przemoc jest narzędziem do rozwiązywania problemów życia codziennego. Ponadto dzięki realizacji projektu osoby objęte wsparciem będą miały możliwość rozwijania swoich zainteresowań. Projekt **pn: "Stop przemoc"** w sposób pośredni przyczyni się również do integracji osób, które w życiu codziennym stykają się z podobnymi problemami. Fakt, że ich rodzice to osoby używające „argumentu pięści” dodatkowo czyni te dzieci osobami, pozbawionymi jakiegokolwiek opieki oraz pomocy np. w nauce ze strony rówieśników. Dzieci i młodzież z rodzin patologicznych z reguły mają utrudniony kontakt z otoczeniem. Przekłada się to również na brak mobilizacji nauki i do kształcenia swoich umiejętności oraz poczucia, iż są one gorsze od innych z uwagi na to, iż nie mają odpowiedniego wsparcia ze strony najbliższych. Przedmiotowy projekt ma na celu uświadomienie adresatom wsparcia gdzie mogą oni szukać pomocy w przypadku stosowania przemocy w domach rodzinnych. Osoby te są często bezbronne a atak agresji ze strony najbliższych dodatkowo obniża poczucie ich własnej wartości. Nie wiedzą one jak poradzić sobie z taką sytuacją dlatego też „tkwią” w niej w przekonaniu, że tak wyglądają relacje dziecko-rodzic. Celem projektu **pn: "Stop przemoc"** jest również uświadomienie grupie docelowej, iż dzięki nauce mają oni szanse osiągnąć w życiu rodzinnym i zawodowym sukces odcinając się od patologii w której byli wychowywani. Zajęcia z funkcjonariuszami Policji z zakresu nie tylko przysługujących im praw ale również konsekwencji

prawnych w przypadku popełnienia przestępstwa prowadzone będą w obecności psychologa dziecięcego. Dodatkowym atutem przedmiotowego projektu o charakterze społecznym jest organizacja zajęć pozawarsztatowych. W związku z tym, iż rozpoczęcie zajęć przypada na okres wakacyjny trzeba zachęcić grupę docelową dodatkowymi zajęciami o charakterze sportowo-rekreacyjnym. Biorąc pod uwagę to, iż w przeważającej części rodziców nie stać na zorganizowanie letniego wypoczynku swoim dzieciom to zajęcia sportowo-rekreacyjne będą dodatkowym bodźcem do pozyskania grupy docelowej. W ramach tych zajęć planuje się wycieczką pieszą do Czech do miejscowości Frydland, w której punktem kulminacyjnym będzie zwiedzanie zamku: komnat, zbrojowni z bogatą kolekcją rusznic, kolekcji porcelanowych fajek.

Zrealizowanie przez Gminę Bogatynia zadań określonych w załączniku nr 1 do Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bogatynia na lata 2009-2013 przyczyni się m.in. do zmniejszenia zagrożenia patologii społecznej, szczególnie wśród dzieci i młodzieży. Ponadto realizacja przedmiotowych zadań spowoduje spadek wskaźnika przestępczości na terenie gminy oraz korzystnie wpłynie na trendy demograficzne. *Rewitalizacja historycznej części miasta ul. Waryńskiego – Aleja Żytawska* uatrakcyjni tereny, na których przeprowadzone zostaną roboty remontowo-budowlane. Krajobraz historycznej części miasta poddany zostanie renowacji, dzięki czemu mieszkańcy gminy Bogatynia oraz np. turyści, goście będą spędzać swój wolny czas spacerując zrewitalizowanymi ulicami miasta. Odbudowa starej części miasta w znaczny sposób poprawi walory estetyczne terenu poddanego rewitalizacji.

W ramach realizacji zadania pn *”Rewitalizacja byłej strażnicy wojskowej z przeznaczeniem na Wielofunkcyjny Ośrodek Pomocy* ujętego w Lokalnym Programie Rewitalizacji zostanie zagospodarowany budynek po byłej strażnicy wojskowej na potrzeby działania Poradni Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Wydziału Polityki Społecznej i Świadczeń Socjalnych oraz Ośrodka Pomocy Społecznej.

1.3 - Konsultacje społeczne

Istotną sprawą w procesie rewitalizacji jest partnerstwo i współdziałanie samorządu terytorialnego, społeczności lokalnej oraz innych partnerów zaangażowanych w działania rewitalizacyjne na danym obszarze. Urząd Miasta i Gminy w Bogatyni zaprosił do współpracy nad tworzeniem programu rewitalizacji mieszkańców, lokalnych przedsiębiorców, działające na terenie miasta instytucje, wspólnoty mieszkaniowe, oraz dwa największe zakłady państwowe (PGE KWB TURÓW oraz PGE ELEKTROWNIA TURÓW). Organizowane spotkania z mieszkańcami były okazją do rozmowy o lokalnych kłopotach i potrzebach miasta Bogatynia. Dzięki wspólnej pracy wszystkich grup społecznych określono zakres problemów społecznych, gospodarczych itp. Na tej

podstawie opracowano podstawowe założenia projektów do programu rewitalizacji, które będą mogły otrzymać dofinansowanie z funduszy europejskich w ramach działań rewitalizacyjnych. Z uwagi na ograniczone możliwości pozyskania środków zewnętrznych określonych wg. liczby mieszkańców na realizację projektów z zakresu rewitalizacji obszarów miejskich, powojaskwych bądź przemysłowych zawężono listę zadań planowanych do realizacji w ramach rewitalizacji.

1.4 - Monitoring i ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji

Prawidłowe wykonywanie przez aparat zarządzający funkcji planowania, organizowania i motywowania nie zapewni realizacji misji bez funkcji kontroli. Stanowi ją zbiór czynności kontrolnych polegających na porównaniu stanów rzeczywistych z danymi, orzekaniu o ich odchyleniach i formułowaniu zaleceń minimalizujących te odchylenia. Monitorowanie można zdefiniować jako proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów i realizacji całego programu w aspekcie finansowym i rzeczowym, mający na celu zapewnienie zgodności realizacji projektów z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami programu. Monitorowanie jest procesem ciągłym przebiegającym równoległe do całego okresu wdrażania programu. Jego głównym celem jest identyfikacja ewentualnych nieprawidłowości oraz korygowanie ich w możliwie najbardziej efektywny sposób. Monitorowanie obejmuje swoim standardowym formatem funkcjonowanie całego programu (monitorowanie finansowe, monitorowanie rzeczowe). Metodologia prowadzenia działań monitorujących jest standardowa, zazwyczaj opiera się na sprawozdaniach, wizytach na miejscu realizacji projektu. Monitoring i ocena „Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszaru Miasta Bogatynia” polegać będzie na dokonywaniu okresowej oceny stopnia realizacji działań zapisanych w dokumencie strategicznym i wprowadzaniu modyfikacji zgodnie ze zmieniającymi się uwarunkowaniami zewnętrznymi i wewnętrznymi wpływającymi na rozwój społeczny i gospodarczy miasta. Do monitoringu i oceny (ewaluacji) programu rewitalizacji właściwy będzie Urząd Miasta i Gminy w Bogatyni -Wydział Funduszy Zewnętrznych. Dzięki wprowadzeniu systemu monitoringu i ewaluacji zostanie rozwiązany problem dezaktualizacji założeń programu wynikających ze zmieniających się warunków funkcjonowania samorządu, prawodawstwa i innych czynników wewnętrznych i zewnętrznych mogących deformować zasadność podejmowanych w ramach Programu rewitalizacji działań. Prócz modyfikacji działań strategicznych w trakcie ich realizacji istnieje możliwość tworzenia dodatkowych zadań, które będą wpisywać się w wyznaczone cele Programu rewitalizacji. W ten sposób Program może się rozbudowywać wraz z rozwojem gospodarczym i społecznym.

Wydział Funduszy Zewnętrznych corocznie przedstawi Radzie Gminy i Miasta Bogatynia sprawozdanie z realizacji Programu Rewitalizacji według następujących punktów:

- 1) postęp prac w stosunku do założeń (plany działania),
- 2) przegląd nowych wniosków, projektów raz innych sygnałów społecznych,
- 3) aktualizacja planów działania,
- 4) ewentualne korekty granic obszarów rewitalizacji.

Materiałem źródłowym do sporządzenia sprawozdania z realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji będą roczne raporty monitoringowe z realizacji programu rewitalizacji.

Ewaluacja

Celem ewaluacji jest określenie faktycznych efektów zrealizowanych projektów w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ocena dotyczyć powinna w szczególności:

- skuteczności – kryterium to pozwala określić czy cele Programu, określone na etapie programowania zostały osiągnięte,
- efektywności – kryterium to porównuje zasoby finansowe zaangażowane przy realizacji Programu na poziomie produktu, rezultatu lub oddziaływania,
- użyteczności – kryterium to pozwala ocenić faktyczne efekty Programu na poziomie produktu, rezultatu lub oddziaływania w nawiązaniu do wcześniej zdefiniowanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji potrzeb i problemów.

1.5 - Rewitalizacja historycznej części miasta ul. Waryńskiego– Aleja Żytawska

Teren zabudowany jest w przeważającej części budynkami mieszkalnymi z wbudowanymi usługami komercyjnymi i publicznymi. Zabudowa powstała przed rokiem 1945. Obszar objęty ścisłą ochroną wartości zabytkowych. Istniejąca infrastruktura techniczna w zakresie uzbrojenia terenu: sieć wodociągowa, linie napowietrzne oświetlenia terenu, kanalizacja teletechniczna, kanalizacja ogólnospławna.

Planowany zakres robot obejmuje :

- 1) rozebranie nawierzchni asfaltowej i warstwy z kostki brukowej
- 2) miejscowe wznowienie podbudowy
- 3) wykonanie nawierzchni jezdni i parkingu z kostki kamiennej
- 4) wykonanie nawierzchni chodników i wjazdów na posesje z kostki kamiennej lub częściowo z kostki betonowej imitującej kostkę kamienną.
- 5) remont skrzyżowań z ul. Armii Czerwonej i ul. Dworcowa
- 6) wymiana istniejącej sieci wodociągowej na odcinku od ul. Biskupiej (wpięcie do nowego rurociągu) do ul. Partyzantów a także sieci rozdzielczej w bocznych ul. Waryńskiego
- 7) wymiana wszystkich przyłączy wodociągowych
- 8) przebudowa kolektora kanalizacji ogólnospławnej na kanalizację rozdzielczą (sanitarną i deszczową) z odprowadzeniem wód deszczowych poprzez separator do rzeki Miedzianki
- 9) wymiana przyłączy kanalizacyjnych do poszczególnych posesji
- 10) wykonanie odwodnienia ulicznego (ciek przykrawężnikowe, wpusty deszczowe z osadnikami
- 11) wykonanie oznakowania pionowego i poziomego
- 12) zagospodarowanie skweru przed budynkiem nr 19 z uwzględnieniem elementów małej architektury (ławki, kosze śmietnikowe)
- 13) wykonanie oświetlenia ulicznego z odtworzeniem historycznej formy latarni.

Przedmiotowe zadanie jest zgodne z typami projektów określonych dla działania 3.1 z uwagi na fakt, iż obejmuje ono swoim zakresem m.in. modernizację drogi, której celem jest m.in. poprawa dostępności do miejsc atrakcyjnych turystycznie o znaczeniu regionalnym lub ponadregionalnym. Celem przedmiotowego projektu jest m.in. modernizacja drogi gminnej, do atrakcji turystycznej w związku z tym, iż w jednym z budynków zlokalizowanych przy ul. Waryńskiego powstanie galeria wraz z częścią gastronomiczną jak również sala wystawowa poświęcona lokalnej tradycji i historii. Budynek położony w Bogatyni przy ul. Waryńskiego 17 będzie obiektem otwartym zarówno dla lokalnej społeczności jak i turystów z kraju i zagranicy. Dzięki realizacji przedmiotowego projektu

zmodernizowana zostanie droga gminna do atrakcji turystycznej (powierzchnia jezdni ok. 2292m²). Charakter regionalny przedmiotowego zadania związany jest z cykliczną imprezą pn” Dzień Otwarty Domów Przysłopowo-Zrębowych. Raz w roku Kraina Domów Przysłopowych odsłania swe tajemnice i pozwala poczuć się prawdziwym odkrywcą. „*Dzień otwarty domów przysłopowych*” – to zaproszenie do odwiedzenia i głębszego poznania zakątka na pograniczu Polski, Niemiec i Czech, gdzie zdomowała się wyjątkowa w skali europejskiej architektura przysłopowa- na nowo odkryta i z wysiłkiem pielęgnowana. Organizacja takiej imprezy daje możliwość mieszkańcom gminy Bogatynia oraz mieszkańcom pogranicza czesko-niemieckiego obejrzenia od środka domów przysłopowo-zrębowych. Prywatni właściciele, stowarzyszenia i samorządy udostępniają te wyjątkowe obiekty na Górnych Łużycach, a także w sąsiedniej Szwajcarii Saksońskiej i Czeskiej, północnych Czechach oraz na Dolnym Śląsku. Odwiedzający mają prawo do:

- 1) zwiedzania domów przysłopowych, oczywiście także od środka
- 2) spacer po miejscowościach obfitujących w „przysłupy”
- 3) rozmowy z ekspertami na temat fachowego przeprowadzenia remontu
- 4) prezentacje i wystawy dotyczące tematyki domów przysłopowych

Realizacja zadania pn.: „Rewitalizacja historycznej części miasta ul. Waryńskiego – Aleja Żytawska” przyczyni się do poprawy dostępności do miejsc atrakcyjnie turystycznych oraz będzie dodatkowym impulsem do podejmowania w późniejszym czasie wszelkiego rodzaju przedsięwzięć mających na celu wypromowania tej części miasta jako terenu atrakcyjnie turystycznego.

Inicjatywę działań rewitalizacyjnych na części obszaru wsparcia obejmującego m.in. ul. Waryńskiego, Armii Czerwonej, 1-go Maja jako pierwsze podjęto w trakcie opracowywania pierwszego Programu Rewitalizacji zgodnego z realizacją Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego

Obszar wsparcia, na którym zlokalizowane są m.in. budynki zabudowy przysłopowo-zrębowej (ul. 1-go Maja, Waryńskiego) objęty jest różnymi formami ochrony konserwatorskiej. Istotne ze względu na ochronę dziedzictwa kulturowego jest utrzymanie różnorodności charakteru zabudowy łużyckiej. Z uwagi na unikatowy co do skali charakter zabudowy przysłopowo-zrębowej obszar wsparcia wymaga respektowania wartości i śladów materialnych związanych z historią oraz wyważonego ich łączenia z nowo wprowadzonymi funkcjami i ingerencjami w przestrzeń rewitalizowanego obszaru. Ulice te charakteryzują się luźną zabudową składającą się w głównej mierze z budynków szachulcowych o konstrukcji przysłopowej. Miasto stanowi dzięki temu ciekawy zespół o oryginalnym charakterze urbanistycznym. Typ budynku wiejskiego o konstrukcji przysłopowo-zrębowej z piętrem szkieletowym powstał na Łużycach w wyniku zderzenia się

dwóch kultur o odmiennym sposobie budowania. Na tym terenie była powszechnie stosowana konstrukcja zrębowa w parterowych domach. Z nieznanym jej wcześniej rodzajem szkieletowej konstrukcji ściennej Słowiańszczyzna zetknęła się po raz pierwszy ok. poł. XI w. na terenach najbardziej wysuniętych na zachód. Stało się tak w wyniku opanowania ziem Serbów połabskich (w granicach Marchii Łużyckiej i Miśnieńskiej) i włączenia ich do państwa niemieckiego, a następnie skolonizowania zdobytego obszaru chłopami saskimi, a częściowo holenderskimi i fryzyjskimi. Na Śląsk znajomość ściany wznoszonej metodą szkieletową dotarła nieco później, gdy proces kolonizacji zwartymi skupiskami krajów niemieckich zaczął się z początku XIII w. Najbardziej archaiczną formą domu przysłupowego za jaką za jaką należy uznać dom parterowy zachowała się na obszarze zachodniego Pogórza Sudeckiego. Jest to najdalszy wschodni zasięg historycznych Górnych Łużyc, rejon wchodzący niegdyś w skład Marchii Miśnieńskiej, który pod względem kulturowym jeszcze w okresie średniowiecza należy traktować jako tożsamy z resztą Łużyc. Przesunięcie ku wschodowi aż w pobliże dorzecza Nysy Kłodzkiej granicy zasięgu domu przysłupowego, ale tylko w górzystym paśmie Sudetów należy wiązać z migracjami ludności łużyckiej, w efekcie niemieckich represji spychanej na coraz gorsze grunta, ale również z kolonizacją niemiecką, której zadaniem było właśnie zasilenie słabego osadnictwa na tych terenach. A zatem nosicielami konstrukcji przysłupowej byłiby zarówno Łużyczanie jak i koloniści zachodni. Na terenie Bogatyni zachowały się budynki przysłupowe mieszczące się w przedziale czasowym od XVIII do końca XIX.

Opis i zasięg zadania dotowanego przez Gminę Bogatynia

Gmina Bogatynia przyznała dotację dla Bogatyńskiego Stowarzyszenia Rozwoju Regionalnego na rewitalizację historycznej zabudowy przysłupowo-zrębowej (budynek przy ul. Waryńskiego 17.) dając tym samym początek inicjatywy przywrócenia historycznej struktury miastu Bogatynia.

Celem zadania jest odbudowa, rewaloryzacja, i konserwacja budynku murowano – drewnianego o konstrukcji przysłupowo – zrębowo - ryglowej, wybudowanego pod koniec XVIII wieku wraz z utworzeniem izby pamięci i tradycji o kulturze serbołużyczan, propagującej budownictwo przysłupowo-zrębowe, historię i przekształcenia układów ruralistycznych Bogatyni i pozostałych miejscowości Ziemi Bogatyńskiej. W jednym z pomieszczeń budynku, mieszczącym pierwotnie warsztat zegarmistrzowski, kontynuując historyczną tradycję miejsca, zostanie utworzona galeria dotycząca lokalnej tradycji i historii. Obiekt po pracach konserwatorsko-budowlanych, będzie pełnił rolę miejsca spotkań Bogatyńskiego Stowarzyszenia Rozwoju Regionalnego, którego głównym celem jest promowanie architektury przysłupowo-zrębowej jako wyjątkowego dziedzictwa kulturowego pogranicza śląsko-górnołużyckiego. Ponadto lokal zostanie przystosowany do prowadzenia w nim działalności gospodarczej.

Bogatyńskie Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego, które otrzymało dotację na rewitalizację historycznej zabudowy przysłupowo-zrębowej (budynek przy ul. Waryńskiego 17.). Gmina Bogatynia jako dotujący wsparła finansowo działania rewitalizacyjne podmiotu zewnętrznego dając tym samym początek inicjatywy przywrócenia historycznej struktury miasta Bogatynia

Dom mieszkalny położony w centrum Bogatyni pochodzący z końca XVIII wieku stanowi cenny przykład architektury łużyckiej. O jego wartości stanowi konstrukcja przysłupowo-zrębowa parteru i ryglowa piętra wraz z zachowanymi drewnianymi elementami konstrukcji i wystroju wnętrza takimi jak: profilowane stropy belkowo – deskowe, oryginalna klatka schodowa z zachowaną „biedermeierowską” balustradą, okiennice wewnętrzne, stolarka okienna i drzwiowa, piec kaflowy, drewniany wystrój wnętrz oraz izba zegarmistrza. W wyniku działań Kopalni Węgla Brunatnego „Turów” pięć wsi w rejonie Bogatyni bezpowrotnie zniknęło z mapy Polski, a wraz z nimi cenna zabudowa łużycka. Również istniejąca zabudowa przysłupowo – zrębowa w miejscowości Bogatynia jest w stanie zagrożenia w wyniku działalności inwestycyjnej, złego stanu technicznego i braku świadomości publicznej dla wartości kulturowych tego typu zabytków architektury i budownictwa. W Bogatyni i okolicach istnieje około 400 obiektów architektury o konstrukcji przysłupowo-zrębowej, w tym około 80 wpisanych do rejestru zabytków, lecz nie ma do tej pory, przykładu pozytywnej odbudowy i rewaloryzacji tego typu budownictwa.

Realizacja zadania będzie wykonana w oparciu o zalecenia konserwatorskie, pozwolenie na prowadzenie prac i robót przy zabytku oraz sporządzony projekt budowlany.

Zadanie polegać będzie na kompleksowej renowacji substancji zabytkowej drewnianego budynku o konstrukcji przysłupowo – zrębowej. Budynek położony w Bogatyni przy ulicy Waryńskiego 17 będzie obiektem otwartym zarówno dla lokalnej społeczności jak i turystów z kraju i zagranicy. Dodajmy, że położony jest w centrum Bogatyni. Zorganizowana w nim zostanie galeria wraz z częścią gastronomiczną jak również sala wystawowa poświęcona lokalnej tradycji i historii. Wszystkie te zabiegi mają wspólny mianownik: uratowanie zabytkowego obiektu skazanego na popadnięcie w kompletną ruinę oraz zainteresowaniem historią i kulturą regionu lokalnych mieszkańców. Prowadzona inwestycja z pewnością wpłynie pozytywnie na przeciwdziałanie marginalizacji miasta Bogatynia, poprzez zapobieganie nasileniu się negatywnych zjawisk społecznych i ekonomicznych oraz degradacji stanu fizycznego przestrzeni miasta. Zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytkowej zmierza do ochrony układu urbanistycznego miasta Bogatynia, w szczególności ochrony historycznej sylwety miasta Bogatynia, zwłaszcza zabytkowych domów przysłupowo – zrębowych.

Zrealizowanie niniejszego projektu zdecydowanie będzie miało charakter transgraniczny dotyczący Górnych Łużyc, Północnych Czech i Dolnego Śląska. Uruchomienie planowanej działalności gospodarczej oraz kulturalnej w odrestaurowywanym obiekcie przyczyni się do zwiększenia

zainteresowania dorobkiem kulturowym i historią nie tylko polskich turystów i mieszkańców regionu lecz również mieszkańców i turystów z Niemiec i Czech.

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, iż zabytkowy obiekt:

- będzie dostępny dla ogółu społeczności lokalnej i turystów,
- w sposób szczególny przyczyni się do promowania kultury oraz historii Miasta i Gminy Bogatynia
- poprzez swój wyjątkowy w skali europejskiej styl architektoniczny (przysłupowo – zrębowy) jak również organizowanie w nim galerii oraz imprez o charakterze kulturalnym.

Planowana inwestycja realizowana będzie na obszarze wsparcia, który został przeznaczony do rewitalizacji. Przedmiotowa nieruchomość położona jest na terenie objętym polsko-czesko-niemieckim porozumieniem dotyczącym Krainy Zabudowy Przysłupowo-Zrębowej, do którego od 2003 roku należy Powiat Zgorzelecki. Rewaloryzacja i konserwacja budynków przysłupowych jest strategicznym celem i wiodącym zadaniem Euroregionu NYSA. Region Polski, Niemiec i Czech objęty międzynarodowym programem dotyczącym zabudowy przysłupowo-zrębowej podejmuje kroki organizacyjne i prawne, których rezultatem będzie wpisanie tego regionu na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO. Zrealizowanie zadania podniesie świadomość lokalnego społeczeństwa w celowości i skuteczności ratowania zabytków budownictwa przysłupowego na styku trzech granic. Budynek posiada potencjał dla rozwoju turystyki i promocji regionu Górnych Łużyc. Po dokonanych remontach budynek będzie wykorzystywany do prowadzenia działalności usługowej – prowadzona będzie restauracja z galerią. Utworzona zostanie również sala wystawowa poświęcona lokalnej tradycji i historii Górnych Łużyc.

Budynek ten jest obiektem, który dzięki podniesieniu jego walorów estetycznych i użytkowych zwiększy poziom zainteresowania turystów swoją funkcją, historią, a także w dalszej perspektywie może odegrać rolę instrumentu ożywienia ruchu turystycznego w regionie.

Rozwój Krainy Domów Przysłupowych stanowi impuls rozwojowy dla obszarów turystycznych Bogatyni. Wiedząc o planach rozwoju i odbudowy obszaru ulicy Waryńskiego, podjęto i szereg działań inwestycyjnych przez prywatnych inwestorów. Sygnały płynące w efekcie opracowania Planów rewitalizacyjnych, jednoznacznie zachęciły do przekształcania obiektów zniszczonych, historycznych do pełnienia nowych funkcji społecznych i gospodarczych.

Identyfikacja problemów na terenie objętym opracowaniem i propozycje rozwiązań.

1) większość obiektów znajdujących się na badanym terenie to **budynki w bardzo złym stanie technicznym**. Prawie wszystkie wymagają pilnego remontu poprzedzonego wykonaniem specjalistycznych ekspertyz i dokumentacji, a niektórym grozi katastrofa budowlana. Spora część to budynki zabytkowe ujęte w rejestrze konserwatorskim oraz w gminnej ewidencji zabytków. Wszelkie prace wymagają więc uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

2) **niszczenie elewacji** - zniszczenia dotyczą utraty wartości zabytkowych poprzez niedostosowanie stolarki (okiennej, drzwiowej) do historycznego wyglądu elewacji, wykucie nowych otworów, zwłaszcza witryn sklepowych zupełnie nie zgodnych z szerokością historycznych otworów, dostawianie przybudówek, których wygląd odbiega od charakteru budynku. pojawia się również problem stosowania termoizolacji na elewacjach zewnętrznych. Dotyczy to przede wszystkim części parteru z widoczną konstrukcją przysłupową. Położenie warstwy ocieplającej całkowicie zmienia wygląd obiektu i z pięknego budynku o widocznej konstrukcji przysłupowej powstaje przeciętny budynek mieszkalny.

Identyfikacja problemów obszaru wsparcia dla zabudowy przysłupowo-zrębowej:

Strefa materialna:

- niezadawalający stan techniczny budynków przysłupowo - zrębowych,
- niszczenie zabytkowej tkanki, urbanistycznej, unikatowej na skalę światową niewystarczająca ilość miejsc parkingowych.

Strefa społeczna:

- pogłębiający się niż demograficzny,
- ubożenie społeczeństwa,
- pogarszająca się sytuacja materialna mieszkańców domów,

- brak pomocy finansowej z zewnętrznych źródeł na rewitalizację domów przysłupowo – zrębowych,
- brak zintegrowanego systemu opieki nad zabytkowymi domami,
- zagrożenie patologiami społecznymi, szczególnie wśród dzieci i młodzieży.

Proponowane działania na obszarze problemowym

- remont domów przysłupowo - zrębowych,
- zabezpieczenie substancji zabytkowej,
- remont otoczenia domów,
- wpisanie obiektów na *Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO*,
- remonty instalacji.

1.6 – Rewitalizacja byłej strażnicy wojskowej z przeznaczeniem na Wielofunkcyjny Ośrodek Pomocy (WOP)

Infrastruktura powojkowa w Bogatyni obejmuje budynek po straży granicznej przy II Armii Wojska Polskiego.

Obszary powojkowe to:

Nieruchomość zabudowana położona w Bogatyni przy ul. II Armii Wojska Polskiego oznaczona nr ewid. 34/2, AM-17, obr. II Bogatynia

Pow. użytkowa budynku – 475,82 m kw.

Pow. piwnicy – 105,98 m kw.

Pow. całk. budynku - 581,80 m. kw.

Kubatura budynku - 3.384, 00 m sześć.

Przeznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego: funkcja mieszana, mieszkaniowa i usługowo-produkcyjna

Budynek techniczno-usługowy tzw. ” warsztat samochodowy” ewid 34/1, AM-17, obr. II

Pow. użytkowa budynku – 263 m. Kw.

Kubatura budynku – 1.403 m. Sześć.

Przeznaczenie funkcja mieszana, mieszkaniowa i usługowo-produkcyjna

Budynek techniczno-usługowy ewid 34/5, AM-17, obr. II Bogatynia

Budynek parterowy podpiwniczony

Pow. użytkowa budynku – 268 m. kw.

Kubatura budynku – 703 m. sześć.

Budynek administracyjno-parterowy ewid 34/3, AM-17, obr. II Bogatynia

Pow. Użytkowa budynku – 115 m. kw.

Kubatura budynku – 490 m. sześć

Budynek magazynowy, parterowy nie podpiwniczony. *ewid 34/3, AM-17, obr. II*

Działki zgodnie z aktem notarialnym są o powierzchni **1,2376** ha przy ul II AWP.

Zdjęcie: Budynek byłej strażnicy wojskowej w Bogatyni

Zdjęcie: Budynek byłej strażnicy wojskowej w Bogatyni

Zdjęcie: Budynek byłej strażnicy wojskowej w Bogatyni

Zdjęcie: Budynek byłej strażnicy wojskowej w Bogatyni

Uzasadnienie wyboru obszaru wsparcia dla zadania pn :”Rewitalizacja byłej strażnicy wojskowej z przeznaczeniem na Wielofunkcyjny Ośrodek Pomocy”

Rewitalizacja byłej strażnicy wojskowej z przeznaczeniem na Wielofunkcyjny Ośrodek Pomocy przyczyni się m.in. do zagospodarowania obszaru powojkowego zlokalizowanego w centralnej części miasta Bogatynia. Działania rewitalizacyjne podejmowane w ramach przedmiotowego projektu w sposób bezpośredni przyczynią się do aktywizacji społeczno-gospodarczej terenów zagrożonych marginalizacją oraz dewastacją budynków powojkowych. Brak kontroli i nadzoru

nad pozostała tkanka wojskową przyczynia się do bezkarnego dewastowania terenu przez mieszkańców społeczności lokalnej, przede wszystkim przez młodzież. Realizacja projektu doprowadzi do uporządkowania obszarów rewitalizowanych poprzez odpowiednie ich zagospodarowanie i zabudowywanie w harmonii z otoczeniem na cele działalności instytucji realizujących zadania społeczne dla mieszkańców miasta Bogatynia. Celem przedmiotowego projektu jest nadanie nowych funkcji oraz zagospodarowanie opustoszałej kubatury obiektów powojсковych oraz poprawa jakości życia lokalnej społeczności oraz zwiększenie dostępu do usług świadczonych przez instytucje, które działać będą w zrewitalizowanym budynku. Podniesienie poprzez rewitalizację poziomu technicznego, estetycznego, funkcyjnego budynków użyteczności publicznej i ich bezpośredniego otoczenia przyczyni się do podniesienia poziomu cywilizacyjnego miasta Bogatynia, jego konkurencyjności, a także do ułatwienia mieszkańcom dostępu do podniesienia poziomu bezpieczeństwa publicznego.

Przedmiotowy projekt wpisuje się w realizację innych przedsięwzięć, które są niezbędne do prawidłowego funkcjonowania obszaru wsparcia, które dotyczyć będą wsparcia infrastruktury użytkowanej przez instytucje i organizacje pełniące kluczowe funkcje społeczne na rzecz społeczności lokalnej obszaru wsparcia.

Scalenie instytucji i ośrodków, których celem są m.in. działania o charakterze społecznym w jednym budynku w znaczny sposób ułatwi mieszkańcom uzyskanie fachowej pomocy oraz pokonanie barier architektonicznych w przypadku osób niepełnosprawnych chcących skorzystać z usług tychże instytucji. Obecnie budynki, w których znajdują się niżej wymienione instytucje a świadczące usługi społeczne nie są przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, dlatego też osoby takie bardzo często albo rezygnują z możliwości otrzymania wsparcia albo też mają utrudniony dostęp do jego otrzymania. Ponadto realizacja przedmiotowego projektu korzystnie wpłynie na zagospodarowanie terenu powojkowego, co bezpośrednio przyczyni się do wzrostu atrakcyjności regionu.

Identyfikacja problemów obszaru wsparcia dla rewitalizacji strażnicy wojskowej z przeznaczeniem na Wielofunkcyjny Ośrodek Pomocy

Strefa materialna

- Niezadawalający stan infrastruktury,
- Niszczenie budynku,
- Niewykorzystane obiekty,

Strefa społeczna

- Obniżone walory estetyczne miasta,

- Znaczne zanieczyszczenie środowiska,
- Utrata cennego obiektu.

Proponowane działania na obszarze problemowym

- Remont i modernizacja obiektu,
- Modernizacja otoczenia terenu,
- Modernizacja oświetlenia,
- Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- Eliminacja tradycyjnych sposobów ogrzewania,
- Zagospodarowanie przestrzeni na parkingi,

Opis instytucji mających funkcjonować w związku z rewitalizacją obszaru powojkowego

Jednym z podstawowych zadań własnych jednostki samorządu terytorialnego jaką jest gmina jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty m.in. poprzez realizację zadań z zakresu pomocy społecznej. Budynek po byłej straży granicznej zostanie przeznaczony m.in. na potrzeby działania Wydziału Polityki Społecznej i Świadczeń Socjalnych Urzędu Miasta i Gminy w Bogatyni oraz na potrzeby działania Bogatyńskiego Ośrodka Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Bogatyni. Wydział Polityki Społecznej i Świadczeń Socjalnych realizuje zadania z zakresu swoich zadań ustawowych oraz kompetencji zgodnie z regulaminem organizacyjnym Urzędu Miasta i Gminy w Bogatyni. Społeczność lokalna bardzo często korzysta z pomocy osób pracujących w ww. wydziale. Dzięki kompetencji pracowników samorządowych osoby zwracające się o pomoc mogą liczyć na pomoc w wypełnianiu określonych formularzy niezbędnych do otrzymania pomocy społecznej w postaci różnych zasiłków, dodatków itp. Wydział Polityki Społecznej i Świadczeń Socjalnych we współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej organizuje różnego rodzaju inicjatywy społeczne skierowane do osób najbardziej potrzebujących. Dzięki działalności Ośrodka Pomocy Społecznej realizowane są następujące programy pomocowe dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej, takie jak : pomoc w formie dożywiania dzieci do 7 roku życia, uczni do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej, osób i rodzin które z powodu niskich dochodów lub warunków bytowych nie są w stanie samodzielnie przygotować sobie posiłków. Dożywianie prowadzą wszystkie przedszkola, szkoły i gimnazja z terenu gminy. Dodatkowo na terenie gminy utworzono 4 punkty wydawania posiłków, gdzie osoby uprawnione mogą odebrać gorący posiłek. Na dzień 31 grudnia 2008r. dożywianiem objęto 1314 osób w tym 656 dzieci; osoby bezdomne w celu zapewnienia im bezpieczeństwa socjalnego kierowane są do schronisk dla bezdomnych ;osoby samotne, osoby którym rodzina nie może zapewnić opieki objęte są pomocą w formie usług opiekuńczych (wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych, opiekuńczych,

prace gospodarcze i inne niezbędne do funkcjonowania). Ponadto w wyremontowanym budynku ma funkcjonować również Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, który pełni funkcję doradczą dla osób uzależnionych od alkoholu. Dzięki wsparciu jakie otrzymują alkoholicy oraz ich rodziny wiele osób uzależnionych poddało się leczeniu i wyszło z nałogu alkoholowego. Osoby zatrudnione w ośrodku mają odpowiednie kwalifikacje zawodowe, dzięki czemu mogą efektywnie pracować nad osobami uzależnionymi od alkoholu. Ich specjalistyczna wiedza przydatna jest osobom mającym problem z alkoholem. W ośrodku prowadzone są zajęcia terapii odwykowej w grupach wsparcia dla uzależnionych oraz ich rodzin. Działalność placówki przynosi wymierne korzyści w postaci spadku ilości osób uzależnionych od alkoholu oraz mniejszego spożycia alkoholu wśród młodzieży dzięki organizowaniu m.in. w szkołach spotkań na temat negatywnego wpływu na zdrowie i życie ludzkie spożywania napojów alkoholowych.

Gmina Bogatynia jest w trakcie opracowywania dokumentacji projektowo-kosztorysowej na realizację zadania pn” Rewitalizacja byłej Strażnicy wojskowej z przeznaczeniem na Wielofunkcyjny Ośrodek Publiczny (WOP)”. Dzięki opracowaniu przedmiotowej dokumentacji określony zostanie zakres planowanych do wykonania robót w celu przystosowania budynku po byłej strażnicy na potrzeby socjalno-bytowe mieszkańców gminy Bogatynia.

1.7 - Efektywność energetyczna budynków

Zadania przewidziane do realizacji w obszarze wsparcia określonym w załączniku nr 1 do Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bogatynia dotyczyć będą prac remontowo-budowlanych związanych m.in. z infrastrukturą na terenie obszaru wsparcia oraz zagospodarowaniem terenów powojkowych. Realizacja przedmiotowych zadań nie obejmuje termomodernizacji budynków zlokalizowanych w obszarze wsparcia z uwagi na fakt, iż w przeważającej części budynki stanowią własność prywatną. Ponadto większość zasobów mieszkaniowych w mieście Bogatynia obejmujących m.in. budynki i lokale mieszkalne została wybudowana przed 1945 dlatego też założono ich niską efektywność energetyczną.

Załącznik nr 1

Lista projektów dla Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bogatynia na lata 2009-2013

Lista zasadnicza

<i>Nazwa projektu</i>	<i>Wnioskodawca – Gmina Bogatynia</i>	<i>Całkowita wartość projektu w PLN</i>	<i>Wartość wnioskowanego dofinansowania w PLN (szacunek EUR)</i>	<i>Okres realizacji projektu</i>	<i>Przewidywane wnioski o płatność</i>
Rewitalizacja historycznej części miasta ul. Waryńskiego- Aleja Żytawska	Obszar Miejski	3 800 000,00zł (EUR 950 000)	2 660 000,00zł (665 000 EUR)	2010-2012	2011-2012
Rewitalizacja byłej strażnicy wojskowej z przeznaczeniem na Wielofunkcyjny Ośrodek Pomocy (WOP)	Obszar Miejski	4 444 034,28zł (EUR 1 111 008 ,57)	3 110 824, 00 zł (777 706, EUR)	2010-2012	2011-2012
Razem			(EUR 1 442 706)		

Kurs euro= 4,00 zł

Bibliografia

Prawodawstwo Wspólnoty Europejskiej

Rozporządzenie Rady z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS oraz Funduszu Spójności

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego

Prawodawstwo RP, w tym akty prawa miejscowego

Narodowa Strategia Spójności na lata 2007 - 2013

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020r.;

Regionalny Program Operacyjny na lata 2007 – 2013 dla Województwa Dolnośląskiego

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Bogatynia na lata 2004-2007

Strategia Rozwoju Gminy Bogatynia na lata 2006-2014

Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy i Miasta Bogatynia na lata 2007-2014

Program Rewitalizacji Obszaru Miejskiego Bogatynia na lata 2005-2013

Wytyczne IZ RPO dotyczące przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji jako podstawy udzielania wsparcia z RPO dla WD na lata 2007-2013 – Uchwała Zarządu Województwa Dolnośląskiego Nr 2281/III/08 z 23.12.2008 r.

Strony internetowe

www.funduszezstrukturalne.gov.pl

www.efs.gov.pl

www.stat.gov.pl

www.mrr.gov.pl

www.rpo.dolnyslask.pl

www.umwd.pl

Słownik użytych skrótów

RPO WD– Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego

LPR- Lokalny Program Rewitalizacji

UE- Unia Europejska

EOG- Europejski Obszar Gospodarczy

IZ RPO – Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym

Autorzy opracowania:	Wydział Funduszy Zewnętrznych UMIG Bogatynia
	Korekta: mgr Monika Dankowska

